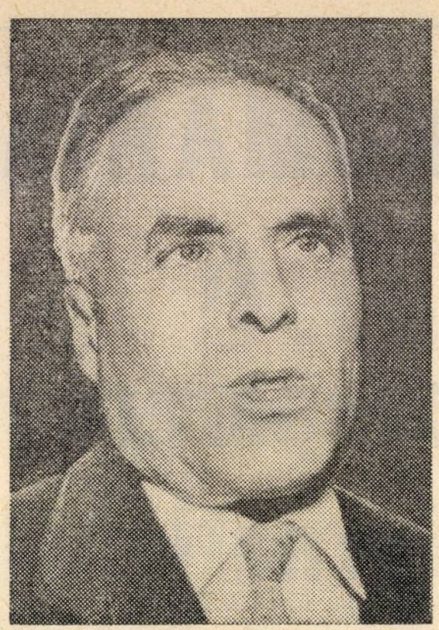

HABIB BURGHIBA

preşedintele Republicii Tunisia

transmite

prin revista „Lumea"

Urări de fericire şi prosperitate

Sînt bucuros să mă pot adresa cu prilejul Anului Nou bravului popor român pentru a-i exprima cele mai bune urări de fericire şi prosperitate.

Prietenia care ne leagă şi care se traduce prin schimburi tot mai numeroase şi mai rodnice a fost consacrată prin vizita pe care preşedintele Consiliului de Stat a binevoit să o facă în Tunisia, în luna februarie 1967. Această prietenie va fi întărită, sînt sigur, prin vizita pe care intenţionez să o fac la rîndul meu în România, în cursul anului 1968. Deopotrivă animate de bunăvoinţă şi avînd un simţ profund al independenţei lor, popoarele noastre se consacră cu sîrguinţă unei opere entuziaste în slujba progresului uman. Doresc ca în 1968 ele să poată continua această operă cu tot mai mult succes, în pace şi securitate.

Pe globul nostru, două treimi din omenire suferă din cauza foametei, a ignoranţei şi obscurantismului. Datoria de solidaritate umană, ca de altfel chiar interesul ţărilor bogate, reclamă dezvoltarea unei largi cooperări în favoarea acestei părţi a omenirii, nu în scopul acordării unor ajutoare provizorii, ci pentru a o elibera definitiv de subdezvoltare şi mizerie.

Cu prilejul Anului Nou trebuie să ne gîndim de asemenea, cu toţii, la popoarele care luptă pentru a dobîndi libertatea sau a-şi recuceri patria. Într-un moment, cînd majoritatea popoarelor se bucură în sfîrşit de suveranitatea lor, adică de demnitatea lor, nu este de îngăduit ca tirania sau nedreptatea să domnească mai departe în unele regiuni ale lumii şi ca războiul să continue de peste douăzeci de ani în Vietnam. Mă gîndesc de asemenea la patrioţii din Angola, Mozambic, Rhodesia, Republica Sud-Africană. Mă gîndesc, în sfîrşit, la viteazul popor palestinian pe care injustiţia pare să-l fi condamnat la condiţia de refugiat perpetuu.

Dorim ca 1968 să fie un an în care oamenii, toţi oamenii, să facă progrese reale spre dreptate, solidaritate şi pace.

reflector

RABAT — 17 IANUARIE ?

Data la care urmează să aibă loc reuniunea arabă la nivel înalt se apropie, fără să existe însă o certitudine deplină asupra acestei date. La încheierea recentei conferinţe a miniştrilor afacerilor externe ai ţărilor arabe, care a avut loc la Cairo, fuseseră hotărîte, după cum se ştie, data şi locul reuniunii la nivel înalt — Rabat, 17 ianuarie — dar nu fusese clarificată problema participanţilor la lucrările ei. Mai precis, Siria şi Arabia Saudită — fiecare din motivele sale — nu au subscris atunci la convocarea reuniunii arabe la data fixată şi, în consecinţă, nu s-au declarat dispuse să participe la ea. Refuzul lor nu a fost însă categoric şi, ca atare, celelalte capitale arabe îşi puneau speranţe în activitatea pe care ministrul de externe marocan, Ahmed Laraki, se angajase să o depună în vederea atragerii Damascului şi Riadului la masa conferinţei. După ce eforturile diplomatice ale dr. Laraki au luat sfîrşit, observatorii politici au constatat că misiunea sa n-a înregistrat nici un rezultat pozitiv. La scurtă vreme după ce l-a primit pe diplomatul marocan, premierul sirian Zeayen declara că ţara sa nu va participa la reuniunea de la Rabat ; regele Feisal al Arabiei Saudite insista, în cursul unei convorbiri cu Laraki, pentru amînarea conferinţei.

Îndoiala în ceea ce priveşte posibilitatea întrunirii din capitala Marocului, întărită de aspectele menţionate mai sus, a fost exprimată în public de ministrul de externe al Kuweitului, care declara în pragul Anului Nou : „Nu este exclus ca această conferinţă să fie amînată". El ţinea totuşi să sublinieze : „Nu ar trebui însă în acest caz să se tragă concluzia că între ţările arabe există divergenţe peste care nu se poate trece. Împrejurările actuale fac imperioase, mai devreme sau mai tîrziu, întîlniri la nivel înalt pentru coordonarea planurilor privind criza din Orientul Mijlociu".

Pentru comentatorii politici, deteriorarea situaţiei din Yemen constituie una din cauzele imediate de natură să provoace amînarea conferinţei. Referindu-se la pretinsa neimixtiune a Arabiei Saudite în afacerile interne ale Yemenului, agenţia marocană de presă semnala că atacurile întreprinse de mercenari şi de elementele regaliste împotriva regimului republican de la Sanaa au ca punct de plecare teritoriul saudit. Într-un document al comisiei tripartite arabe pentru Yemen (Maroc, Sudan, Irak) se atrage atenţia că evenimentele din această ţară nu pot avea ca rezultat decît pierderi de vieţi omeneşti şi crearea unei situaţii grave pentru o parte a lumii arabe, în momentul în care arabii trebuie să acţioneze unit.

DIFICILA MISIUNE A LUI KATZENBACH

Cancelarul federal Kurt-Georg Kiesinger şi ministrul de externe Willy Brandt au fost informaţi despre planul de redresare financiară a S.U.A. cu numai 48 de ore înainte de sosirea la Bonn a secretarului de stat american Nicholas Katzenbach, venit să discute chestiuni legate de reînnoirea acordului financiar vest-germano-american, care expiră la sfîrşitul lunii iunie 1968. (Prin acest acord R.F.G. se angaja să cumpere bonuri de tezaur din S.U.A. în valoare de 500 de milioane de dolari.) În virtutea actualei lor situaţii financiare, e de presupus că S.U.A. vor formula noi exigenţe, cerînd R.F.G. noi cumpărări de bonuri de tezaur sau de armament din S.U.A. De asemenea, va fi evocată şi spinoasa problemă a compensării în devize a cheltuielilor determinate de staţionarea trupelor americane pe teritoriul Germaniei federale.

Cu toate că secretarul de stat american a asigurat, la începutul vizitei sale la Bonn, că „măsurile luate de Statele Unite în vederea ameliorării balanţei intrărilor şi ieşirilor de devize nu vor restrînge libertatea comerţului mondial" şi că nu se intenţionează o majorare a taxelor vamale, cercurile industriale vest-europene se arată destul de îngrijorate de posibilele urmări ale planului american de redresare financiară.

ROMÂNIA şi cooperarea internaţională

Mircea Malița
adjunct al ministrului afacerilor externe, șeful delegației române la cea de-a XXII-a sesiune a Adunării Generale a O.N.U.

România a fost întotdeauna atașată cooperării între popoare prin intermediul organismelor internaționale cu vocație universală, în care a văzut forul de afirmare constructivă a personalității fiecărui popor și, pe această bază, un cadru de armonizare a intereselor tuturor statelor, favorabil conjugării eforturilor îndreptate către securitate și pace, înțelegere și progres.

TRADIȚII, TEMEIURI ȘI SEMNIFICAȚII

În urmă cu peste 100 de ani, în 1865, țara noastră, care nu era încă recunoscută pe plan internațional, semna una din primele convenții de cooperare tehnică mondială în domeniul, pe atunci nou, al telegrafului. Aderarea României a fost contestată de Imperiul Otoman, care vedea în acest act „o cale primejdioasă" către recunoașterea diplomatică și de acces incontestabil, deși incipient, al României la viața internațională, de afirmare a unei voințe politice și economice independente, de intrare pe orbita cooperării internaționale între egali.

În zilele noastre, Convenția secular a telegrafului s-a dezvoltat în Uniunea Poștală Universală, care — împreună cu alte organisme internaționale (O.I.M., O.M.S., U.N.E.S.C.O., F.A.O., O.M.M. ș.a.) ce cuprind o largă arie de preocupări guvernamentale — formează ceea ce se numește familia Națiunilor Unite.

În cadrul acestor organisme sau al predecesoarelor lor antebelice, România a avut o participare cu bogată tradiție.

Participarea României la Liga Națiunilor a fost una din cele mai remarcabile, țara noastră afirmîndu-și deplin, prin cuvîntul și acțiunea marelui bărbat de stat Nicolae Titulescu, interesul pentru construirea unui sistem de reală securitate în Europa ; în condițiile dificile ale ascensiunii fascismului, România a depus eforturi insistînd pentru unirea tuturor factorilor capabili să apere libertatea și să bareze calea agresiunii, a încălcării suveranității și independenței popoarelor. La Ligă contribuția României a fost una dintre cele mai constructive, demne și, de aceea, respectate.

După al doilea război mondial, în atmosfera de voită ignorare sau denaturare a realității, generată de fenomenul de inspirație imperialistă al „războiului rece", România, alături de alte țări socialiste, a fost supusă discriminării din partea acelora care nu vedeau cu ochi buni noul drum pe care pășea poporul român și nu a putut deveni membră în O.N.U. decît cu începere din 1955. Prin intrarea în Organizația mondială, România își reia, pe baza calitativ nouă a orînduirii sale socialiste, o prezență și o acțiune internațională plină de semnificații. La mai puțin de 12 ani de atunci, bilanțul participării noastre la activitatea acestor organisme este unul dintre cele mai bogate și rodnice. Numeroasele inițiative, acțiuni, propuneri și alte contribuții originale ilustrează, cu valoare de simbol, rolul țărilor mici și mijlocii în viața internațională. În marea dezbatere dedicată căutării de soluții pentru problemele vieții internaționale actuale, participarea activă a României în forurile internaționale, expresie autentică a voinței de înțelegere și cooperare a poporului și statului nostru, întărește încrederea în posibilitățile tuturor țărilor, mari sau mici, de a-și spune, cu greutate și folos, cuvîntul în rezolvarea chestiunilor care preocupă azi întreaga omenire.

Pornind de la descifrarea științifică a trăsăturilor fundamentale ale vieții internaționale contemporane, partidul și guvernul țării noastre au evidențiat ca un fenomen caracteristic perioadei actuale a relațiilor mondiale participarea unui număr crescînd de state la rezolvarea problemelor vieții internaționale. Concepția după care soarta omenirii stă exclusiv în mîinile unui grup restrîns de state nu mai corespunde noilor condiții ale dezvoltării sociale, politice și economice.

Este evident că, datorită potențialului și influenței lor, marile puteri poartă o răspundere însemnată pentru soarta păcii și securității, pot aduce o contribuție esențială la preîntîmpinarea unui nou război și la promovarea cooperării internaționale.

Se poate afirma că în prezent rolul pozitiv al statelor și responsabilitatea lor în dezvoltarea mondială se află într-un raport direct proporțional cu contribuția pe care fiecare o aduce la apărarea normelor de justiție și echitate internațională, la promovarea egalității în drepturi între state, a respectării principiilor independenței și suveranității popoarelor, a neamestecului în treburile interne.

O.N.U. constituie cadrul care ilustrează semnificativ teza că toate țările comunității mondiale pot și trebuie să-și aducă o contribuție de substanță la abordarea și soluționarea problemelor internaționale actuale.

APĂRAREA ȘI PROMOVAREA PRINCIPIILOR

Considerînd că fiecare stat, mare, mijlociu sau mic, poartă răspunderea pentru menținerea păcii și întărirea securității internaționale și acționînd în spiritul principiilor de tot mai largă audiență ale dreptului internațional și coexistenței pașnice, România — punînd în centrul politicii sale externe întărirea prieteniei și colaborării frățești cu toate țările socialiste — se pronunță totodată cu consecvență pentru dezvoltarea relațiilor de colaborare cu toate țările, fără deosebire de sistem social-politic.

Pornind de la concepția că dezvoltarea multilaterală a colaborării internaționale are ca premisă posibilitatea ca fiecare popor să-și afirme ființa și personalitatea, să se bucure nestingherit de toate condițiile necesare progresului său economic și spiritual, România a consacrat în legea sa fundamentală, ca norme de bază ale activității ei externe, principiile independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, neamestecului în treburile interne, avantajului reciproc.

Relevînd importanța principiilor menționate, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia în fața Marii Adunări Naționale : „Întreaga desfășurare a vieții internaționale arată că respectarea acestor principii are o însemnătate hotărîtoare pentru dezvoltarea unor relații normale între state, pentru asigurarea dreptului fiecărui popor de a-și hotărî propria soartă, de a-și rezolva singur treburile, potrivit voinței sale. Imixtiunile sub orice formă în treburile altor popoare frînează progresul lor social, duc la încordare și neîncredere între state, dăunează colaborării internaționale, creează pericole pentru cauza păcii".

Constantă a preocupărilor de politică externă ale statului nostru, apărarea și

Mircea Malița activează în diplomația românească din anul 1956. Este adjunct al ministrului afacerilor externe din 1962. A participat la toate sesiunile Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite de la primirea României în O.N.U., la alte conferințe internaționale din domeniul cooperării economice și științifice, precum și la tratative în problema dezarmării.

A publicat studii de istoria diplomației românești și din domeniul relațiilor internaționale. Este secretar general al Asociației de Drept Internațional și Relații Internaționale.

Ca formație și activitate universitară, aparține Facultății de Matematici a Universității din București.

promovarea principiilor menite să asigure cea mai largă cooperare internațională, într-o lume ferită de spectrul și de distrugerile războiului, s-au tradus în acte politice care au avut un larg ecou pe plan internațional. Așa sînt, de pildă, acțiunile întreprinse de țara noastră pentru normalizarea și intensificarea legăturilor sale cu țările europene, care aduc o prețioasă contribuție la crearea și dezvoltarea unui climat de destindere, propice maturizării și concretizării tendințelor de dezvoltare, cooperării și apropierii dintre popoare, asigurării securității pe acest continent și în lume.

La O.N.U., această evoluție încurajatoare a fost potențată prin adoptarea în unanimitate, la cea de-a XX-a sesiune a Adunării Generale, la inițiativa țării noastre căreia i s-au alăturat alte 8 state europene (socialiste, neutre și membre ale N.A.T.O.), a rezoluției 2129 (XX) cu privire la „Acțiuni pe plan regional în vederea îmbunătățirii relațiilor de bună vecinătate dintre state europene cu sisteme social-politice diferite". Este prima rezoluție a Adunării Generale a O.N.U. care consacră importanța fenomenului de destindere în Europa și afirmă influența acestui proces asupra ansamblului relațiilor internaționale și „soluționării marilor probleme încă nerezolvate". Ea are la bază concepția că înfăptuirea păcii și securității în Europa poate și trebuie realizată printr-un proces de destindere și cooperare, care să creeze premisele abordării și soluționării problemelor europene în suspensie și că apartenența la sisteme social-economice diferite nu trebuie să împiedice evoluția acestui proces.

Valoarea politică a acestui document pentru îmbunătățirea climatului european și internațional a fost relevată atît cu ocazia dezbaterilor în cadrul O.N.U. cît și ulterior, în numeroase ocazii, de înalți reprezentanți ai diferitelor state. Ea poate fi sintetizată în cuvintele pe care U Thant, secretarul general al O.N.U., le-a pronunțat la 21 decembrie 1965 în Adunarea Generală cu prilejul adoptării rezoluției : „După părerea mea, această rezoluție conține un număr de principii și realități ale cooperării internaționale la nivel regional, care sînt în deplină consonanță cu țelurile Cartei O.N.U. și care sînt capabile, dacă sînt aplicate la probleme practice, să contribuie în mod direct și pozitiv la destinderea încordării și la îmbunătățirea relațiilor dintre națiuni pretutindeni.

Ceea ce este bun, în sensul cel mai înalt, pentru o anumită regiune, este cu siguranță bun pentru lumea întreagă și istoria ne arată că acest adevăr poate să se aplice cu o semnificație deosebită la Europa. Sper că nu am merge prea departe dacă am atribui acestei rezoluții un nou indiciu binevenit al încetării progresive a ceea ce s-a numit războiul rece și promisiunea că, avînd în vedere legăturile comune de cultură, tradiții și de dezvoltare științifică, tehnică și industrială care le unesc, țările Europei nu vor căuta în sistemele lor sociale și politice obstacole pentru cooperarea pașnică".

Contactele, bilaterale și în cadrul O.N.U., cu reprezentanții statelor coautoare precum și cu cei ai altor țări europene, schimburile de vederi care continuă și în prezent au ca scop stimularea inițiativelor, găsirea unor noi posibilități și modalități dintre cele mai eficiente pentru realizarea principiilor afirmate de rezoluția cu privire la dezvoltarea colaborării intereuropene. Pe această linie, se înscriu și măsurile de natură să contribuie la extinderea cooperării economice și tehnice, prevăzute într-o rezoluție recent adoptată la sesiunea jubiliară a Comisiei Economice O.N.U. pentru Europa (aprilie 1967) și a colaborării cultural-științifice dintre țările europene, consacrate de rezoluția 79 a celei de-a XIV-a Conferințe generale a U.N.E.S.C.O. (octombrie—noiembrie 1966) ; în același sens, se înscriu și alte acțiuni internaționale, cu larg apel, inițiate de țara noastră.

În cei 12 ani de participare a României la O.N.U., delegațiile române au afirmat constant necesitatea respectării cu strictețe a principiilor de drept în relațiile dintre state, s-au pronunțat cu hotărîre pentru respectarea prevederilor Cartei, văzînd în aceasta o condiție atît a îndeplinirii de către O.N.U. a mandatului său de apărare a păcii și securității mondiale, cît și a evoluției pozitive a relațiilor interstatale.

În situațiile de încordare și criză care periclitau pacea lumii, vocea țării noastre a răsunat răspicat, în cadrul marilor reuniuni internaționale, pentru a susține dreptul sfînt al popoarelor de a-și hotărî singure soarta, subliniind că încălcarea acestui principiu primordial este sursa unor focare de război și neliniște a căror perpetuare poate avea grave consecințe pentru viitorul întregii umanități.

La O.N.U., ca și în alte organisme mondiale, a fost exprimată cu claritate poziția Republicii Socialiste România de sprijinire a luptei eroice a poporului vietnamez, de apărare a drepturilor sale legitime, solidaritatea poporului român cu lupta sa dreaptă, hotărîrea fermă de a-i acorda în continuare întregul sprijin material, moral, politic și diplomatic în lupta contra agresiunii S.U.A.

Solidară cu cauza justă a poporului vietnamez, România se pronunță pentru încetarea imediată și necondiționată a bombardamentelor americane asupra R. D. Vietnam, pentru oprirea agresiunii împotriva poporului vietnamez, pentru ca acesta să fie lăsat să-și hotărască singur soarta, fără nici un amestec din afară. Acestea constituie condiții indispensabile pentru reglementarea problemei vietnameze, pentru stingerea focarului de încordare din această parte a lumii.

Guvernul român a subliniat în repetate rînduri că încetarea războiului din Vietnam, problemă centrală a vieții internaționale, este de natură să înlesnească găsirea unor soluții și pentru alte probleme internaționale litigioase, să contribuie la îmbunătățirea continuă a climatului internațional, la normalizarea și dezvoltarea relațiilor între state.

De un larg și deosebit de favorabil ecou s-a bucurat, difuzarea la O.N.U., la cererea României, a programului Frontului Național de Eliberare, reprezentantul autentic al poporului din Vietnamul de sud.

În situația de încordare internațională generată de conflictul din Orientul Mijlociu, România s-a pronunțat cu consecvență pentru excluderea războiului și a forței ca mijloc de soluționare a diferendelor dintre țările arabe și Izrael, pentru utilizarea mijloacelor pașnice, a negocierilor între părți, în vederea realizării unor soluții reciproc acceptabile, care să țină seama de interesele tuturor popoarelor ce trăiesc în această regiune.

Atît la sesiunea a V-a extraordinară cît și la sesiunea a XXII-a a Adunării Generale a O.N.U., țara noastră a depus eforturi susținute în vederea unei soluționări rationale a situației din Orientul Mijlociu. Delegațiile române au subliniat necesitatea luării în considerare a unor elemente esențiale pentru o reglementare viabilă, de durată, a conflictului : retragerea — ca o condiție primordială — a trupelor izraeliene din teritoriile ocupate pe linia dinaintea începerii ostilităților, anularea măsurilor anexioniste în legătură cu Ierusalimul și inadmisibilitatea încercărilor de a obține avantaje teritoriale de pe urma operațiunilor militare, necesitatea recunoașterii dreptului la existență, independență și securitate al tuturor statelor care trăiesc în această zonă.

Evoluția ulterioară a evenimentelor și a negocierilor în vederea găsirii unei soluții a confirmat pe deplin justețea și temeinicia punctului de vedere al țării noastre în această problemă, caracterul realist și principial al poziției României, izvorîtă din preocuparea sinceră de a contribui la promovarea păcii și înțelegerii între popoare.

PENTRU O LARGĂ COOPERARE INTERNAȚIONALĂ

Țara noastră consideră că O.N.U. trebuie să constituie un promotor activ al celei mai largi cooperări internaționale. Această concepție și acțiunile concrete pe care, în virtutea ei, România le-a inițiat sau sprijinit în forurile internaționale izvorăsc din descifrarea sensibilă a unei realități indiscutabile a lumii contemporane, și anume aceea a necesității conviețuirii pașnice și a colaborării.

Promotoare activă a acestor imperative, România militează pentru ca asemenea probleme cum sînt dezarmarea generală și totală, nediseminarea armelor nucleare, aflate pe agenda și în preocupările O.N.U., să fie rezolvate prin cea mai largă cooperare a tuturor statelor.

Din expunerea pozițiilor a numeroși delegați (deși dezbaterea problemei dezarmării în Adunarea Generală nu s-a putut desfășura decît pe baza unui raport interimar al Comitetului celor 18 state) au rezultat cîteva puncte concluzive de ordin general : interesul statelor pentru înfăptuirea unui acord în problema dezarmării, manifestat prin hotărîrea de a continua negocierile în vederea atingerii acestui scop ; recunoașterea că pentru pacea și securitatea popoarelor cea mai gravă primejdie o generează armele nucleare, ceea ce a determinat adoptarea unei rezoluții care cheamă statele să examineze problema interzicerii folosirii armelor nucleare și a încheierii unei convenții internaționale în acest scop. Afirmîndu-și consecvent poziția în sprijinul ideilor de dezarmare generală și, în consecință, a tuturor și oricăror dintre măsurile care pot face să avanseze aceste idei, România s-a numărat la actuala sesiune printre coautorii acestei rezoluții inițiată de guvernul Uniunii Sovietice, și adoptată cu o largă majoritate de către Adunarea Generală.

În același cadru de preocupări manifestate la actuala sesiune se fixează aprobarea cu satisfacție de către Adunarea Generală a Tratatului menit să asigure Americii Latine statutul de zonă denuclearizată, precum și rezoluțiile privind interzicerea tuturor experiențelor cu arme nucleare, lichidarea bazelor militare străine din țările Africii, Asiei și Americii Latine și convocarea Conferinței țărilor nenucleare.

Abordînd problema neproliferării — atît de implicată în însuși conceptul dezarmării nucleare — numeroase intervenții în Adunarea Generală au adus dovada unui cert interes și a unei multitudini de opinii convergente : necesitatea resimțită de numeroase state privind elaborarea unui tratat de neproliferare care să constituie o verigă în lanțul măsurilor a căror finalitate să fie dezarmarea nucleară ; să asigure garanții de

→

securitate tuturor statelor, cuprinzînd în primul rînd angajamentul statelor nucleare că nu vor utiliza armele atomice împotriva statelor nenucleare ; să ofere posibilități depline pentru utilizarea energiei nucleare în scopuri pașnice de către toate țările în vederea progresului popoarelor lor ; să instituie un sistem de control precis și echitabil a cărui aplicare să se facă cu respectarea principiului suveranității naționale.

Manifestîndu-și dorința de a-și aduce contribuția — alături de cea a altor state care au prezentat observații, propuneri, sugestii pentru elaborarea unui tratat de nediseminare judicios și eficace — țara noastră a formulat în acest spirit unele propuneri de completare și îmbunătățire a proiectului de tratat, propuneri care au avut un ecou favorabil și au fost apreciate ca un aport pozitiv la dezbaterea problemei neproliferării.

Aceste propuneri reprezintă reflectarea unei dorințe constante și sincere ca actele internaționale, care reglementează probleme de interes general, să fie fructul unei largi și deschise colaborări, ca în ele să se reflecte cerințele de egalitate și securitate ale tuturor statelor, necesitatea vitală ca ele să permită și să favorizeze dezvoltarea pașnică, nestînjenită, folosirea cuceririlor științei contemporane, în beneficiul tuturor. Propunerile României în această problemă au mai subliniat un alt comandament al colaborării internaționale, în domeniul asigurării păcii și securității internaționale, și anume cerința ca orice înțelegere în domeniul neproliferării armei atomice să prevadă obligații ferme, nediscriminatorii, pentru toate țările, astfel ca rezultatele să fie într-adevăr cele dorite de toți : securitate sporită și pace într-o lume care aspiră la înfăptuirea dezarmării generale și pînă atunci, a oricăror măsuri parțiale, echitabile, menite a ușura atingerea acestui obiectiv major.

Se știe că Adunarea Generală nu a fost în posesia unui raport al Comitetului celor 18 în problema neproliferării, ceea ce face și mai imperios necesar ca țările membre ale acestui organism de tratative să abordeze cu răbdare propunerile prezentate, să manifeste receptivitate față de părerile constructive exprimate, să depună eforturi în vederea îmbunătățirii proiectului. Numai pe această cale, ținîndu-se seama de toate aspectele problemei, de interesele legitime ale tuturor părților, se poate ajunge la elaborarea unui tratat de neproliferare care să reprezinte realmente un pas spre destindere și securitate și să se bucure de o cît mai largă adeziune internațională.

S-a bucurat de o apreciere pozitivă în rîndurile delegațiilor la Națiunile Unite rezoluția prin care Adunarea Generală cere Comitetului pentru dezarmare să examineze cu atenție corespunzătoare toate propunerile făcute la Geneva, precum și punctele de vedere exprimate de statele membre la actuala sesiune.

Necesitatea conviețuirii pașnice și a colaborării internaționale decurge nu numai din faptul că ea reprezintă unica alternativă a unui cataclism nuclear ; caracterul ei obiectiv este rezultatul faptului că în lumea de azi, care este o lume a interdependențelor, a pătrunderii explozive a științei în toate domeniile vieții materiale și spirituale, a dezvoltării impetuoase, fără precedent istoric, a forțelor de producție ale societății — progresul și prosperitatea popoarelor, sînt de neconceput fără existența unui circuit viu, continuu, al valorilor, în cadrul căruia fiecare națiune beneficiază, prin ceea ce dă și primește, de roadele cooperării internaționale.

În vederea asigurării unei funcționări a O.N.U. conform Cartei și realizării în acest fel a scopurilor pentru care Organizația Națiunilor Unite a fost instituită — apărarea păcii și securității statelor — România a susținut cu consecvență, de-a lungul anilor, ideea universalității Organizației.

România a cerut cu hotărîre restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze în O.N.U. și reprezentarea în această Organizație a tuturor statelor care mai sînt încă împiedicate să-și exercite dreptul lor suveran de a participa la activitatea acestui for mondial, arătînd că fără participarea acestor țări este greu de conceput găsirea unor soluții viabile în probleme majore cum sînt cele privind dezarmarea, dezvoltarea economică și socială ; țara noastră a subliniat că refuzul de a se adapta la realitățile vieții internaționale contemporane afectează însăși capacitatea de acțiune a Organizației.

Nici una din marile probleme ale vieții internaționale, nici un domeniu de preocupare umană nu se poate lipsi, decît în propriul său detriment, de spiritul și metodele cooperării, a cărei valabilitate nu poate fi deplină decît în accepția universalității Națiunilor Unite.

Conștientă că spațiul cosmic trebuie să fie un domeniu al păcii și un cadru al cooperării pașnice a statelor, țara noastră a fost printre coautorii rezoluției O.N.U. care a condus la încheierea Tratatului, cu largă participare internațională, privind utilizarea cosmosului și a corpurilor cerești în scopuri pașnice.

Umanismul profund al orînduirii noastre, convingerea că educarea generației tinere este o problemă de acut interes pentru ca lumea de mîine să fie mai bună, au animat și inițiativa românească în domeniul tineretului, care a culminat la O.N.U. prin adoptarea, în 1965, a Declarației privind promovarea în rîndurile tineretului a idealurilor păcii, înțelegerii și respectului între popoare, document internațional fundamental care, reluat de U.N.E.S.C.O. și alte organisme, constituie o dovadă vie a preocupării umanității pentru destinele ei de mîine, a necesității celei mai largi colaborări internaționale în acest domeniu.

În cadrul luptei anticolonialiste, România, în spiritul generoaselor tradiții ale libertății și independenței naționale, se pronunță cu tărie pentru desființarea deplină a sistemului colonialist și pentru un acces nestînjenit la independență al popoarelor înrobite politic și economic, este deplin solidară cu lupta acestor popoare de apărare a cuceririlor lor progresiste și democratice.

PREȘEDINȚIA O.N.U. — ÎNCUNUNARE ȘI OMAGIU

Politica principială a partidului și guvernului nostru se bucură de un prestigiu internațional deosebit, expresie a înaltei aprecieri pe care o suscită efortul perseverent, fermitatea, consecvența, atitudinea responsabilă adoptată de țara noastră în abordarea problemelor internaționale, fie ele cît de spinoase.

Militînd cu fermitate și consecvență, împreună cu celelalte state socialiste, pentru idealurile nobile ale păcii și securității, ale apropierii și colaborării între popoare, România contribuie prin realizările sale în opera de construcție pașnică, prin întreaga ei politică externă, la întărirea rolului socialismului în lume, a influenței orînduirii socialiste pe arena internațională.

O expresie a sentimentului unanim de prețuire, stimă și respect, un omagiu care se adresează țării și poporului nostru, prezenței lor de înaltă competență și neștirbită autoritate morală pe plan internațional, a fost alegerea ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, în cea mai înaltă magistratură mondială, de președinte al sesiunii a XXII-a a Adunării Generale a O.N.U.

Bogată în semnificații, alegerea făcută de Adunarea Generală o are și pe aceea, subliniată de însuși Corneliu Mănescu în discursul inaugural, de „recunoaștere a necesității unei participări egale a diferitelor regiuni și sisteme la activitățile Națiunilor Unite, a părții esențiale deținute de țările din Europa răsăriteană la înființarea O.N.U. și dezvoltarea sa, ca și a consacrării rolului lor activ în ansamblul evenimentelor vieții internaționale".

„Faptul că delegații la actuala sesiune l-au ales ca președinte pe reprezentantul României constituie o recunoaștere a poziției Republicii Socialiste România în concertul națiunilor — a spus ministrul afacerilor externe al Iranului, Ardeshir Zahedi. Am vizitat România, a continuat diplomatul iranian, și am fost martorul devotamentului guvernului și poporului român pentru cauza păcii și înțelegerii internaționale". La rîndul său, ministrul de externe al Canadei, Paul Martin, a ținut să sublinieze că apreciază alegerea ministrului de externe al țării noastre în calitate de președinte al Adunării Generale ca o recunoaștere a „contribuției de seamă pe care o aduce România în problemele internaționale".

La rîndul său, ministrul afacerilor externe al R. P. Bulgaria, Ivan Bașev, adresîndu-se, în discursul său, președintelui Adunării Generale, a spus : „Permiteți-mi, în numele delegației Republicii Populare Bulgaria, să vă felicit cu ocazia alegerii dv. în acest post important, ocupat pentru prima oară de reprezentantul unei țări socialiste. Satisfacția noastră este cu atît mai mare cu cît dv. reprezentați un popor vecin, cu care ne leagă mulți ani de prietenie frățească, ca și aspirațiile comune de edificare a unei vieți noi".

Subliniind semnificația acestei alegeri, de înaltă autoritate, ministrul afacerilor externe al Austriei, L. Toncic-Sorinj, se adresa în discursul său ținut în Adunarea Generală, președintelui român, cu cuvintele : „Alegerea dv. este mărturia profundei stime față de dv. și țara dv. pe care o nutresc națiunile ai căror reprezentanți sînt reuniți în această sală".

La încheierea sesiunii, care s-a soldat cu un bogat bilanț, vorbitorii au remarcat că în desfășurarea ei au fost ilustrate acele trăsături de răbdare, de căutare perseverentă și calmă a unor soluții, de îmbinare a intereselor tuturor. Sesiunea intră în istoria O.N.U. ca avînd cel mai ridicat număr de rezoluții, adoptate prin consens și de soluții negociate, față de sesiunile precedente, ca și cel mai redus număr de dezbateri procedurale din existența Organizației.

Aprecierile rostite la O.N.U. la adresa țării noastre încununează o operă de cooperare internațională căreia i se dedică diplomația românească în organismele interguvernamentale. Delegațiile țării noastre, dînd expresie înțeleptei și încercatei linii politice a partidului și statului nostru, vor milita neabătut și în viitor pentru a-și îndeplini mandatul de cinste de a promova în organismele internaționale idealurile nobile de care este animată politica externă a României : apărarea păcii, asigurarea dezvoltării libere și independente a tuturor popoarelor lumii, înfăptuirea unei colaborări internaționale în vederea realizării aspirațiilor de progres și civilizație.

Ancheta noastră

(2)

Puncte de reper în evoluţia relaţiilor bilaterale

Vasile Muşat

Gheorghe Ploeşteanu

„Lumea" continuă publicarea răspunsurilor la ancheta privind aspecte actuale ale relaţiilor bilaterale ale Republicii Socialiste România cu state din Europa, Asia, Africa, America de Sud, America de Nord, anchetă realizată de Cristian Popişteanu. **În numărul trecut al revistei au răspuns şefii misiunilor diplomatice române acreditaţi la Moscova, Paris, Pekin, Sofia, Rio de Janeiro, Londra. Publicăm, în numărul de faţă, răspunsurile ambasadorilor români în Republica Cuba, Danemarca, Turcia, R. P. Mongolă, Olanda, R. S. Cehoslovacă, Austria, Iran.**

Relaţiile de solidaritate şi prietenie frăţească, de colaborare şi cooperare — economică, tehnico-ştiinţifică şi culturală — între Republica Socialistă România şi Republica Cuba — **ne spune tovarăşul VASILE MUŞAT, ambasadorul ţării noastre la Havana** — cunosc o evoluţie ascendentă. Trăinicia şi forţa acestor relaţii constă în faptul că ele se bazează pe principiile marxist-leniniste, ale internaţionalismului socialist, egalităţii în drepturi, avantajului reciproc şi întrajutorării tovărăşeşti, respectării independenţei şi suveranităţii naţionale, neamestecului în treburile interne. Dezvoltarea continuă a relaţiilor multilaterale şi a colaborării frăţeşti dintre România şi Cuba serveşte intereselor celor două popoare prietene şi, în acelaşi timp, cauzei socialismului şi păcii în lumea întreagă.

În Cuba produce o adîncă impresie faptul că poporul român, care a salutat cu entuziasm victoria revoluţiei cubane, urmăreşte cu atenţie şi bucurie frăţească fiecare succes al poporului cuban pe drumul progresului şi înfloririi patriei sale. Totodată, poporul român îşi manifestă solidaritatea deplină faţă de lupta fermă a poporului cuban împotriva uneltirilor imperialiste, pentru apărarea cuceririlor revoluţionare, a independenţei şi suveranităţii patriei.

Relaţiile dintre România socialistă şi Cuba socialistă se dezvoltă pe făgaşul colaborării frăţeşti.

Recent, la Havana, — a subliniat tovarăşul Vasile Muşat — la invitaţia guvernului cuban, s-a aflat o delegaţie economică guvernamentală română, condusă de tovarăşul Gheorghe Rădulescu, membru al Comitetului Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreşedinte al Consiliului de Miniştri al Republicii Socialiste România. Delegaţia a purtat convorbiri rodnice care au dus la semnarea unor importante documente — convenţia cu privire la crearea comisiei mixte româno-cubaneze de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică şi protocolul privind schimburile comerciale dintre cele două ţări pe anul 1968. Delegaţia a fost primită de Fidel Castro, prim-secretar al Comitetului Central al Partidului Comunist din Cuba, prim-ministru al Guvernului Revoluţionar al Republicii Cuba, şi de către dr. Osvaldo Dorticos, preşedintele Republicii Cuba, cu care a purtat convorbiri într-o atmosferă sinceră, caldă şi prietenească.

Prevăzînd lărgirea în ambele sensuri a nomenclatorului de mărfuri şi sporirea, de cîteva ori faţă de nivelul actual, a volumului importurilor şi exporturilor, documentele semnate recent la Havana confirmă cursul continuu ascendent al schimburilor de bunuri materiale, de experienţă tehnico-ştiinţifică dintre cele două ţări. Potenţialul economic în continuă creştere al României şi Cubei creează premise favorabile pentru sporirea substanţială a livrărilor reciproce de mărfuri, deschide noi perspective legăturilor economice reciproce. În acest sens se poate aprecia ca un fapt deosebit de important crearea comisiei mixte româno-cubane de colaborare economică şi tehnico-ştiinţifică. În cadrul tratativelor s-a convenit asupra cooperării în asemenea domenii ca prospectarea şi exploatarea zăcămintelor de minereu de mangan şi prepararea pe cale chimică a bioxidului de mangan, valorificarea superioară a produselor secundare obţinute din prelucrarea trestiei de zahăr şi altele.

În ultimul timp, au vizitat Cuba şi alte delegaţii române — sindicale, comerciale, culturale.

Aş aminti, de asemenea, — ne-a spus tovarăşul ambasador — activitatea, mult apreciată de prietenii cubanezi, a unor oameni de ştiinţă români, ca academicienii Eugen Pora şi Mihai Băcescu, prof. dr. Ion Negoiescu etc., veniţi în Cuba în baza protocolului de schimburi culturale dintre cele două ţări şi a acordului de schimburi dintre Academiile de ştiinţă din România şi Cuba ; sau a unui grup de ingineri şi tehnicieni români care au acordat asistenţă tehnică la punerea în funcţiune a unei linii de ciment livrată de România la fabrica din Santiago de Cuba, care a început să producă în luna decembrie 1967.

Consider necesar să menţionez sosirea în Cuba, zilele acestea, a delegaţiei române conduse de acad. Remus Rădulet, vicepreşedinte al Academiei Republicii Socialiste România, care va participa la congresul internaţional al intelectualilor de la Havana.

În aceste contacte se exprimă evoluţia pozitivă a relaţiilor culturale româno-cubane, marcate de intensificarea schimburilor de valori spirituale între ţările noastre. Multiplicarea contactelor în domeniul ştiinţei şi artei este o expresie a interesului viu al celor două popoare pentru cunoaşterea reciprocă a trecutului istoric, a tradiţiilor culturale, precum şi a activităţii valoroase a oamenilor de ştiinţă şi artă în anii construcţiei socialiste.

Faptul că în Cuba socialistă, România se bucură de simpatie frăţească şi de prietenie sinceră îl dovedesc între altele şi numeroasele scrisori şi vizite primite de ambasada noastră din partea muncitorilor, ţăranilor, intelectualilor, şcolarilor şi studenţilor cubani, care manifestă mult interes faţă de România, faţă de realizările şi preocupările poporului nostru.

Toate acestea atestă faptul că între cele două ţări există largi posibilităţi pentru o dezvoltare continuă a legăturilor tovărăşeşti de colaborare multilaterală, de sprijin reciproc în făurirea vieţii noi, socialiste.

Rugat să ne vorbească despre evoluţia relaţiilor româno-daneze, tovarăşul ambasador GHEORGHE PLOEŞTEANU ne-a spus :

— În ultima vreme au luat un curs pozitiv, progresînd simţitor, legăturile de colaborare politică, economică, culturală, tehnico-ştiinţifică ale ţării noastre cu Danemarca. Un moment de o deosebită semnificaţie pentru strîngerea acestor relaţii l-au constituit vizita oficială în Danemarca a preşedintelui Consiliului de Miniştri, Ion Gheorghe Maurer, şi a ministrului afacerilor externe, Corneliu Mănescu (august 1966), precum şi vizita din 1967 a premierului danez, Jens Otto Krag, în România. Printre contactele şi vizitele care au contribuit, de asemenea, la dezvoltarea, în ultimii ani, a relaţiilor noastre cu Danemarca menţionez vizita ministrului danez de externe în România (1966), schimbul de vizite oficiale ale unor delegaţii parlamentare din cele două ţări (1965—1966), vizita ministrului danez al agriculturii în România (1967), a guvernatorului Băncii Naţionale din Danemarca în România (1967).

Încheierea unor acorduri economice româno-daneze pe termen lung (1963—

Ion Obradovici

Ion Drînceanu

Sandu Ioan

1965 și 1966—1967), a unui acord rutier, a unui acord de cooperare economică, industrială și tehnică, a unui acord cultural, participarea României la Tîrgul internațional de la Copenhaga, organizarea în Danemarca a unor expoziții de artă populară românească, de carte românească (1965—1967), a expoziției Țuculescu (1967), vizitele unor specialiști români — ne spune ambasadorul Gheorghe Ploeșteanu — constituie, de asemenea, mărturiile interesului arătat de cele două țări pentru o cît mai activă cooperare multilaterală și apropiere reciprocă.

Un alt fapt care poate fi notat la capitolul colaborării româno-daneze este prezența celor două state — în calitate de coautori — printre inițiatorii mai multor rezoluții în organizațiile internaționale privind cooperarea europeană. Amintesc în acest sens rezoluțiile adoptate la sesiunea a XX-a (1965) și la recenta sesiune, a XXII-a, a Adunării Generale a Organizației Națiunilor Unite.

Între Republica Socialistă România și Republica Socialistă Cehoslovacă s-au statornicit și se dezvoltă relații de prietenie frățească și colaborare multilaterală — întemeiate pe îndelungate tradiții de solidaritate, pe țelurile comune ale făuririi noii orînduiri — **ne spune tovarășul ION OBRADOVICI, ambasadorul României la Praga.** Aceste relații își găsesc o largă arie de desfășurare în toate domeniile de activitate.

Să ne referim, de pildă, la schimburile comerciale. În 1966 a fost încheiat acordul comercial de lungă durată (1966—1970) care, printre altele, prevede o creștere însemnată a schimburilor dintre cele două țări, comparativ cu perioada 1961—1965.

Protocolul privind livrările reciproce de mărfuri și plățile pe anul 1968 prevede o creștere substanțială a volumului schimburilor comerciale (cu 12 la sută) față de anul 1967, ceea ce depășește prevederile pentru acest an din acordul de lungă durată.

S-au studiat și definit — ne relatează tovarășul ambasador — noi domenii posibile de cooperare economică ; în acest sens, prin protocolul semnat la încheierea întîlnirii de la București (iunie 1967) a președinților celor două părți din comisia de colaborare economică și tehnico-științifică s-au constituit grupe de lucru care studiază posibilitatea încheierii unor convenții de cooperare în domeniul înființării unor suprafețe agricole în țara noastră, al industriei constructoare de mașini, industriei chimice etc.

În cursul anului 1967 au avut loc vizitele în Cehoslovacia ale unor miniștri conducători de departamente economice: Gheorghe Cioară, ministrul comerțului exterior, Emil Drăgănescu, ministrul energiei electrice, Constantin Scarlat, ministrul industriei chimice. Toate aceste vizite au oferit ocazia de a se cunoaște mai bine posibilitățile dezvoltării schimburilor economice reciproce, de a face un schimb util de păreri cu partenerii cehoslovaci.

Printre manifestările recente ale dezvoltării contactelor româno-cehoslovace amintesc, de asemenea, de vizita în Cehoslovacia a președintelui Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, Pompiliu Macovei, precum și de schimbul de vizite al unor delegații parlamentare.

Dintre acțiunile culturale organizate în anii 1966—1967 pot fi citate : zilele filmului românesc în Cehoslovacia, la care a participat și o delegație de cineaști români, și cele ale filmului cehoslovac la București ; participarea unor soliști vocali și a unor membri în juriu, din România, la Concursul și Festivalul „Primăvara la Praga" ; prezentarea unor filme românești la Festivalul filmului oamenilor muncii organizat în Cehoslovacia etc.

Aceste fapte — ne-a spus în încheiere tovarășul ambasador — ilustrează dezvoltarea continuă a prieteniei și colaborării multilaterale dintre România și Cehoslovacia, țări legate printr-o strînsă prietenie frățească, cu îndelungate tradiții, prin lupta comună pentru socialism.

O contribuție deosebită la dezvoltarea relațiilor româno-turce — **ne-a spus tovarășul ambasador ION DRÎNCEANU** — a constituit-o vizita în Turcia, în iulie 1966, a delegației guvernamentale române condusă de președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, vizită care a deschis o etapă nouă în dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări. Ca urmare a acestei vizite s-au intensificat contactele dintre oamenii de stat, parlamentarii și oamenii de cultură din România și Turcia, au fost identificate și concretizate noi domenii de cooperare economică și tehnică, s-au încheiat o serie de acorduri privind transporturile aeriene, turismul, colaborarea în domeniul artei și științei.

La evoluția ascendentă a relațiilor româno-turce o contribuție de seamă au adus, de asemenea, vizitele în Republica Socialistă România a delegației guvernamentale turce condusă de primul ministru, Suleyman Demirel, a ministrului de externe Ihsan Sabri Caglayangil, a delegației parlamentare condusă de președintele Medjilisului, F. Bozbeyli, precum și vizita în Turcia a delegației Marii Adunări Naționale, condusă de tovarășul Ștefan Voitec.

Schimburile comerciale româno-turce au înregistrat creșteri importante ; totodată, au fost puse bazele unei cooperări reciproc avantajoase în diferite domenii, au avut loc schimburi de delegații economice și de specialiști, înlesnindu-se astfel o mai bună cunoaștere a potențialului tehnico-economic al celor două țări.

Este evident că așezarea colaborării româno-turce pe baze trainice — evidențiată în cele cîteva aspecte relevate de ambasadorul Ion Drînceanu — constituie o mărturie a existenței condițiilor și posibilităților pentru lărgirea continuă a relațiilor economice, politice, cultural-științifice în interesul celor două țări, al progresului reciproc, al păcii și securității în Balcani și în Europa.

Tovarășul SANDU IOAN, ambasadorul României la Ulan Bator, a subliniat că relațiile de colaborare frățească româno-mongole, începînd din 29 aprilie 1950 — data stabilirii relațiilor diplomatice între România și Republica Populară Mongolă — au înregistrat o continuă dezvoltare. În ultimii ani, au continuat să se dezvolte legăturile în toate domeniile de activitate, s-a lărgit colaborarea economică și tehnico-științifică dintre cele două țări.

— Între Republica Populară Mongolă și Republica Socialistă România au avut loc o serie de schimburi de vizite la diferite nivele. Schimburile comerciale se desfășoară pozitiv, volumul lor fiind în creștere. În anii 1960—1966, volumul comerțului în ambele sensuri între Republica Socialistă România și Republica Populară Mongolă a sporit de peste 7 ori. Ultimul protocol, semnat la 6 octombrie 1967, prevede mărirea — pentru anul 1968 — cu 12 la sută a schimburilor dintre cele două țări.

Aș dori să amintesc atenția pe care opinia publică mongolă a arătat-o expozițiilor românești, care au fost prezentate la Ulan Bator în acest an, turneului ansamblului de păpuși din țara noastră, vizitelor delegațiilor Crucii Roșii și U.C.E.C.O.M., conferințelor ținute de oameni de știință și cultură români. Menționez dorința părții mongole ca în anul 1968 țara noastră să organizeze la Ulan Bator o expoziție privind dezvoltarea arhitecturii în Republica Socialistă România, cererile repetate pentru publicații românești cu caracter tehnic.

Toate acestea sînt o expresie a faptului că între Republica Populară Mongolă și Republica Socialistă România s-au statornicit și se dezvoltă relații frățești de colaborare multilaterală economică, politică și culturală. Întemeiate pe idealurile comune de luptă pentru pace și progres social, pe principiile marxism-leninismului și internaționalismului socialist aceste relații cunosc o intensificare continuă.

Din partea tovarășului GEORGE ELIAN, ambasadorul României la Haga, am primit următorul răspuns la solicitarea noastră :

— Fără îndoială că evenimentul cel mai important al anului 1967 pe linia

Gheorghe Pele

George Elian

Pavel Silard

dezvoltării relațiilor între cele două state l-a constituit vizita în Olanda, în luna iulie, a delegației guvernamentale condusă de președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, tovarășul Ion Gheorghe Maurer. Vizită, făcută ca urmare a invitației guvernului olandez, a fost primită cu un deosebit interes în Olanda. Reamintesc că această vizită a fost precedată de vizita în România, în luna ianuarie, a ministrului de externe al Olandei, dl Joseph Luns.

Numeroase delegații românești au vizitat anul acesta Olanda. Amintim printre aceste delegații, pe aceea condusă de președintele Camerei de Comerț, Victor Ionescu, ca răspuns la vizita făcută, în luna iunie, în România, de una din cele mai importante și numeroase delegații economice olandeze, condusă de ministrul afacerilor economice al Olandei, Leo de Block, și respectiv președintele Centrului olandez de promovare a comerțului exterior, Sidney van den Bergh.

S-au dezvoltat relațiile culturale între cele două țări. În anul 1967, în Olanda au fost organizate patru expoziții românești : de arhitectură, în orașele Amsterdam, Rotterdam și Haga, de artă populară în Hilversum și Sittard, de turism la Amsterdam și Rotterdam, expoziția fotografică comemorativă „George Coșbuc" la Amsterdam și Haga. S-au tradus și se traduc în limba olandeză opere ale scriitorilor noștri. Aș dori să mai amintesc aici că televiziunea olandeză în culori și-a inaugurat emisiunile cu un program de dansuri românești.

La cunoașterea realizărilor țării noastre în Olanda pe tărîm științific au contribuit prin prezența lor medicii români care și-au spus cuvîntul la Congresul de ftiziologie de la Amsterdam, tineri matematicieni invitați în Olanda, specialiști și cercetători români.

Permiteți-mi să reamintesc, de asemenea, încheierea în 1967 a mai multor acorduri între cele două țări, acorduri care deschid perspective de dezvoltare multilaterală a relațiilor româno-olandeze. În primul rînd, acordul cultural, care prevede întocmirea unui program concret de schimburi între cele două state.

Toate acestea constituie expresia dorinței reciproce de dezvoltare a relațiilor în direcții diverse dintre cele două țări.

— Dezvoltarea continuă a relațiilor între România și Austria, marcată prin schimburile reciproce de vizite ale șefilor de guverne, de vizite la nivelul miniștrilor, ale oamenilor de știință, cultură, artă, ale unor delegații economice, au contribuit — **ne-a spus tovarășul GHEORGHE PELE, ambasadorul României la Viena** — pe de o parte, la o mai bună cunoaștere reciprocă, iar pe de altă parte la sporul de interes al opiniei publice austriece față de dezvoltarea multilaterală și politica externă a României.

Austria a fost vizitată, recent, de vicepreședintele Consiliului de Miniștri, Gheorghe Gaston Marin. Folosind prilejul prezenței unor personalități românești în Austria, diferite instituții le-au invitat pentru a conferența despre România. Un interes viu au trezit conferințele „România și înțelegerile regionale", expusă de George Macovescu, prim-adjunct al ministrului afacerilor externe, și „Relațiile economice și cooperarea României cu alte state", expusă de Dumitru Bejan, prim-adjunct al ministrului comerțului exterior.

Relațiile economice bilaterale cunosc o dezvoltare accentuată : volumul schimburilor comerciale pe primele nouă luni ale anului 1967 a depășit prevederile de creștere cuprinse în acordul economic de durată încheiat între cele două țări.

Participarea României la tîrgurile internaționale organizate la Viena și în alte localități ale țării a întrunit un mare număr de vizitatori, produsele românești bucurîndu-se de aprecieri pozitive atît din partea personalităților politice și economice, cît și din partea publicului larg.

Recent, în timpul Conferinței europene a miniștrilor învățămîntului, organizată de U.N.E.S.C.O. la Viena, delegația română condusă de academicianul Ștefan Bălan, ministrul învățămîntului, a avut convorbiri prietenești cu reprezentanții vieții științifice și culturale din capitala Austriei.

Turneul Teatrului Național din București ca și participarea unor artiști români la spectacolele ce au loc pe scenele austriece se bucură de aprecieri elogioase, evidențiind posibilitățile pe care asemenea manifestări le oferă unei mai bune cunoașteri a patrimoniului cultural și artistic al poporului român. Un început s-a făcut și în domeniul editării de autori români. Se lucrează, în acest sens, la o antologie a poeziei românești.

Diferitele aniversări culturale românești au fost marcate, și în Austria, prin conferințe, recitaluri, prezentări de filme, care au scos în evidență tradițiile științei și culturii românești, realizările lor prezente. Interesul față de România este oglindit, printre altele, și de creșterea permanentă a numărului de turiști austrieci care ne vizitează țara.

Această succintă înșiruire a unora din prezențele românești în Austria, — ține să precizeze tovarășul Gheorghe Pele — reliefează procesul evoluției pozitive a relațiilor multilaterale dintre România și Austria, proces care se explică, în primul rînd, prin dorința reciprocă a celor două țări de a adînci și lărgi legăturile de bună colaborare.

— Se știe că, în ultimii ani, relațiile bilaterale româno-iraniene — **relevă PAVEL SILARD, ambasadorul țării noastre la Teheran** — urmează un curs ascendent pregnant, găsindu-și cea mai elocventă expresie în vizite reciproce, realizate la cel mai înalt nivel.

Întîlnirile dintre șefii de state și șefii de guverne ai celor două țări au constituit un factor deosebit de important pentru dezvoltarea înțelegerii reciproce și prieteniei între popoarele român și iranian, au pus bazele pe care se pot dezvolta cu succes, pe diferite planuri, relațiile de cooperare româno-iraniană. Intensificarea raporturilor dintre cele două state este subliniată, de asemenea, în mod concludent de vizitele reciproce ale delegațiilor la nivel ministerial și parlamentar (menționez, în acest sens, că recent o delegație a Marii Adunări Naționale a vizitat Iranul), de încheierea unor importante acorduri de colaborare economică și tehnică, de lărgirea considerabilă a schimburilor comerciale. Comisia mixtă guvernamentală de cooperare economică a stabilit, în sesiunea din luna mai 1967, un bogat program de colaborare — în curs de înfăptuire — în domeniul industrial, minier, agricol, forestier, de comunicații etc. Pe ogoarele Iranului lucrează în prezent peste 2 500 de tractoare românești, iar în luna septembrie s-a semnat, la Teheran, contractul cu privire la construirea în Iran a unei fabrici de tractoare în colaborare cu România.

Toate aceste acțiuni și măsuri contribuie la o mai bună cunoaștere a României în Iran și conferă relațiilor bilaterale dintre cele două țări un caracter stabil și de durată.

În completarea acestui tablou sumar schițat trebuie adăugat că în vara anului 1967, cu ocazia vizitei în țara noastră a ministrului de externe al Iranului, s-a semnat un acord de colaborare culturală care deschide posibilități pentru circulația și schimburile de valori spirituale dintre România și Iran. În toamna acestui an, un prim grup de muzicieni români a participat la Festivalul de la Shiraz, iar cineaștii noștri au asigurat prezența cinematografiei românești la Festivalul internațional de filme pentru copii organizat la Teheran.

Atmosfera de prietenie și cordialitate cu care sînt primite prezențele românești în Iran vine să confirme lărgirea și întărirea relațiilor de colaborare dintre cele două țări. Toate manifestările progresului simțitor, care se remarcă în relațiile româno-iraniene, ilustrează cooperarea crescîndă dintre cele două state — care dobîndește un caracter stabil și de perspectivă —, desfășurarea cu succes a relațiilor de colaborare economică, culturală, politică, fiind în interesul popoarelor noastre, al păcii și înțelegerii internaționale.

(Va urma)

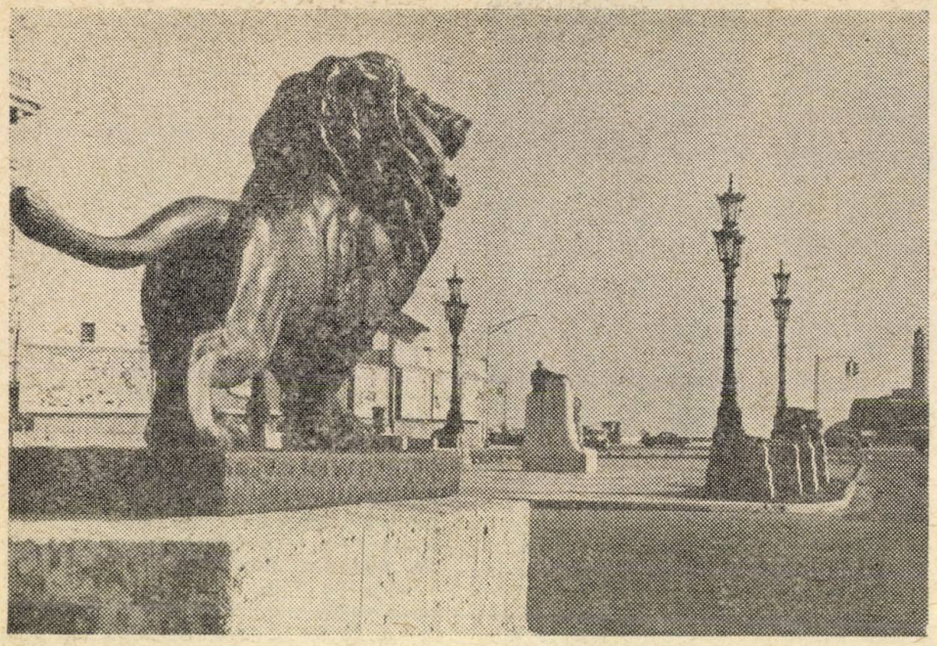

„Orașele“ HAVANEI

Ion Găleteanu

Unul din lei de bronz de pe promenada Prado.

Blocuri moderne la Havana

În orice anotimp al anului, Havana își primește oaspeții cu bulevardele încărcate de flori. Așezarea insulei în imediata apropiere a zonei tropicale, permanența unui climat umed, determinat de briza oceanică, au înzestrat teritoriul Cubei cu o vegetație luxuriantă. Călătorul rămîne încîntat de frumusețile naturale ale insulei, însă ceea ce-ți lasă o impresie de neuitat sînt, în primul rînd, oamenii, locuitorii Cubei, acest popor eroic, harnic și priceput, vesel și prietenos, care construiește socialismul în patria sa.

La 1 ianuarie s-au împlinit 9 ani de la victoria revoluției cubaneze. Sînt 9 ani de cînd poporul cubanez a putut să declare cu mîndrie că patria sa a devenit primul teritoriu liber al continentului american. În acești ani, în Cuba au avut loc transformări fundamentale, vizibile pretutindeni.

„MIRAMAR“ AZI

Havana îmbină într-un tot armonios stiluri arhitectonice diferite — de la uriașa catedrală construită acum cîteva sute de ani și pînă la construcțiile moderne, din beton și sticlă, cu zeci de etaje. Multă vreme, chiar locuitorii Havanei vorbeau despre capitala lor ca despre un oraș care unește, de fapt, într-un singur tot trei orașe diferite, fiecare avînd istoria și stilul său propriu.

Partea cea mai veche a Havanei o constituie așa-zisul „oraș spaniol“. Așezat în imediata apropiere a portului, străjuit de castelul „Moro“ — care se dorea la vremea sa o cetățuie inexpugnabilă — și dominat de construcția vastei catedrale, vechiul oraș este de fapt o copie în miniatură a vechilor orașe spaniole, ale căror construcții se caracterizează prin arabescuri și ferestre în ogivă. În această parte a orașului, străzile sînt înguste, clădirile înghesuite, aproape lipsite de lumina soarelui. În dorința de a se simți „ca acasă“, colonialiștii spanioli au construit un mic bulevard — „Prado“ — asemănător întru totul, însă în miniatură, cu renumitul „Prado“ din Madrid. Cît de „acasă“ se simțeau colonialiștii spanioli se vede și din faptul că fiece stradă, fiece casă are aspectul unei cetăți, cu porți masive la trecerea dintr-o stradă în alta, cu ziduri înalte și creneluri la fiecare construcție mai importantă. Sînt „dovezi ale simpatiei“ de care se bucurau colonialiștii spanioli. Anul trecut, începînd din luna octombrie, în Cuba au început să fie organizate manifestări consacrate împlinirii a 100 de ani de la începerea războiului de independență dus de poporul cubanez împotriva colonialiștilor spanioli.

Al doilea „oraș“ al Havanei este „Vedato“ — cartierul în care se află instituțiile guvernamentale, magazinele, numeroase hoteluri și construcții moderne. Viața acestui centru administrativ și comercial gravitează în preajma a două mari bulevarde. Avenida de Los Prezidentes este o arteră largă, cu plantații de arbori ornamentali, cu flori de toate nuanțele și copaci cu mari coroane umbroase, cu parcuri îmbietoare pentru călătorul care, în cea mai mare parte a anului, se află mereu în căutarea unui petic de umbră. Pornind de la țărmul mării, acest bulevard se sfîrșește în uriașa Piață a Revoluției, străjuită de clădiri monumentale și de statuia lui Jose Marti, eroul național al poporului cubanez. Celălalt bulevard, „Malecon“, începe chiar de la intrarea în port și se întinde pe aproape 10 km pe țărmul mării. O plimbare pe acest bulevard — ziua sau seara — îți rămîne întipărită în memorie. Pe o parte a bulevardului se văd construcții moderne, iar în imediata apropiere, cît vezi cu ochii, apa oceanului, cu valuri liniștite sau fremătătoare, cu vapoare de pasageri sau de mărfuri, cu nave pescărești. Briza mării — prezentă mereu sub forma unor stropi fini de apă — reprezintă o adevărată binefacere, mai ales vara, cînd razele soarelui par niște săgeți de foc.

Al treilea „oraș“ al Havanei, „Miramar“, e construit pe o faleză bogată în vegetație subtropicală. Acesta a fost odinioară cartierul bogătașilor. Aici își aveau vilele milionari din S.U.A., care considerau Cuba drept o stațiune de odihnă pentru americani. În acest cartier sînt foarte puține casele cu peste două etaje. Vilele aveau parcuri, bazine de înot și terenuri de sport particulare. Bulevardele și parcurile sînt pline de palmieri, de magnolii, de arbori ornamentali, cărora măiestria horticultorilor cubanezi le-a dat cele mai atrăgătoare și, uneori, cele mai curioase forme. Pînă acum nouă ani, „Miramar“ era interzis pentru majoritatea locuitorilor Havanei. Drumul spre această parte a orașului trece printr-un tunel săpat sub un golf de mare, la a cărui intrare se aflau oameni înarmați, care controlau dacă cei ce doresc să treacă prin tunel locuiesc sau au permise speciale pentru a pătrunde în „Miramar“. Cetățenii de culoare nu aveau acces. Cînd, la 1 ianuarie 1959, partizanii cubanezi au pătruns aici, milionarii au fugit părăsind totul. Peste 11 000

de autoturisme au fost găsite în garajele lor.

Puterea populară a transformat o bună parte a acestui „oraș" într-un vast complex școlar, unde învață zeci de mii de copii ai foștilor partizani. Cînd am vizitat cartierul, am avut prilejul să stau de vorbă cu numeroși tineri veniți din toate regiunile Cubei. Erau plini de voie bună și de hotărîrea de a munci și învăța pentru a deveni constructori pricepuți ai patriei lor socialiste.

Acestea sînt cele trei „orașe" ale Havanei, însă călătorul de astăzi constată că în capitala Cubei a început să se construiască și se află în plină dezvoltare un al patrulea „oraș". Sînt cartierele noi de locuințe, cu sute și sute de blocuri, destinate oamenilor muncii — adevărate orășele cu centre comerciale și instituții social-culturale, cu școli și parcuri, cu bulevarde largi, flori și arbuști ornamentali. Au fost construite pînă acum peste 50 000 de apartamente, numeroase școli, cinematografe, spitale. Deosebit de frumos mi s-a părut noul cartier de locuințe construit pe țărmul mării, la ieșirea spre Santiago de Cuba.

Havana, a cărei economie se baza în trecut doar pe comerț și pe industria hotelieră, a început să se transforme, în ultimii ani, într-un centru industrial. În apropiere de Havana se află în plină construcție Combinatul siderurgic „Jose Marti" (a început să producă în 1967). Un mare combinat textil, o fabrică de motoare electrice, hidrocentrala „Mariel" — sînt doar cîteva din noile obiective industriale din apropierea Havanei.

Havana nu e singurul oraș caracteristic pentru dezvoltarea industrială a Cubei socialiste. Am avut prilejul să vizităm noua uzină de construcții mecanice din Santa Clara, o mare fabrică de confecții în orașul Güines, hidrocentrala „Rente" din provincia Oriente, cea mai mare unitate energetică din Cuba. Toate aceste combinate și mari întreprinderi industriale au fost construite în ultimii cinci ani, unele intrînd în producție în 1967. La fabrica de ciment din Santiago de Cuba ne-a făcut plăcere să vedem în funcțiune o linie de ciment livrată de România — creație a muncitorilor și inginerilor de la Uzinele „23 August" și de la Reșița — care asigură o producție egală cu aceea a altor trei linii de ciment existente în aceeași fabrică. Muncitorii cubanezi cu care am stat de vorbă au avut cuvinte de laudă pentru calitatea și înalta productivitate a utilajelor fabricate în România.

„ZAFRA CEA MARE"

Cînd vorbim despre industria cubaneză, despre dezvoltarea economică a țării, se impune să menționăm, în mod deosebit, industria zahărului. De multe ori, în presa mondială, Cuba este denumită „zaharnița lumii". Cultura trestiei de zahăr și industria de rafinare a zahărului au în această țară o veche tradiție și o mare însemnătate economică. Prima fabrică de zahăr din Cuba a luat ființă încă din 1595. Acum, în toate provinciile există sute de fabrici de zahăr. Zahărul reprezintă principalul produs de export al Cubei. Cu cele peste 6 150 000 tone produse în anul 1967, Cuba a ocupat locul al doilea în lume printre statele producătoare de zahăr. Zilnic, din porturile Cubei pleacă spre numeroase țări vapoare încărcate cu zahăr. Recent, pe țărmul Golfului Cienfuegas a fost dată în folosință o mare și modernă instalație portuară — „Terminol Maritima" — capabilă să încarce cu zahăr, în numai 16 ore, o navă de 20 000 de tone.

Guvernul Cubei acordă o deosebită atenție dezvoltării culturii trestiei de zahăr și industriei de rafinare a zahărului. Se preconizează ca, în anul 1968, producția de zahăr să ajungă la 7 000 000 tone, iar în 1970 — la 10 000 000 tone. În acest scop se fac mari investiții atît în agricultură cît și în industria zahărului și în industria constructoare de mașini și utilaje destinate producției de zahăr. Se construiesc noi rafinării, se modernizează cele existente. În luna ianuarie se va declanșa „Zafra cea mare" — campania de recoltare și prelucrare a trestiei de zahăr. Pentru reușita campaniei au fost mobilizate toate forțele umane, toate energiile. I-am văzut pe țăranii cubanezi, renumiții „machetatas", pregătindu-se pentru recoltă. E o muncă grea, plină de răspundere, făcută cu abnegație și entuziasm, deoarece de producția de zahăr depinde în mare măsură bunăstarea poporului. A devenit o tradiție ca, în perioadele de vîrf ale „Zafrei", să participe întreg poporul. Cu cît campania de recoltare și prelucrare a trestiei de zahăr este mai scurtă, cu atît mai mare și „mai dulce" este producția de zahăr.

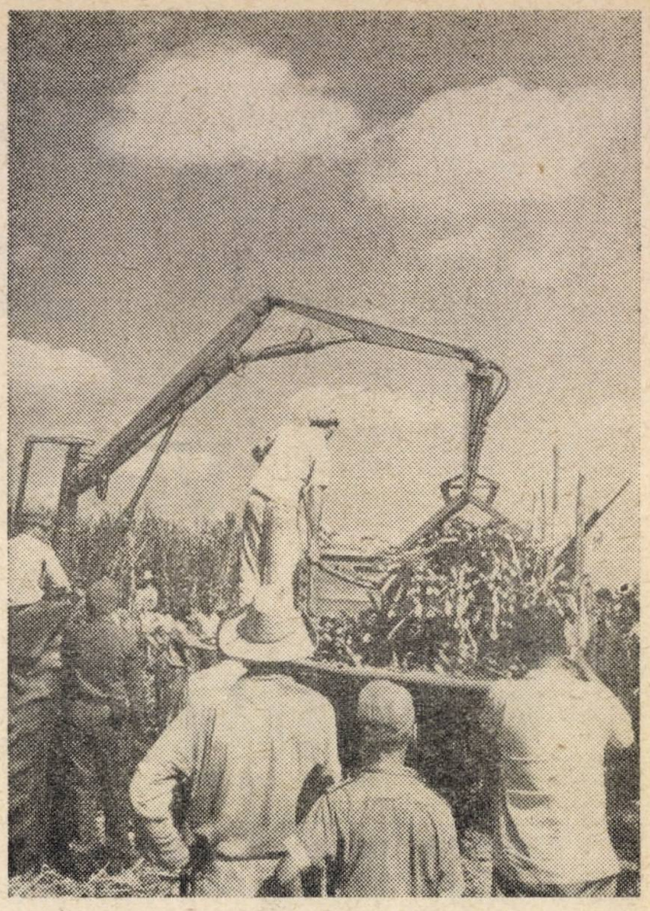

Recoltarea mecanică a trestiei de zahăr

Pentru a se asigura sporurile de producție prevăzute pentru anii viitori, în agricultura Cubei au început anul trecut mari lucrări de amenajări funciare și de valorificare a terenurilor pînă acum nefolosite. La începutul lunii noiembrie, a fost înființată brigada de îmbunătățiri funciare „Ernesto Che Guevara", menită să dea agriculturii cubaneze un nou și puternic impuls în drumul său spre modernizare. Înzestrată cu sute de buldozere, excavatoare, screpere, camioane grele, tractoare, brigada străbate Cuba de la un capăt la altul pentru a construi baraje și lacuri de acumulare, o mare rețea de irigații, pentru a pregăti spre cultivare terenurile pînă acum nefolosite, pentru a construi drumuri și șosele. În provincia Oriente au și fost desțelenite și amenajate aproape 50 000 de hectare. O bună parte din aceste terenuri vor fi cultivate cu trestie de zahăr, iar restul cu orez, aliment de bază al populației. Lucrări intense se întreprind și în alte sectoare ale agriculturii. În mica insulă Pinas, din Marea Caraibilor, de pildă, au început lucrări pentru amenajarea unor întinse plantații de culturi citrice. Pînă în 1970 vor fi plantate 35 000 ha, iar în anii următori se vor amenaja plantații pe o suprafață de aproape 100 000 ha. Mari lucrări se întreprind, de asemenea, pentru extinderea plantațiilor de cafea, guvernul stabilind ca pînă în anul 1980, Cuba să devină una din primele țări producătoare de cafea ale lumii.

Realizările obținute în dezvoltarea industriei și agriculturii cubaneze se răsfrîng asupra întregii vieți a poporului. Analfabetismul e doar o amintire a trecutului. În timpul vizitei, am întîlnit școli chiar și în cele mai îndepărtate cătune. Pe șosele, semnul de circulație care indică „zonă școlară" este cel mai nou, însă se întîlnește foarte des. La Havana și la Santiago de Cuba au fost construite adevărate orășele universitare. Se dezvoltă o largă mișcare artistică de masă, care pune în valoare bogăția folclorului cuban și, în același timp, dă expresie artistică vremurilor noi pe care le trăiește Cuba.

Pretutindeni în Cuba am fost bucuroși să constatăm o caldă prietenie și prețuire pentru poporul român, un larg interes pentru realizările noastre în domeniul construcției socialiste. În cîteva din fabricile vizitate am văzut strunguri și motoare electrice produse în România, iar la Camaguay — tractoare fabricate la Brașov. Între România și Cuba au loc schimburi culturale și tehnico-științifice, se dezvoltă o strînsă cooperare în toate domeniile de activitate. Recenta vizită făcută în Cuba de delegația economică guvernamentală a țării noastre, acordurile semnate cu acest prilej constituie un nou și important pas pe calea dezvoltării bunelor relații de colaborare și prietenie existente între țările noastre.

jos se vede Pămîntul...

Valentina Tereşkova se pregăteşte să îmbrace costumul de cosmonaut. Mai întîi, conectează firele aparatelor de control fiziologic

Articol scris pentru „Lumea" de
Valentina Nikolaeva-Tereşkova
cosmonaut, Erou al Uniunii Sovietice

Zborul omului în Cosmos este o problemă grea şi neobişnuită. Mă tem că încă multă vreme acest lucru va necesita din partea aviatorilor-cosmonauţi o încordare extremă a forţelor spirituale şi fizice şi o cantitate uriaşă de cunoştinţe multiple.

Firește, şi pe Pămînt există multe profesiuni complicate şi periculoase. Dar aci este vorba de cu totul altceva : omul începe să pătrundă într-un mediu neobişnuit şi, aş spune, chiar străin naturii sale. Născut pe Pămînt, omul a cucerit mai întîi mările şi oceanele. N-a fost de loc uşor. Ulterior, oamenii au fost preocupaţi multă vreme de ideea zborului. Omenirea a cheltuit multe forţe şi a dat multe jertfe pentru a putea cuceri spaţiul atmosferic. Acum a venit rîndul Cosmosului.

In ultimii ani am aflat foarte multe despre Cosmos. Cu toate acestea, spaţiul cosmic rămîne ca şi pînă acum un mediu neobişnuit. Nici o fiinţă vie nu l-a ales ca leagăn al existenţei sale. N-au fost descoperite pînă în prezent nici un fel de urme de viaţă în afara limitelor terestre. În Cosmos stăpînesc legi cu totul deosebite. Acolo există vidul absolut. Şi, în plus, starea de imponderabilitate, element neîntîlnit pe Pămînt.

Natura îşi păstrează cu gelozie secretele. Noi încă nu ştim ce-l aşteaptă pe om în zborurile îndelungate pe alte planete. S-ar putea ca pe navele interplanetare să se creeze o gravitaţie artificială. Sau, poate, se vor găsi alte căi : ştiinţa se dezvoltă atît de rapid ! Oricum, vor fi necesari oameni puternici, care să nu se piardă în faţa greutăţilor şi situaţiilor imprevizibile.

Nu este întîmplător faptul că aviatorii de pe avioanele de vînătoare au devenit primii cosmonauţi : Iuri Gagarin, Gherman Titov, Andrian Nikolaev, Valerii Bîkovski şi alţii. Şi cosmonauţii americani sînt aviatori sau aviatori-ingineri cu o mare experienţă de zbor sau de zbor de încercare. Cred că situaţia aceasta se va menţine şi în viitor.

Unii ar putea întreba : cum se explică, totuşi, zborul în Cosmos al lui Konstantin Feoktistov şi Boris Egorov ? Primul este savant, al doilea medic. Nu trebuie să omitem faptul că amîndoi, alături de toţi ceilalţi, au parcurs pregătirea necesară şi, în afară de aceasta, amîndoi au fost doar membri ai echipajului care era condus de un aviator — inginerul de aviaţie Vladimir Komarov.

Capacitatea omului de a suporta suprasolicitări şi imponderabilitatea în cursul zborului poate fi înţeleasă în mod diferit. În cele din urmă, chiar şi omul neadaptat la aceste fenomene se va întoarce pe Pămînt întreg şi nevătămat. Dar pe navă, el va fi un simplu balast, întrucît capacitatea sa de muncă va fi infimă, dacă nu egală cu zero.

Problema catapultării este şi ea complicată. Există în prezent diferite sisteme automate pentru catapultare. Dar dacă omul nu e pregătit pentru aceasta, din punct de vedere moral şi fizic, îi va fi destul de greu. Un mare viitor va avea racheto-planul, care îşi va lua zborul, se va plasa pe orbită, dar va putea ateriza ca un avion obişnuit. Pericolul aterizării în afara rachetodromului, calculul complicat determină necesitatea unor instalaţii de catapultare în aceste aparate. Cu ajutorul lor, pilotul racheto-planului va putea să se catapulteze în diferite momente ale zborului — la start, în perioada de zbor şi înainte de aterizare. Iată cum se petrece, în caz de accident, o catapultare a cosmonautului pe una din navele cosmice existente. Semnalul pentru catapultarea ambilor cosmonauţi poate să-l dea oricare dintre ei, fapt pentru care trebuie tras inelul dintr-un container plasat lîngă ei. În spatele fotoliilor cosmonauţilor se află nişte şine care servesc ca instrument de direcţie. Catapultarea se produce cu ajutorul unor mecanisme speciale, iar un sistem de blocare împiedică intrarea lor în funcţiune înainte de semnalul necesar. Peste 0,2 secunde după intrarea în funcţiune a mecanismelor, cînd fotoliile cosmonauţilor se află în afara navei, intră în funcţiune motoare de rachete montate în fotolii. Motoarele-rachetă aruncă fotoliile cu cosmonauţii la 150 de metri distanţă, după care fotoliile se desprind şi cosmonauţii coboară cu paraşuta.

Numeroasele observaţii efectuate asupra antrenamentului paraşutiştilor, sportivilor şi celor din unităţile de desant au permis specialiştilor să tragă concluzia că, în perioada saltului, la oameni se creează nu numai obişnuinţa desprinderii de avion, a căderii libere, a orientării corpului în spaţiu, ci şi calităţi volitive, cum ar fi hotărîrea de a atinge ţelul, îndrăzneala... Aceste calităţi sînt, în primul rînd, necesare cosmonautului.

Primul salt cu paraşuta chiar de pe turnul de antrenament nu este un lucru simplu. Ai nevoie de un mare efort de voinţă pentru a învinge teama de înălţime. Îţi poţi aduce aminte cu precizie de prima săritură, de ce ţi s-a întîmplat în acest

Valentina Tereşkova cu fiica ei Aliona

moment. Chiar la cei foarte experimentaţi, cînd aterizează avionul, ca şi în timpul zborului, frecvenţa pulsului creşte ; deseori se dublează. Respiraţia e mai accelerată ; unii parcă înţepenesc, se concentrează, alţii devin mult prea expansivi şi vorbăreţi...

Am sosit în grupul cosmonauţilor avînd la activul meu 63 de salturi cu paraşuta. În acel moment terminasem şcoala tehnică de pe lîngă Combinatul textil din Iaroslavl, urmînd să devin ajutor de maistru. Totodată, mă ocupam intens de sportul cu paraşuta. Într-o zi, Aeroclubul din Iaroslavl a fost vizitat de o comisie. Mi s-a propus să lucrez în detaşamentul cosmonauţilor. După zborul lui Iuri Gagarin şi Gherman Titov, oare care tînăr nu tînjea să zboare în Cosmos ? La început nici n-am crezut că voi cunoaşte această fericire. Încă nu cunosc nimic, mă gîndeam eu . Parcă ghicindu-mi gîndurile, unul din membrii comisiei mi-a spus : „Dv. aţi terminat şcoala tehnică, sînteţi o paraşutistă experimentată. Restul îl veţi învăţa. Va trebui să lucraţi foarte mult, dar noi am auzit că sînteţi o fată tenace şi hotărîtă. Dacă veţi trece proba în faţa comisiei medicale, vom relua discuţia".

Eram foarte emoţionată în faţa acestei comisii. Nu toate prietenele mele reuşiseră să treacă bariera pusă de medici. Am avut noroc şi am fost primită în detaşament.

De fapt, îndreptîndu-mă spre detaşamentul cosmonauţilor, eram frămîntată de diverse gînduri şi, în primul rînd, mă întrebam : cum mă vor întîmpina ? Ce pot aduce eu în detaşament ? Ce experienţă am ? Ce cunoştinţe ? Făcusem foarte puţine în viaţă, iar acolo urma să lucrez cu Iuri Gagarin, cu Gherman Titov şi cu alţi aviatori experimentaţi, pentru care pregătirea şi zborurile în Cosmos deveniseră o profesie. Nu vă puteţi imagina cît ne-am bucurat, atît eu, cît şi viitoarele mele prietene sosite din diverse oraşe, cînd, încă de la prima întrevedere, bărbaţii ne-au spus fără nici o ezitare : „Vă vom ajuta".

Mi-aduc aminte că Pavel Popovici, în numele tuturor bărbaţilor, ni s-a adresat: „Vouă, fetelor, o să vă fie greu. La început şi noi ne-am lovit de mari greutăţi. Dar ne-am convins că totul poate fi depăşit ; veţi învinge greutăţile. Principalul este să nu vă daţi bătute la primele eşecuri. Vom fi totdeauna alături de voi şi puteţi conta pe ajutorul nostru".

Bărbaţii şi-au ţinut cuvîntul. Iar dacă noi am devenit aviatoare, sportive, am trecut toate examenele, inclusiv cele privitoare la pregătirea teoretică (începînd cu tehnica reactivă şi terminînd cu teoria dirijării navei cosmice), pentru aceasta le datorăm recunoştinţă nu numai instructorilor noştri, ci şi aviatorilor cosmonauţi.

În perioada pregătirii de zbor am mai făcut încă 62 de salturi cu paraşuta. Foarte multe sărituri făceau în acest interval şi colegii mei cosmonauţi. Săream de obicei împreună şi observam reacţia lor, vedeam cum de la o săritură la alta ei cîştigau experienţă în ce priveşte coordonarea mişcărilor în cursul căderii libere, capacitatea de a urmări timpul. Acestea sînt calităţi foarte necesare cosmonauţilor.

Cînd am aflat că Aleksei Leonov se pregăteşte pentru ieşirea în spaţiul cosmic, nimeni nu s-a mirat, întrucît ştiam că el dispune de însuşirile necesare pentru o asemenea sarcină şi, totodată, stăpîneşte la perfecţie tehnica săriturii cu paraşuta.

Firesc, există o diferenţă între căderea liberă în aer şi ceea ce se petrece cu cosmonautul în afara navei cosmice. Dar, după părerea mea, pentru activitatea în Cosmos, omului îi este necesară în măsură egală, ca oricărui paraşutist, obişnuinţa coordonării mişcărilor. Iar acest lucru se poate căpăta numai în condiţii terestre. În acest scop, se practică diferite antrenamente. Sînt folosite şi laboratoare — avioane speciale, unde o scurtă imponderabilitate se obţine în urma zborului pe o curbă specială. Americanii, de pildă, îi cufundau pe cosmonauţi în apă, imprimîndu-le viteza de plutire 0.

Cînd, după zbor, Aleksei Leonov s-a întors în oraşelul nostru şi ne-a împărtăşit impresiile, am încercat să-mi imaginez că sînt în locul lui, refăcînd în gînd experienţa sa.

...Cabina cosmică. Se deschide trapa şi mă aflu singură în Cosmos. Mă desparte de el doar costumul de scafandru. Trebuie să faci totul fără să te grăbeşti, ca şi la antrenamente. Văd Soarele. Încerc să ies din cabină şi privesc nava. Iată şi Pămîntul, verde, albastru-azuriu, ca într-o dantelă de nori. De afară vezi lucrurile mult mai bine decît din cabină. În jos, contururile cunoscute, din copilărie, ale mărilor, fluviilor şi lacurilor. Acum se poate ieşi complet, întrucît aclimatizarea s-a terminat. Dar cum să-ţi desparţi mîinile de navă ?... Este şi teama de înălţime. Unii şi-o pot înfrîna. Altora le este absolut imposibil. Pur şi simplu nu-ţi vine să te arunci în gol. În locul paraşutei, un şnur de 10 m lungime. Poţi fi sigur că este rezistent. În afară de aceasta, ştii că, ieşind din navă, nu vei cădea în jos, spre Pămînt. În locul căderii este vorba de altceva... Nu ştiu cum aş putea numi starea în care se află omul în afara navei cosmice. Poate plutire ?

Este acelaşi lucru ca şi o cădere, dar nu simţi valul de aer care te loveşte, vîntul nu-ţi şuieră în urechi... Aci este necesară o coordonare precisă a mişcărilor. Încet, fără să te grăbeşti, gîndind fiecare mişcare. Desfaci cu atenţie mîinile, o mişcare de-abia vizibilă cu piciorul. Rotaţia se termină. În jos pluteşte Pămîntul şi ţi se pare că faci o săritură încetinită cu paraşuta şi că ai încă mult pînă la deschiderea ei...

În prezent, continui să lucrez în detaşament, ca şi toţi ceilalţi cosmonauţi care au mai zburat în Cosmos. Cu toţii studiem la Academia Jukovski. Studiile, pregătirea teoretică pe care o căpătăm în cadrul Academiei ne ajută în munca de zi cu zi.

Zborurile în spaţiul cosmic nu reprezintă deocamdată o plimbare. Fiecare zbor nou este o mare experienţă de cercetare ştiinţifică. Nici unul dintre cosmonauţii sovietici nu a încetat să se pregătească în permanenţă pentru alte zboruri cosmice.

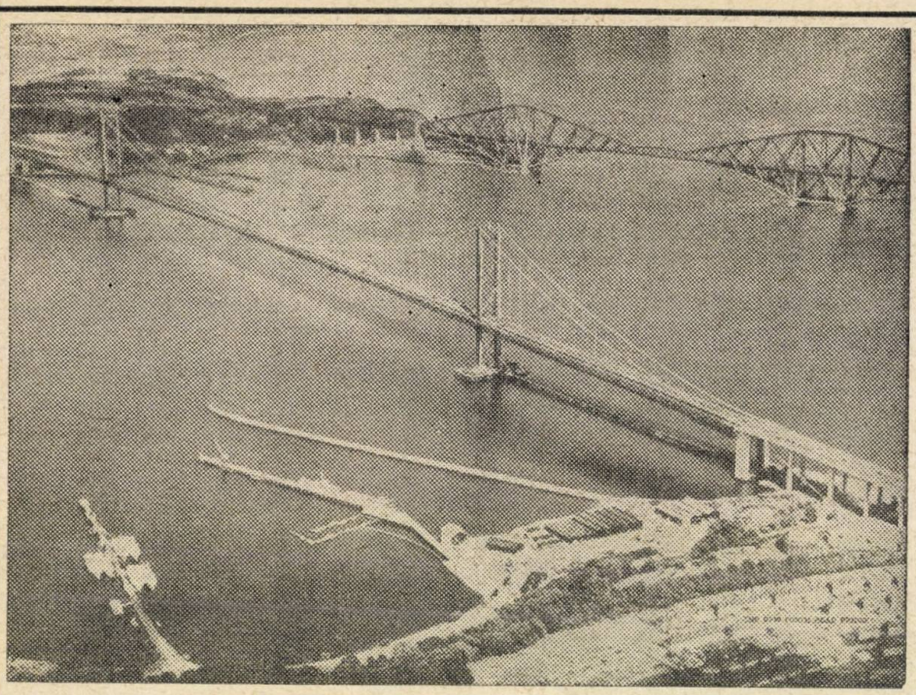

Lucrări de amenajare pentru cheiuri și antrepozite

reportaj pe glob

LONDRA PORT

Liviu Rodescu

În centrul Londrei, un bloc de 40 de etaje

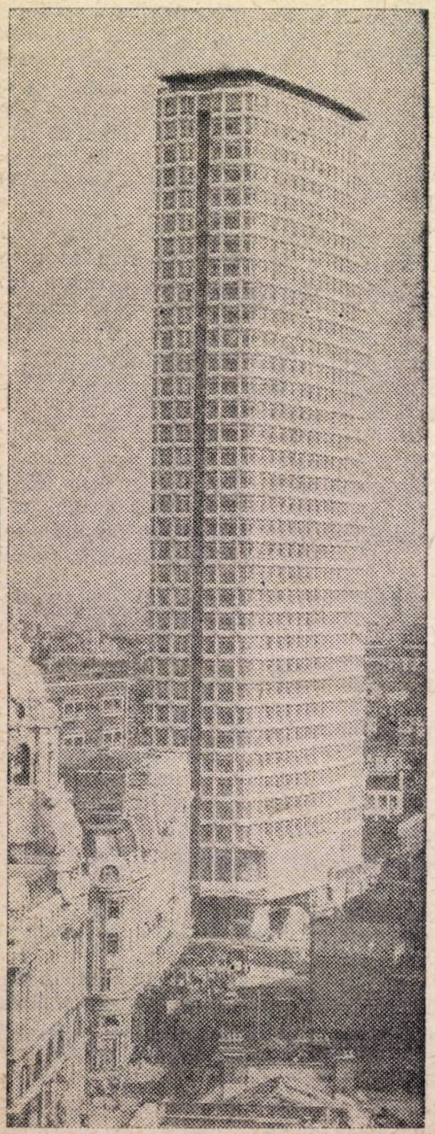

Din gara Fenchurch, vecină cu Turnul Londrei, trenul local își începe naveta cotidiană spre răsărit de-a lungul Tamisei. O ceață palidă, matinală, absoarbe treptat tonurile cenușii ale fumului industrial, formînd acea dezagreabilă compoziție căreia englezii îi spun „smog". În contururi obscure, peisajul portuar dezvăluie parcă o altă lume, ascunsă undeva în desișul nesfîrșit al macaralelor de toate tipurile și dimensiunile, în labirintul străzilor înguste care se înfundă în curțile depozitelor și docurilor sau se opresc la malul apei. Din vălmășagul construcțiilor se desprind siluete austere — termocentrale, uzine de gaze, instalații petroliere, fabrici de ciment, silozuri, fabrici de zahăr, docuri (cinci mari grupuri), șantiere navale, toate acestea constituind, împreună cu partea de sud-est a Angliei, principala regiune industrială a țării sub aspectul exporturilor.

Istoricii găsesc uimitoare evoluția acestui punct geografic care, înainte de cucerirea romană, era un primitiv nucleu de negoț înconjurat de întinderi mlăștinoase, pentru a ajunge în zilele noastre unul din cele mai mari porturi ale lumii. London, numele despre care se afirmă astăzi că este de origine celtică, a primit ulterior rezonanța latină de Londinium, „mult frecventată de un număr de negustori și de vase comerciale", după cum consemnează istoricul roman Tacit. La începutul primului secol, de aici se exportau pe continent blănuri, sclavi, câini de vînătoare, grîne, metale și se importau fildeș, bijuterii, oale, chihlimbar, articole casnice. Pe la mijlocul secolului IV, romanii transportaseră într-un singur an 800 de vase cu cereale pentru depozitele lor de pe fluviul Rin.

Vastul domeniu al „Autorității"

Prima navă cu aburi a apărut pe Tamisa în 1815, dar abia în 1875 corăbiile cu pînze au predat vapoarelor locul în transporturile comerciale ale Angliei. Dezvoltarea industriei, transportul pe calea ferată, extinderea imperiului colonial, amploarea crescîndă a comerțului internațional au imprimat Londrei funcția de principal nod de legătură cu lumea „de peste ape". Portul s-a întins neîntrerupt pe ambele maluri, pînă spre gura estuarului, devenind astfel un conglomerat industrial și portuar pe o distanță de peste 100 km. Abia la începutul acestui secol a fost constituită „Autoritatea portului Londrei", un organ căruia i s-a acordat atribuția de a controla, organiza și îmbunătăți instalațiile portuare și navigația pe o arteră prinsă de-a lungul secolelor în păienjenișul intereselor sutelor de companii mari și mici. Am aflat că și astăzi continuă să prevaleze interesele societăților particulare, ai căror reprezentanți în consiliul de conducere dețin o majoritate covîrșitoare față de autoritățile guvernamentale și municipale ; proprietarii de vase și comercianții au în acest organ 16 locuri, în timp ce Ministerul Transporturilor are doar două.

Cerințele actuale ale circulației maritime — și mai ales ale traficului pe Tamisa — au impus în mod necesar adoptarea unor norme precise de dirijare, pentru aplicarea cărora s-a făcut apel la prețioasele servicii ale tehnicii moderne. La Gravesend, pe malul drept, unde am ajuns cu o șalupă, am vizitat centrul de control al navigației pe Tamisa, un punct unde converge și de unde se distribuie un volum impresionant de date informative meteorologice, acvatice și de altă natură, timp de 24 ore neîntrerupt. Operatorii folosesc aparate ra-

Parlamentul și Turnul orologiului „Big Ben"

dar și radiotelefon pentru a verifica în orice clipă tabloul general al circulației și pentru a lua contact cu vasele care intră sau ies din port. Ecrane luminoase le arată permanent poziția fiecărui vapor. Însoțitorul îmi arăta că unele din acestea se aflau ancorate în partea de nord a estuarului de mai multe zile. Cîteva mii de docheri intraseră în grevă și capacitatea de recepție a portului era mult redusă. După primele cinci săptămîni de grevă se anunțase că pierderile la export și import atinseseră 100 milioane lire.

Căpitanii vaselor pot afla toate detaliile informative — direcția, culoarul, adîncimea apei, evoluția mareei (înregistrată și transmisă neîntrerupt de geamanduri automate); întotdeauna un pilot al portului preia timona de la intrarea în estuar pînă la Gravesend, de unde apoi remorcherele manevrează vaporul pînă la dana respectivă. Totul se încadrează într-un mecanism complex, de funcționarea căruia depinde desfășurarea normală a operațiunilor portuare. Nu lipsește nici secția fluvială a Scotland Yardului, dotată cu șalupe rapide și ocupată cu combaterea frecventelor infracțiuni, printre care contrabanda deține un loc de frunte.

De-a lungul celor 114 km — cît se întind atribuțiile Autorității portului Londrei — activitatea industrială și comercială tinde să ia proporții, calculele arătînd că, într-un viitor previzibil, numărul existent al docurilor și instalațiilor portuare s-ar putea dovedi insuficient pentru a face față congestiei. Lărgirea și suplimentarea docurilor, precum și distribuirea proporțională a instalațiilor pe ambele maluri încearcă să asigure deocamdată manipularea unui imens volum de mărfuri care atinge circa 59 milioane tone anual, incluzînd importul, exportul și tranzitul. Mi s-a spus că sînt angrenate într-un continuu du-te-vino vreo 290 de remorchere, circa 5000 de șlepuri sînt folosite la operațiunile de încărcare-descărcare și scurte transporturi fluviale, iar în ce privește macaralele, ele „sînt tot atît de greu de numărat ca arborii în junglă". Deși numai docurile și depozitele „Autorității" cuprind 1 135 ha iar lungimea cheiurilor însumează aproape 60 km, deși s-au luat măsuri pentru devierea unor transporturi spre alte porturi și pentru extinderea unora dintre cele situate pe coasta de răsărit, nu se contează totuși decît pe o ușurare parțială și temporară a dificultăților generate de ritmul de dezvoltare a portului Londrei. În contextul acestor preocupări, un rol primordial este atribuit modernizării docurilor de la Tilbury, care fuseseră destinate inițial doar operațiunilor de tranzit.

Tilbury și „revoluția containerelor"

La peste 40 de km de portul Londrei, aceste docuri sînt cele mai apropiate de limita maritimă a portului. Pe terenuri desecate lucrările avansează paralel cu construirea noilor cheiuri. Vechile locomotive au fost înlocuite cu „Diesel" electrice. Au fost instalate macarale electrice cu o capacitatea de 3—5 tone și una de 40 tone. Cele trei etape ale dezvoltării — prima este încheiată — urmează să completeze la Tilbury, în 1970, cel mai modern complex de docuri din Europa. Gara maritimă modernă, de unde se îmbarcă pasagerii pentru Australia, Noua Zeelandă, India și Extremul Orient, ca și celelalte construcții proiectate, întrunesc caracteristicile unui port de sine stătător, deși din punct de vedere administrativ el face parte din marele port al Londrei.

Aici urmează să fie ridicate silozurile pentru cereale, cu turnuri elevatoare pe care proiectanții le consideră de pe acum ca cele mai rapide din lume la descărcarea cerealelor din cargouri. Potrivit calculelor preliminare, un vas de 35 000 de tone va putea fi descărcat cu ajutorul unor pompe aspiratoare puternice în numai 32 ore. Se prevede înlăturarea unei lacune mai vechi cu repercusiuni economice și anume: cerealele continuă să fie încă și acum descărcate în marile porturi din nordul Europei, de unde, de regulă, vasele olandeze de coastă le transportă în porturile engleze din răsăritul țării, ca Ipswich și Felixstowe. Silozurile de la Tilbury vor permite ca această operațiune să fie încredințată vaselor engleze.

Principalul accent se va pune însă pe crearea instalațiilor moderne pentru transportul maritim al mărfurilor ambalate. Lăzi imense, de dimensiunile unui vagon fără roți, transportate pe platforme mobile cu mecanism pneumatic, sînt introduse direct în cala vasului, unde sînt depuse pe un fel de grinzi masive, paralele, în genul șinelor de cale ferată. În portul de destinație, platformele mobile conduse de șoferi le scot pe rînd, într-un ritm care întrece cu mult obișnuitele manipulări ale mărfurilor. Un vas suedez se afla tocmai la chei, cu pupa larg deschisă, prin care enormele containere, cum sînt ele numite, intrau unul după altul. Am aflat cu acest prilej că operația de încărcare sau descărcare durează numai șase ore, în timp ce, cu mijloacele convenționale cunoscute, ele nu pot fi efectuate în mai puțin de 5—6 zile.

Tilbury este destinat să întreprindă pionieratul britanic în acest proaspăt domeniu al mecanizării portuare, ținînd astfel pasul cu alte mari porturi ale lumii, unde curentul „containerelor" pare să deschidă o nouă eră în transporturile maritime. Evoluția nu se anunță însă galopantă, întrucît anumite impedimente sînt încă greu de depășit, îndeosebi cel al „reciprocității". Se presupune, astfel, că lăzile ajunse la destinatar și descărcate ar trebui reîncărcate cu mărfuri pentru călătoria întoarcerii, ceea ce în practică nu se întîmplă întotdeauna: sau natura mărfurilor nu permite acest gen de ambalaj, sau vasul respectiv nu găsește încărcătură disponibilă, astfel încît „containerele" se întorc uneori goale, cazuri care mi s-au relatat cu exemple privind comerțul anglo-american. Și totuși există convingerea că, într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat, acest sistem se va răspîndi pe plan internațional, defrișînd treptat pădurile de macarale ale porturilor.

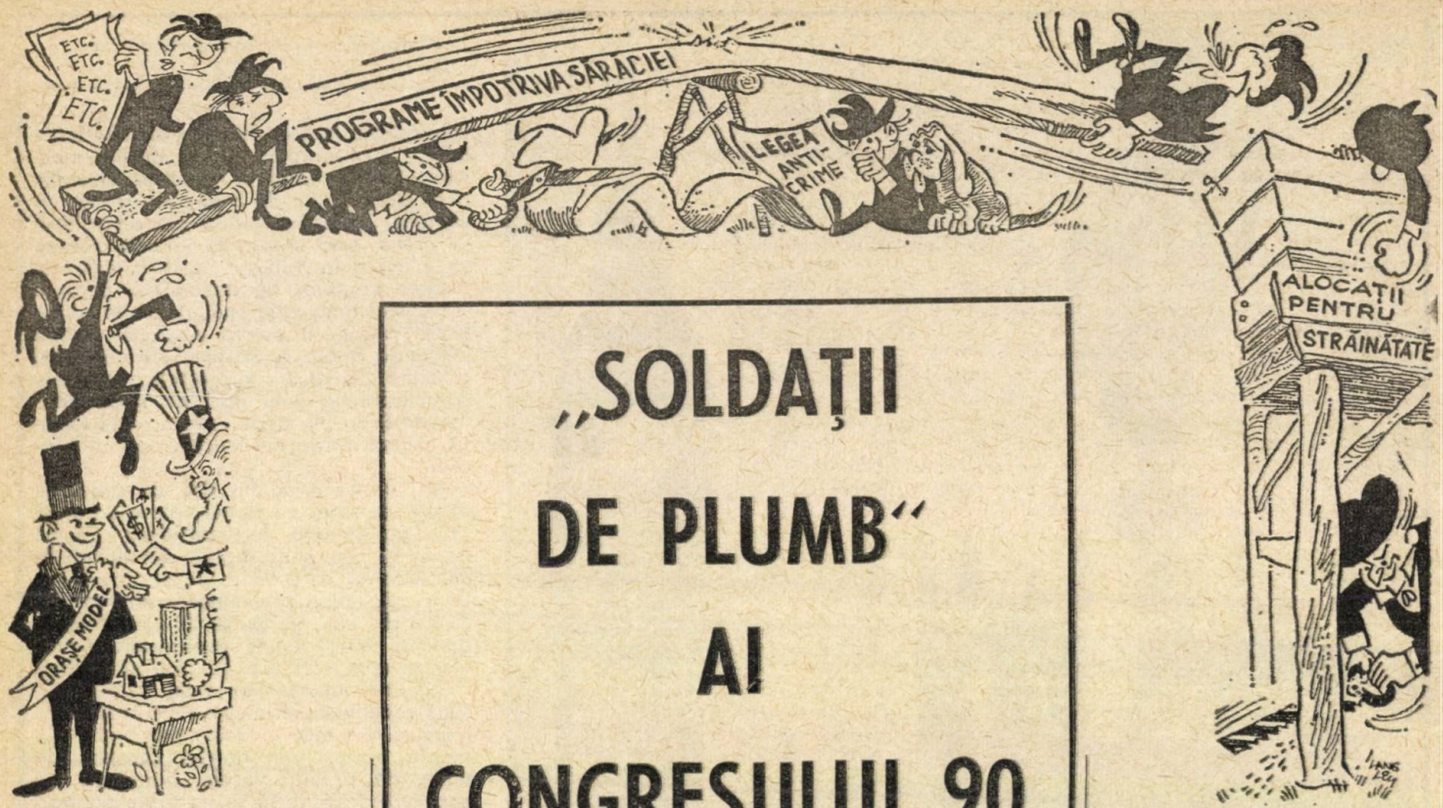

„SOLDAȚII DE PLUMB" AI CONGRESULUI 90

— S-au aliniat ca niște soldați de plumb ai statu-quoului, spunînd „da" numai cînd puteau să înece cu acest da un proiect de lege bun. Au călătorit cu străvechea birjă republicană care poate merge într-un singur sens : de-a-ndaratelea și la vale.

Caracterizarea aparține președintelui Johnson și se referă la republicanii care formează două cincimi din numărul total al membrilor Camerei Reprezentanților, considerați vinovați de bilanțul derizoriu al celor 340 de zile de activitate din prima sesiune a Congresului 90. Republicanii au replicat prompt, pe același ton. (Omițînd și ei să se refere la aliații lor fideli — democrații sudiști — care i-au ajutat să frîneze inițiativele concludente). Liderul minorității republicane din Camera Reprezentanților a opus metaforei cu birja următoarea comparație, tot din domeniul circulației :

— Marea Societate a lui Lyndon Johnson a devenit o locomotivă fără frîne condusă de un mecanic lipsit de orice prevedere.

Liderul republicanilor din Senat, Everett Dirksen, cunoscut ca spriținitor fervent al politicii vietnameze a Administrației, a ținut să-i reamintească președintelui această fidelitate :

— Noi, soldații de plumb, nu numai că l-am susținut pe comandantul suprem, dar i-am susținut și pe soldații adevărați din Vietnam, ceea ce e infinit mai important.

Intervenind pentru a potoli spiritele, liderul majorității din Senat, Mike Mansfield, a declarat, împăciuitor, că „ambele partide au ajutat să treacă prin Congres acele legi care au izbutit să treacă și în același timp merită să fie blamate pentru ceea ce nu s-a realizat". El și alții s-au străduit să-l convingă pe președinte că toate criticile la adresa Congresului se vor răsfrînge în anul electoral 1968 asupra partidului democrat, întrucît „avem un Congres cu majoritate democrată și nu e bine să mănînci propria ta progenitură". Într-adevăr, deși în alegerile parțiale din 1966 republicanii au dobîndit 47 de noi locuri în Camera Reprezentanților, tot partidul guvernamental a deținut majoritatea. Însușindu-și acest punct de vedere, președintele Johnson a început prin a se scuza : nu dorește în nici un caz „o întrecere în lansarea de epitete" și este de altfel convins că are atît spriținitori cît și oponenți în ambele partide. În zilele imediat următoare a trecut în cealaltă extremă : în cîteva discursuri consecutive a elogiat activitatea Congresului, afirmînd că „chiar dacă n-a fost cel mai măreț din istorie, a fost totuși extrem de productiv, probabil mai productiv decît majoritatea congreselor din vremea predecesorilor săi la președinție". Atît de insistente deveniseră elogiile în ultimele zile înainte de plecarea președintelui în recenta sa călătorie peste hotare, încît ziariștii l-au întrebat pe purtătorul de cuvînt al Casei Albe, George Christian, dacă Johnson nu intenționează cumva să organizeze un banchet pentru a-și manifesta recunoștința față de Congres.

— Ar putea să-l numească : „proiectul în favoarea celor ce spun nu" — a remarcat un reporter.

— Da, bineînțeles, — a răspuns cu umor George Christian, — iar orchestra militară va cînta la banchet „Marșul soldaților de plumb".

„Meciul nu s-a jucat din cauza vremii ploioase"

Adevărata valoare a realizărilor Congresului 90 a constituit obiect de dispută chiar și în interiorul lui. Unii — și anume cei care ar fi dorit ca el să continue a acționa în ritmul imprimat de Congresul 89 (autorul legislației privind drepturile civile) afirmă că i s-ar potrivi numele de „Congresul-care-n-a-făcut-nimic". Unul dintre cei ce gîndesc astfel, democratul Joseph Rauh, a comentat în termenii următori bilanțul Congresului 90 :

— Meciul nu s-a jucat din cauza vremii ploioase.

Alții — adepții conservatori ai unui imobilism programatic, spun, împreună cu republicanul Leslie C. Arends, că singurul lucru ce i se poate reproșa Congresului este că s-a conformat recomandării făcute de senatorul Mike Mansfield în 1966 și din nou la începutul lui 1967: „Stai pe loc, privește și ascultă". Îndemnul se referea la necesitatea analizării și perfecționării numeroaselor legi adoptate de Congresul 89.

Citarea opiniilor divergente — exprimate cel mai adesea într-un mod sugestiv și plin de culoare — ar putea continua pe pagini întregi, fără să ne apropie însă de o concluzie concretă. Aprecierea rezultatelor primei sesiuni de un an a actualului Congres al Statelor Unite trebuie făcută — ne atrag atenția comentatorii americani avizați — nu prin comparație cu ceea ce s-a înfăptuit în alți ani ci în raport cu situațiile față de care era chemat să reacționeze.

Anul 1967 a fost anul în care escaladarea războiului din Vietnam a atins punctul maxim, ceea ce a ridicat alocațiile militare pentru 1968 la 70 de miliarde de dolari, fără a mai socoti cei 12,2 miliarde de dolari aprobați de Congres pentru suplimentarea cheltuielilor de război pe anul în curs. Pe plan financiar, cheltuielile militare record contribuie la un deficit bugetar record (25 de miliarde de dolari). Administrația a cerut Congresului pe de-o parte aprobarea fondurilor amintite — și a obținut-o pînă la un cent — iar pe de altă parte, introducerea unui impozit suplimentar de 10 la sută care, împreună cu economii de 4 miliarde la alte capitole — ar reduce deficitul la circa 11 miliarde — și n-a obținut-o. Economiile însă s-au realizat, pe seama unor capitole civile și sociale. Refuzînd să voteze impozitul suplimentar, Congresul nu s-a lăsat impresionat de pledoaria ministrului de finanțe, Henry Fowler.

— N-am avut niciodată în față o problemă fiscală care să fie atît de decisivă pentru țara noastră. Congresul nu poate să amîne votul asupra impozitului fără riscuri extreme și inacceptabile pentru structura economică și financiară a Americii și pentru sistemul monetar internațional.

Alte măsuri — și mai importante deși poate nu atît de pa-

tetic sprijinite de purtătorii de cuvînt ai guvernului — au rămas de asemenea neaprobate. În anul marilor tulburări de la Newark și Detroit, în cel de-al patrulea an cu o „vară fierbinte" în marile orașe, Congresul a abandonat războiul împotriva sărăciei. Nu au ajuns pînă la punctul de a fi votate nici unul dintre proiectele de lege privind drepturile civile (interzicerea discriminării rasiale la închirierea și vînzarea locuințelor, la alcătuirea juriilor, asigurarea securității personale a activiștilor pentru drepturile civile). Aceeași soartă au avut-o și proiectele de legi privind realizarea unui program de lucrări publice ca măsură de combatere a șomajului sau construcția de locuințe ieftine. Cele cîteva legi adoptate sînt de natură să încetinească eforturile de combatere a sărăciei : Congresul a redus de la 2 miliarde — cît ceruse cu multă modestie Administrația — la 1,77 miliarde fondurile în acest scop. Cu aceeași zgîrcenie au fost tratate și cererile de fonduri pentru dezvoltarea regiunii Appalachia.

„Victorii" care duc la faliment

Comentînd aprecierile elogioase ale ministrului poștelor, Lawrence O'Brien, despre realizările în acest domeniu, Joseph Rauh (care face parte și din conducerea asociației „Americanii pentru acțiune democratică") spunea :

— Ceea ce el numește „o mare victorie împotriva sărăciei" a adus o reducere a fondurilor cu 465 de milioane de dolari. Cîteva alte asemenea „victorii" și dăm faliment cu totul.

De notat că, pînă în ultima săptămînă a sesiunii, Congresul nu s-a pronunțat în privința nici unuia dintre proiectele de legi mai importante. Tot ce realizase era aprobarea unor legi privind controlul asupra poluării atmosferei, programul „orașelor-model" (cu reducerea masivă a fondurilor) și cam atît. În ultimele șase zile au trecut cu greu prin Congres patru legi : 1) legea asigurărilor sociale, în al cărei proiect, printr-o manevră a reacționarului Russell Long, au fost incluse, alături de sporirea cu 13 la sută a pensiilor de bătrînețe, o serie de prevederi care reduc numărul celor ce vor beneficia pe viitor de ajutoare sociale ; 2) legea privind „ajutorul pentru străinătate", redus, după o confruntare dramatică între Administrație și Congres, cu aproape un miliard de dolari față de cererile guvernului. Suma finală — 2,315 miliarde este cea mai mică din cîte au fost alocate vreodată ; 3) legea de subvenționare a învățămîntului — mai puțin mutilată decît celelalte.

Ultima, a patra, a fost anunțata lege privind războiul împotriva sărăciei. Cu alte cuvinte, hărțuit și divizat în problema războiului din Vietnam — căruia a fost pus în situația de a-i atribui prioritate absolută, Congresul a acordat o atenție minimă problemelor centrale și stringente ale vieții americane. Combaterea poluării atmosferei, aprobarea — cu 20 de ani întîrziere — a unui foarte modest proiect de televiziune necomercială, introducerea unei reglementări mai riguroase în ceea ce privește prezentarea spre vînzare a cărnii și a materialelor inflamabile sînt, după opinia ziarului „The New York Times", acțiuni care și-ar fi avut valoarea lor într-o epocă liniștită, dar, în condițiile anului 1967, par derizorii. „Congresul 90 — scrie ziarul — a fost un Congres obișnuit într-o vreme neobișnuită. Ca majoritatea Congreselor s-a lăsat prins în mrejele statuquo-ului, bucuros să facă mici schimbări în programele existente și refuzînd să se despartă de ceea ce îi părea sigur și familiar... În modul cum s-au desfășurat dezbaterile, în tristul fiasco al legii privind combaterea șobolanilor și în amendamentele primitive aduse programelor sociale, s-a manifestat un urît spirit de ostilitate față de sărăcimea nemulțumită. Congresul a neglijat nevoile cele mai urgente ale prezentului și nu a înțeles viitorul".

„Războiul din Vietnam — a declarat Jonathan Bigham, membru democrat al Camerei Reprezentanților — atîrnă ca o sabie deasupra Congresului. Costul lui enorm descurajează tendințele de a acorda atenție programelor interne. În loc să răspundă prin programe constructive răscoalelor din marile orașe, Congresul s-a mulțumit să reflecte ostilitatea generată de tulburări".

Dar nu numai programele interne au fost handicapate de agresiunea americană în Vietnam. Congresul aproape că nu a avut nici o activitate îndreptată spre exterior. Casa Albă îi reproșează o atitudine de „izolaționism" pentru că a tratat cu atîta zgîrcenie problema „ajutorului pentru străinătate". Observatorii politici notează însă că Administrația nici n-a considerat măcar necesar să supună Congresului un proiect de lege privind înlesnirea comerțului Est-Vest. Comitetul senatorial pentru relațiile externe, condus de William Fulbright, este atît de preocupat de implicațiile internaționale ale războiului dus de Statele Unite în Vietnam încît este greu de imaginat o discuție constructivă între acest comitet și guvern cîtă vreme războiul va continua.

La 15 ianuarie începe cea de-a doua (și ultima) sesiune a Congresului 90. Nici ziarele, nici oamenii politici nu fac profeții optimiste. Pentru că se consideră că tumultul anului alegerilor prezidențiale în care predomină preocupările electorale, este de natură să reducă șansele de succes ale proiectelor de lege aflate încă în dezbaterea de tip adesea filibusterist a subcomitetelor și comitetelor.

Felicia ANTIP

● ***contrapunct***

Tutunul vagabond

Nicolae Minei

Tutunul se află de cîțiva ani în boxa acuzaților. Pe vegetala lui conștiință apasă povara unor grave delicte comise împotriva sănătății celor care-l consumă.

S-ar părea însă că blondele sale frunze au purces pe calea reabilitării. Nu în sensul că și-ar menaja adoratorii, cărora continuă să le dea palpitații, să le taie răsuflarea, pe scurt, să-i bage în boală. Dar la activul lor se nscrie o senzațională migrație, capabilă să provoace stupoare în rîndurile botaniștilor.

Pînă în vremea din urmă i se atribuia tabacului — asemenea tuturor celorlalți copii ai bătrînei mame Flora — o imobilitate desăvîrșită. De curînd, însă, el și-a vădit un neastîmpăr căruia nimic nu i s-a putut opune, nici măcar propriile sale rădăcini. Cuprinsă de un irezistibil dor de ducă, această plantă, pe care ne deprinsesem s-o considerăm sedentară, a parcurs distanțe remarcabile cu o viteză ce bate toate recordurile.

Ca multe din fenomenele naturii, nici acesta nu s-a revelat direct, ci a fost dedus din consecințele sale asupra unui domeniu destul de îndepărtat. Un bilanț economic provizoriu pe 1967 indică o sensibilă diminuare a recoltei de tutun în cadrul producției agricole a Rhodesiei. O primă concluzie ce se impune este deci dispariția lui de pe teritoriul unei țări căreia îi furniza principalul contingent de marfă destinată exportului. Simultan s-a constatat că cifrele date publicității în Republica Sud-Africană marchează o considerabilă creștere a producției de tutun — o creștere care coincide aproape exact cu minusul din Rhodesia. Rezultă, ca o a doua concluzie, că tutunul s-a deplasat cu cîteva mii de kilometri spre miază-zi. S-a calculat la iuțeală că, efectuată de mîna omului, o asemenea schimbare de domiciliu ar fi necesitat mulți ani. Iată deci o a treia — și cea mai surprinzătoare — concluzie : tutunul a călătorit singur.

Cum s-a realizat acest voiaj, ce cauze l-au determinat, care a fost ruta folosită ?

Din nefericire, tocmai cînd specialiștii se pregăteau să aprofundeze aceste captivante probleme, a intervenit prozaismul unor ziariști. Cu iritantul scepticism care-i caracterizează, ei susțin că iarba lui Nicot nu s-a clintit însă din loc. Totul n-ar fi, cică, decît o simplă manevră : tutunul rhodesian e cumpărat pe furiș de R.S.A. și, sub eticheta acesteia, revîndut pe piața mondială. Avantajul ? Evitarea sancțiunilor economice aplicate regimului lui Ian Smith.

Ar fi păcat să fie așa ! Căci o plantă care o pornește haihui e ceva nou și neobișnuit, dar ce poate fi mai banal decît cîrdășia dintre guvernele rasiste ?

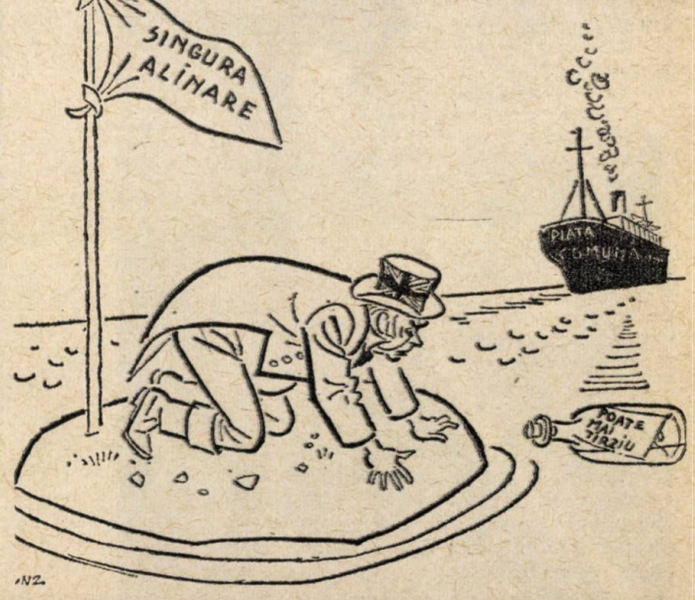

(Din **Stuttgarter Nachrichten**)

foto cronica

(din ultimele imagini ale anului trecut)

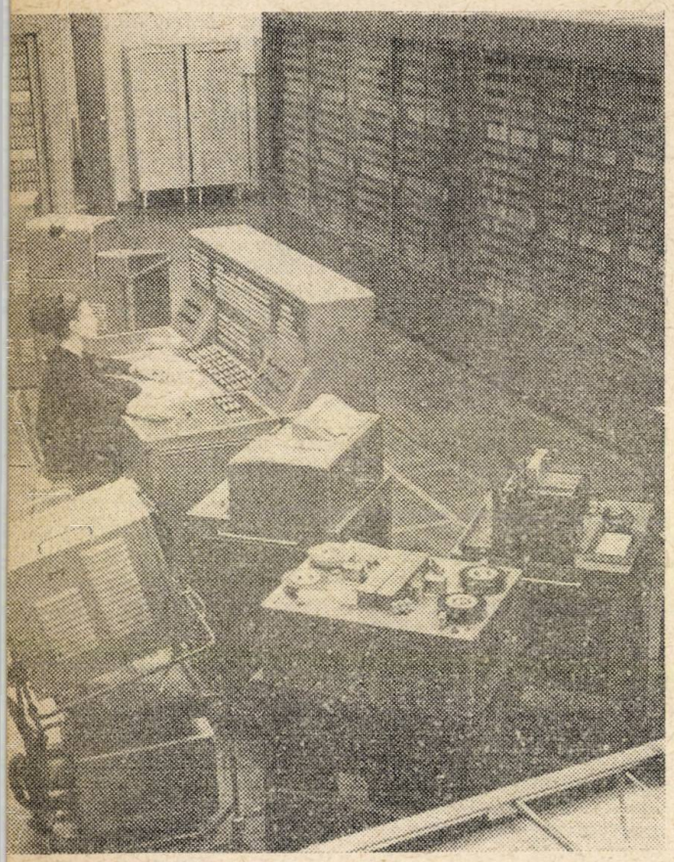

În 1967, tehnica prognozei meteorologice a înregistrat progrese mari. La Centrul hidrometeorologic din Moscova, știrile transmise de „stațiile zburătoare" (sateliții artificiali) sînt înregistrate la mașini electronice de calcul, care realizează „hărțile-prognoză".

Înainte de încheierea anului 1967, fosta Federație a Arabiei de Sud și-a dobîndit independența. În imagine ultima arestare operată la Aden de poliția britanică.

Regele Constantin al Greciei la Roma. Problema relațiilor cu regimul de la Atena nu s-a rezolvat.

Chirurgul Chris Barnard, de la spitalul „Groote Schuur" din Capetown, astăzi celebru în întreaga lume, după cele două operații de transplantare a inimii de la om la om.

17 decembrie 1967, pe plaja de la Portsea : ultima fotografie a lui Harold Holt, fostul prim-ministru al Australiei. El își îmbracă echipamentul pentru pescuitul submarin, marea și tragica lui pasiune.

In timp ce miniștrii de externe ai Pieței comune, reuniți la Bruxelles, duceau discuții lungi și sterile despre admiterea Angliei în gruparea lor, șoferii miniștrilor s-au grupat și ei în două partide. Sus, șoferii miniștrilor de externe Luns, Fanfani, Harmel, Grégoire, Willy Brandt. Jos, cealaltă partidă, șoferii lui Couve de Murville și Edgar Faure.

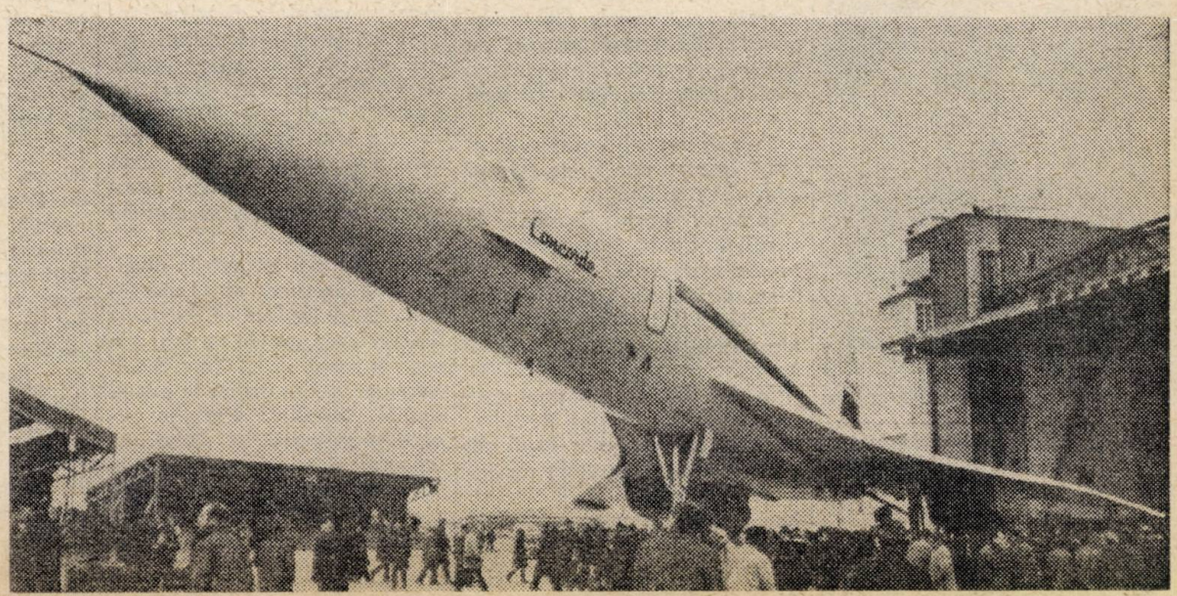

„Concorde" a ieșit la lumina zilei. La 28 februarie — primul zbor : de două ori mai iute decît sunetul.

afacerea ROESSLER

Rudolf Roessler, în primul plan

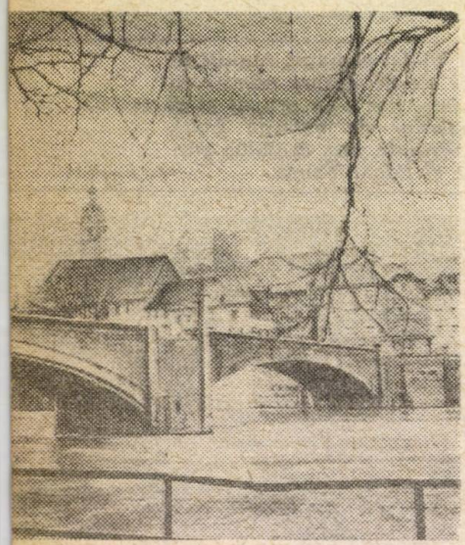

Dincolo de acest pod de la Laufenburg începea al III-lea Reich. Trecîndu-l, în ziua de 8 septembrie 1942, colonelul Masson știa că-l pindește o cursă

Vila Stutz, la Kastanienbaum, lîngă Lucerna, sediul „Biroului H" căruia Roessler îi transmitea informațiile secrete sosite din Germania

1 Mai 1940. Atașatul militar francez din Berna cablează la Paris : „Atacul german va avea loc probabil la 10 mai. Va fi îndreptat împotriva Sedanului". Știrea o deținea din surse sigure. Statele majore ale Franței, Angliei și Belgiei erau puse astfel la curent cu direcția principalei lovituri a armatelor hitleriste. Militarii francezi nu dau însă acestei informații secrete atenția cuvenită. La 10 mai, Wehrmachtul pătrunde în trecătoarea Sedanului fără a întîmpina rezistență. Sedanul cade, tancurile lui Guderian realizează o încercuire și pătrund adînc spre vest, într-un teritoriu lipsit de apărare armată. Trupele aliate sînt împinse într-un triunghi, de unde au scăpat ulterior doar cei ce au izbutit să se îmbarce la Dunkerque.

Aceasta nu a fost singura știre secretă provenită din Elveția. Anterior, la Copenhaga și Oslo parveniseră știri — care se dovediseră exacte — în legătură cu invazia hitleristă. O voce nevăzută dezvăluia mari secrete militare ale Germaniei naziste. Numeroase mișcări pe tablele de șah ale ultimului război erau descifrate cu mult înainte de a se fi produs.

Cum se explică această enigmă ? Încotro duc firele acestei afaceri de spionaj ?

Lucerna, strada Capellei. O stradă în pantă, îngustă, caracteristic medievală. La nr. 5, vitrina unei librării. Pînă de curînd purta firma Vita Nova Verlag (casă de editură). Fondată cu cîțiva asociați elvețieni în 1934 de către un emigrant german antifascist, Rudolf Roessler, această librărie este locul de unde au fost date grele lovituri mașinii de război hitleriste. Astăzi, librăria se numește Stoker. A fost puțin modernizată. Vechii asociați trăiesc. Doar Rudolf Roessler nu mai există. A murit în 1958. O simplă placă cu inscripția : „Rudolf Roessler ; 1897—1958", pe un mormînt în cimitirul din Kriens.

LUCY ȘI CEI 10

În istoria afacerilor de spionaj — condimentată din belșug și de filmele care au invadat sălile cinematografelor din lumea întreagă — spionii, agenții sînt înfățișați ca supraoameni, înzestrați cu puteri supranaturale ; și totdeauna, undeva, în momentul crucial, intervine și o eroină. Sub acest aspect, în afacerea Roessler, cunoscută și sub denumirea de „linia Viking", totul, sau aproape totul, uimește prin simplitate.

Dar ca să înțelegem cine a fost Roessler, trebuie să ne întoarcem cu 50 de ani în urmă. Germania pierduse primul război mondial. Criza economică o amenință, inflația ia forme catastrofale. Fascismul începe să prindă contururi tot mai precise. În acea perioadă, în Bavaria, se cimentează o prietenie care avea să lege 11 oameni pînă la victoria împotriva fascismului și încă după aceea. Zece și Roessler, „conștiința" lor, cum aveau obiceiul să-l numească.

Roessler s-a născut în familia unui procuror din Laufbeuren, centru industrial bavarez. Ceilalți zece provin cu toții din școli și academii militare. După înfrîngerea Germaniei în primul război mondial, Roessler — care participase la război ca voluntar și își cunoscuse prietenii în tranșee — reintră în viața civilă. Prietenii lui își continuă cariera militară. Ei fac parte din Reichswehr ; au semnat un angajament pe 12 ani. Pe Roessler războiul l-a transformat într-un dîrz pacifist. Intră în ziaristică ; scrie la „Augsburg Post Zeitung", demascînd începuturile nazismului. Temerile sale intime le împărtășește și prietenilor lui militari, cu care se întîlnește în permanență.

Cine sînt ceilalți zece ? În preajma anilor 1935—36, cinci dintre ei, Helmuth S..., Herman F..., Rudolf G..., Fritz T... și Georg T... vor ajunge generali ; O — colonel ; K — comandant ; trei, purtînd inițialele S..., A..., O..., ajung pînă la gradul de căpitan. Puțini cunosc exact numele acestor zece oameni, dintre care unii mai sînt în viață.

În august 1933, Roessler face cunoștință cu Xavier Schnieper, un elvețian din Lucerna, în vîrstă de 23 de ani, care pregătea o diplomă în filozofie la Berlin. Cei doi devin prieteni intimi. Schnieper îl sfătuiește pe Roessler să plece în Elveția și să continue acolo activitatea sa antinazistă.

1934. În timp ce fascismul se înscăunează la putere, Roessler și Olga, soția sa, cu 10 franci în buzunar, iau trenul spre Elveția. Se instalează în satul Kriens, la 5 km de Lucerna, de unde continuă demascarea nazismului prin scris. Redactează articole, broșuri, studii îndreptate împotriva Germaniei hitleriste. În fiecare zi, unul dintre cei zece prieteni îi scrie. Aparent scrisori banale, dar Roessler posedă cheia cu care le înțelege adevăratul sens.

Între Germania și Elveția relațiile sînt încă cele obișnuite. Numeroși turiști germani își petrec sîmbăta și duminica în Elveția. Printre aceștia, din cînd

în cînd, în librăria din Lucerna intră cîte un vechi amic.

Roessler (Lucy pe numele conspirativ) transmite și recepționează din însăși inima Elveției — și cu consimțămîntul Biroului I elvețian — căruia i-a pus condiția : niciodată și nimănui să nu fie obligat să divulge sursele de informare. Nu e ușor de acceptat această condiție de către un stat care ține să-și păstreze neutralitatea. Dar și tentația e mare ! Colonelul de brigadă Masson, șeful serviciilor elvețiene de informație, avusese timp de cinci ani (1934—1939) probe evidente despre miraculoasele legături ale lui Roessler.

Din mai 1939, Lucy își începe adevărata existență de șef al unei rețele de spionaj. Din mai, pentru că în acea zi de 23 mai 1939 Hitler a hotărît data declanșării războiului. În noaptea de 23 august 1939, Roessler informează că în dimineața aceleiași zile, O.K.W.-ul (Oberkomando Wehrmacht) a ținut o ședință extraordinară. Ziua „X", ziua atacului împotriva Poloniei, fusese fixată (inițial) pentru sîmbătă 26 august. Din acel moment informațiile se succed cu regularitate, timp de ani de zile, din centrul și spre centrul Elveției.

R.A.H.S. LA MIEZUL NOPȚII

În cartea sa „Tehnica informării", publicată la Paris în 1964, Allen Dulles, fostul director al C.I.A., scria : „Instalat în Elveția, un anume Rudolf Roessler, care se numea «Lucy» ca nume de cod, prin mijloace pe care încă nu le-am putut lămuri pe deplin, izbutește să obțină informații de la înaltul comandament german într-un ritm continuu și, deseori, în mai puțin de 24 de ore după stabilirea deciziilor zilnice cu privire la front".

Alexander Foote, care la un moment dat a fost unul din colaboratorii lui Roessler, scrie în volumul său „Cărțulia pentru spioni", apărut în 1949 la Londra : „Lucy ținea în mîinile sale fire care duceau direct la cele trei comandamente ale armatei germane".

Allen Dulles se referea la ritmul aproape neîntrerupt al transmisiilor. Și, într-adevăr, aceasta a fost caracteristica majoră a rețelei de spionaj organizate de Roessler. Continuitatea. Cu foarte rare excepții — numai dacă modificarea se făcea pe loc, fără a trece prin O.K.W. — chiar cele mai mici schimbări strategice și tactice se transmiteau prin stația de recepție pe care Roessler o avea instalată la el acasă, la Kriens, încă din mai 1939.

Cum s-a ajuns la instalarea acestei stații ?

În faimoasa zi de 23 mai 1939, cînd a decis să declanșeze războiul, Hitler ordonase alcătuirea unei comisii foarte restrînse a O.K.W.-ului — pentru păstrarea secretului strict ! — care să întocmească planurile militare. După o săptămînă, generalii Fritz T. și Rudolf G., șefii celor zece prieteni ai lui Roessler din Germania, coboară din tren, la Lucerna, cu un mic geamantan. Nu intră în librăria Vita Nova, ci se furișează la Kriens, acasă la Roessler.

— Nu vrem ca Germania nazistă să cîștige războiul. Facem parte din comisia restrînsă a O.K.W.-ului. Să folosim această șansă. Ocupăm posturi vitale la secțiunile operațiuni, logistică, transporturi, economie militară și transmisiuni, ca experți, tehnicieni. Naziștii nu se pot lipsi de noi.

Se așterne tăcerea. Roessler îi privește emoționat.

— Ei bine, sparge tăcerea unul din generali, îți vom comunica tot ce ni se va părea hotărîtor. Te considerăm șeful nostru, toate materialele vor sta la dispoziția ta, faci cu ele ce crezi că este mai bine pentru atingerea țelului nostru.

Roessler îi scrutează. Minutul durează o veșnicie.

— Ați cîntărit bine totul ? O dată intrați în horă nu ne mai putem opri...

— Știm asta. Amintește-ți că tu ești conștiința noastră. Acum avem nevoie de tine mai mult ca oricînd. Nu ne vom mai putea vedea, nici coresponda. Deci...

Cu destule greutăți, cei doi aduseseră cu ei valijoara de care am pomenit mai sus. Înăuntru se aflau piesele detașate ale celui mai nou model german de aparat de recepție-transmisie. Furat piesă cu piesă dintr-o magazie militară. Sarcina lui Roessler era să găsească un prieten de nădejde care să monteze aparatul și să cunoască alfabetul Morse.

Roessler își dă seama cît de hotărîți sînt „cei zece", cu cîtă minuție au pregătit totul. În afară de aparat, cei doi ofițeri îi înmînează lista lungimilor de undă. Fiecare nouă transmitere de știri legată de armata teresiană va fi precedată de cuvîntul „Werther". Doi din cei zece sînt în Luftwaffe. Transmisiile lor vor fi precedate de cuvîntul „Olga". Deci, „scurgerea" se va face chiar prin O.K.W., prin propria sa rețea de transmisii.

În cazul unei tăceri prelungite din partea lui Roessler, „Werther" și „Olga" nu-l vor mai contacta. Roessler va trebui să încerce reluarea legăturilor. Să lanseze cu perseverență grupul de litere „R.A.H.S.", la miezul nopții, de mai multe ori, în „blind", orbește. Și dacă întreruperea legăturii se face dinspre Berlin, atunci... Roessler să se roage pentru sufletele lor.

Totul este pus la punct. A rămas să se precizeze însă un lucru : cui prodest ? Cui să-i folosească aceste știri ? Roessler, după ce a cîntărit toate posibilitățile, propune : Elveția. Numai Elveția știe că nu este agent provocator. În plus, are și obligații morale față de țara care, în 1934, i-a acordat azil.

„LINIA VIKING" ÎN ACȚIUNE

După plecarea prietenilor săi, Roessler se apucă de treabă. Aparatul nu va mai părăsi mica sa locuință din Kriens. În momentul cînd simte că stăpînește mașina, îl solicită pe Xavier Schnieper — cel care-l sfătuise cu ani în urmă să emigreze — și despre care știa că lucrează la unul din serviciile lui Masson. Acceptă Roessler să-și dea numele în vileag ? De ce nu ? Atunci îl va prezenta șefului său, maiorul Hans Hausmann, șeful „centrului H", instalat lîngă Lucerna, la Kastanienbaum, într-o vilă pe marginea lacului celor patru cantoane. Roessler e acceptat de „centrul H" ca expert militar „cu legături deosebite în Germania".

Din acel moment, tot ce intra noaptea pe linia de informații Berlin-Lucerna, dimineața, după decodarea textelor, era transportat de Roessler la „centrul H".

Timp de patru ani, „linia Viking" a transmis fără întrerupere o cantitate echivalentă cu 12 000 pagini dactilografiate la un rînd — circa 40 de volume de dimensiuni obișnuite. Dar din noianul de informații-fluviu, foarte puține interesau direct Elveția. A le oferi direct misiunilor diplomatice de la Berna însemna să fie pusă în joc neutralitatea elvețiană. Maiorul Hausmann găsește o soluție provizorie, care a durat pînă în 1944. Un unchi canadian al nevestei lui, supranumit Oncle Tom (în realitate colonelul ceh Sedlacek), se afla ca din întîmplare în birou cînd sosea Roessler la „centrul H".

„GENTILOMUL ASASIN" DIN BERKAESTRASSE

Amploarea pe care o căpătase activitatea „liniei Viking" a pus, firește, în stare de alarmă spionajul nazist, care sesizase cu timpul că o serie de →

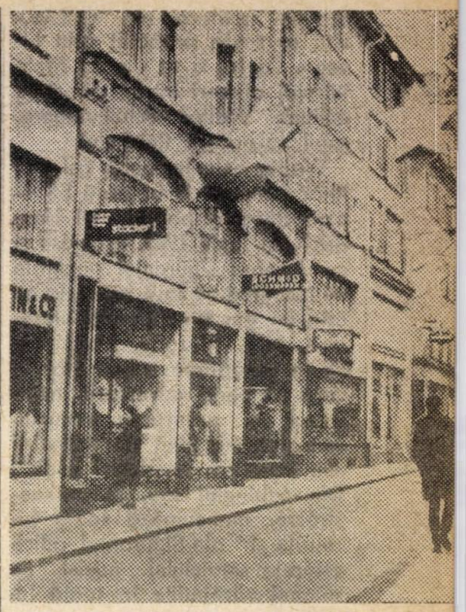

Această librărie din Lucerna (la stînga, în primul plan) s-a numit, pînă în iunie 1965, „Vita Nova Verlag". Aici lucra Roessler

La Waldsbrut, pe malul Rinului, pe această bancă solitară, colonelul Masson a cerut lui Schellemberg grațierea lui Moergeli

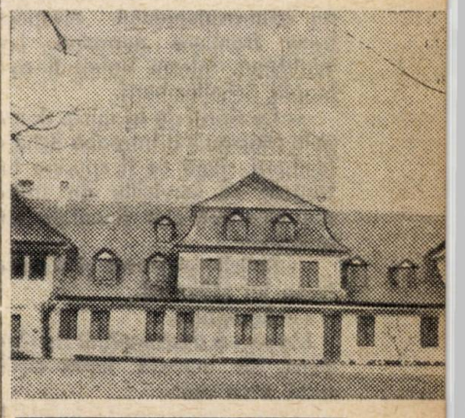

Castelul Wolfsberg din Ermatingen, în care își petrecea Walter Schellemberg week-endurile în Elveția

secrete militare ale O.K.W.-ului se scurg probabil prin Elveția. Pentru a se da de firele întregii afaceri intră direct în acțiune Walter Schellemberg, șeful securității Reichului.

Walter Schellemberg, cel mai tînăr general de brigadă SS — care după dispariția lui Heydrich, în iunie 1942, preluase și conducerea siguranței generale — încearcă să lase impresia că este un om fin : discută literatură, artă, filozofie. Machiavelic în pregătirea capcanelor în care să cadă adversarii, neîntrecut la aruncarea momelii, este denumit pînă și de naziști „un gentilom asasin și sadic". Din cabinetul său, în Berkaestrasse, manevrează toate birourile „F" ale Siguranței, adică centrele serviciului nazist de spionaj răspîndite în toată lumea.

Cum poate să-l învingă pe colonelul Masson, ca să ajungă astfel la fisura prin care se scurgeau secretele ? Ordonă să se înscenеze o provocare tînărului locotenent Möergeli, care fusese numit recent adjunct al atașatului militar la consulatul elvețian din Stuttgart. Möergeli avea de îndeplinit pentru serviciile de spionaj elvețiene o misiune discretă : cîteva indicații privind deplasările de trupe germane la frontiera Confederației. Într-o seară, la cafenea, face imprudența să aprobe opiniile unuia care se afișează antifascist. O provocare copilărească. Möergeli este condamnat la moarte.

Șeful lui Möergeli, Masson, înțelege că este vorba de o mișcare de șah. Înțelege că Schellemberg îl pune în situația de a-l cere pe Möergeli. Dar ce se ascunde în spatele acestei provocări ? De ce cursă să se teamă ?

„ACCEPTAT, DOMNULE MASSON !"

Cu aceste gînduri, în dimineața de 8 septembrie 1942, șeful contraspionajului elvețian trece frontiera germană. La Waldshut, într-un hotel, îl așteaptă Schellemberg.

— Ce doriți de la mine, domnule Masson ? îl întreabă Schellemberg, după ce îi spusese în treacăt că serviciile de spionaj elvețiene sînt finanțate de americani.

— Solicit grațierea și înapoierea lui Möergeli.

— Acceptat !

Masson e descumpănit de răspuns, de această luptă cîștigată prea ușor.

— Mai aveți vreo dorință ?

Privirea suavă, zîmbetul mieros, ascund perfidia întrebărilor. A mai răsucit o dată latul în jurul lui Masson.

— De un an, doi elvețieni naziști duc la Viena o campanie violentă de defăimare a Elveției. Ne jenează această propagandă murdară. Puteți opri această sursă de plictiseli ?

— Acceptat !

Apoi, îndreptîndu-se spre hotel, ca să prînzească, îl asigură pe Masson că Reichul ține ca relațiile dintre țările lor să nu fie tulburate de nici un nor.

— Elveția e o țară neutră și trebuie să rămînă ca atare. În timp de război e nevoie de un plămîn.

Cu acest aparent succes pentru Masson ia sfîrșit prima lor întîlnire.

Vor mai urma altele. Prin interpuși săi în Elveția, în octombrie 1942, Schellemberg își manifestă dorința să-l reîntîlnească pe Masson, dar de data aceasta va trece el Rinul. La Ermatingen, o comună pe malul lacului Constanța, unul din adjuncții lui Masson are un conac. În dimineața zilei de 16 octombrie se întîlnesc pentru „a nu lăsa ca relațiile dintre ei să se răcească". Însoțiți de 3—4 militari, ei vor petrece acolo un agreabil week-end.

Schellemberg își uluiește interlocutorii. Povestește tot felul de cancanuri din anturajul lui Hitler, își istorisește viața, dezvăluie mici nemulțumiri, cîteva indiscreții, total nefolositoare, face calambururi ; bunăoară, pe Ribbentrop, pentru a arăta că-l disprețuiește, îl denumește Riebbensnob.

Timpul trece fără ca Schellemberg să-și declare adevăratele intenții. Masson își dă seama că șeful securității germane adulmecă un vînat mare. Aproape că-l provoacă, cerîndu-i iar o favoare. Un document, o convenție militară mai veche dintre Elveția și Franța căzuse în mîinile nemților.

— Vă declarați mereu prieten al nostru, îi spune Masson lui Schellemberg. Ce plănuiți să faceți cu acest document ?

Schellemberg, fără a manifesta vreo surpriză, îi confirmă că actul e în dosarul lui, „Elveția", dar îi promite că niciodată Berna nu va auzi vorbindu-se de el.

Din nou se despart amical, fără ca Schellemberg să fi formulat vreo dorință. Rostește doar cîteva cuvinte : „Îmi fac mari griji în legătură cu securitatea führerului !"

Oare Masson nu a înțeles sau s-a făcut că nu înțelege ? Oricum, șeful serviciilor elvețiene de informații nu se demascase cu nimic. Schellemberg nu se așteptase să înfrunte un om atît de călit. Îngîndurat, pe drumul de înapoiere la Berlin, elaborează planul cu care, pe de o parte, să-l facă să se demaște ; pe de altă parte, să ridice deasupra capetelor celor 5 milioane de elvețieni sabia lui Damocles : invadarea Elveției.

Era aceasta o toană a lui Hitler, a SS-ului, a generalului Schellemberg ? Nu, era o necesitate imperioasă ca rețeaua de spionaj existentă în Elveția să fie redusă la tăcere. Cu atît mai mult cu cît eficacitatea ei e din ce în ce mai mare. Și probele, probele cele mai evidente, apar pe fronturi, unde diferite planuri sînt cunoscute și dejucate la numai 24 de ore după ce Hitler le acceptase.

O GREȘEALĂ COLOSALĂ

Schellemberg se pregătește să viziteze din nou Elveția. În noaptea de Crăciun 1942, Himmler îi dă binecuvîntarea să lanseze cursa diabolică pe care i-o întinde lui Masson, ca să-l demaște și să-l oblige să-l „dea" pe Lucy. Și Hitler e de acord cu stratagema pusă la cale. În ce constă ea ? O.K.W.-ul să simuleze elaborarea unui plan de invadare a Elveției de către generalul Dietl.

Sîmbătă 30 ianuarie, la ora 9 dimineața, Rudolf Roessler, preocupat și emoționat, pune mesajul primit din Berlin pe masa șefului său : O.K.W. pregătește invadarea Elveției. Între timp, Schellemberg pusese în stare de alertă pe toți spionii săi din Elveția. Să fie cu ochii în patru ! Să observe dacă e vreo mișcare de trupe etc.

Generalul elvețian Guisan și colonelul Masson discută îndelung informațiile primite prin rețeaua lui Roessler. Situația Germaniei pe front nu e prea strălucită. Nu se văd prea bine motivele unei asemenea invazii. Să se ceară guvernului mobilizarea generală ? Dacă cumva e o manevră a lui Schellemberg ?

Guisan hotărăște că cel mai bine este să aștepte. De la spionii lor nu primesc nici o informație privitoare la deplasări de trupe germane spre frontiera Elveției.

Dietl nu sosește cu trupele. În schimb sosește Schellemberg. Și are o dorință : să-l întîlnească pe generalul Guisan. Masson îi datorează o asemenea întîlnire pentru trecutele servicii. Guisan acceptă. La 3 martie 1943 se întîlnesc la Biglen, la 18 km de Berna, în hotelul „Bären". La sfîrșitul mesei, Schellemberg îi cere lui Guisan asigurări scrise că Elveția nu va deschide granițele inamicilor Germaniei. Elveția va rămîne neutră, îi răspunde Guisan, dar nu poate da nici un angajament scris decît cu avizul Consiliului Federal.

Oaspetele se declară mulțumit. Dar pînă la urmă Masson, înșelat de aparențe, face o greșeală colosală : intră în capcana întinsă cu migală de „gentlemanul asasin". Îi pune întrebarea : e adevărat că Dietl se pregătește să atace Elveția ? Proba, proba pe care Schellemberg o dorea cu ardoare, iat-o : o are în palmă. Deci, „scurgerile" se petrec la cel mai înalt eșalon al O.K.W. Deci, cei ce transmit Elveției informații privind cele mai secrete planuri ale hitleriștilor se află la Berlin. Nu-i mai rămîne decît să-i descopere.

O nouă întîlnire între Schellemberg și Masson are loc la Zürich, la 12 martie. Schellemberg îi cere deschis, făcînd și uz de șantaj, să-i dea numele ofițerilor din Wehrmacht care transmit spre Elveția. Masson refuză, dar nu rupe legăturile cu el. Îl va mai primi în Elveția pînă în 1944. Dar niciodată nu-i va satisface dorința pentru bunul motiv că nici el însuși nu cunoaște sursa.

Masson înțelege că trebuie să-și repare greșeala. Dacă Schellemberg, prin spionii lui, ajunge la Roessler, Germania are cel mai bun motiv să cotropească Elveția, să o dezmembreze, să o pulverizeze în masa imperiului german.

Deci, Roessler trebuie protejat. Poate că omul grăbit care, la ora 8 fix, coboară din tramvaiul ce-l aduce în centru, îmbrăcat invariabil iarna într-un pardesiu negru și vara într-un impermeabil, nici nu a observat de la bun început siluetele masive ale „îngerilor lui păzitori". Mereu roiesc în jurul librăriei Vita Nova, ca și în jurul casei din Kriens. Precauții necesare. Toți agenții naziști din Elveția primiseră instrucțiuni să răscolească Geneva și Lausanne în căutarea rețelei. O nouă revărsare de agenți hitleriști e înregistrată de birourile contraspionajului elvețian. Elvețienii încep să aresteze spioni naziști, dar e aproape imposibil să stăvilească năvala.

Ca urmare, Roessler e și mai bine păzit.

Ordinele lui Schellemberg încep să se realizeze. Agenții naziști au identificat la Geneva și la Lausanne cîteva persoane care ar putea avea legătură cu „linia Viking". Masson are intuiția că Schellemberg e pe cale să descopere rețeaua lui Roessler. La 9 mai 1944, Rudolf Roessler, sub o escortă puternică, e condus la închisoarea din Lausanne. Singurul loc unde se poate afla în siguranță.

La 8 septembrie 1944, cînd nici un pericol nu mai putea să-l amenințe, Roessler e eliberat. La înapoiere, la Kriens, constată că nu s-a atins nimeni de aparat. În închisoare, unde trăia foarte confortabil, a aflat din ziare de atentatul din iulie împotriva lui Hitler. Se gîndește înspăimîntat că poate și prietenii săi din Germania făceau parte din conspirație. Aprinde aparatul și ascultă : tăcere. O săptămînă de teamă, după care i se răspunde. Ei, cei 10, nu fuseseră atinși de uraganul care zguduise armata după atentatul nereușit.

Sfîrșitul anului 1944. Soarta războiului e decisă. Nazismul agonizează. Lucy se ocupă de casa sa de editură. În locuința de la Kriens, un aparat de radio îi amintește de tensiunea anilor de război.

Sanda CRISTIAN

În numărul viitor vom relua publicarea serialului „CAMERA 3603"

Alternativele britanice față de Rhodesia

articol scris pentru „LUMEA" de

COLIN LEGUM

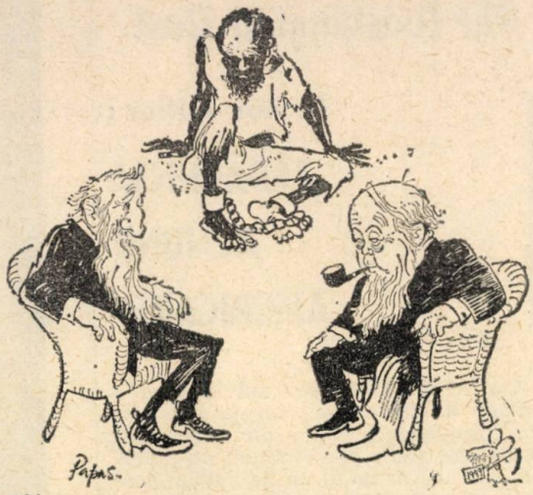

1999
HAROLD WILSON : — Deci, dragă Ian Smith, hai să încheiem un tratat...
(Din **The Guardian**)

Guvernul britanic este în prezent angajat în reexaminarea politicii sale față de regimul rebel al lui Ian Smith. E limpede că în acest moment există foarte puține posibilități de a obține o soluție negociată cu rebelii, în așa fel încît să fie satisfăcute în același timp cererile guvernului Wilson, cererile deputaților laburiști, ale țărilor Commonwealthului, precum și hotărîrile adoptate la Organizația Națiunilor Unite.

Deși premierul Wilson ar fi dispus să meargă departe în întîmpinarea regimului Smith — așa cum s-a văzut cu prilejul convorbirilor de pe bordul crucișătorului „Tiger", cînd el aproape că a renunțat la poziția sa — rămîne totuși un fapt că primul ministru nu e dispus să parcurgă tot drumul care ar duce la o cedare totală. Parțial, din motive morale, dar mai mult din motive ce țin de politica internă, el nu este înclinat să încheie un aranjament care nu poate fi nicicum prezentat ca fiind o soluție rezonabilă.

Există mai multe motive care îl împiedică pe premierul Wilson să cedeze pur și simplu în fața pretențiilor lui Ian Smith — deși el n-ar dori nimic mai mult decît să lichideze ultima responsabilitate britanică în sudul Africii. Mai întîi, el ar fi amenințat de pericolul unei dezbinări în sînul cabinetului și al fracțiunii parlamentare laburiste. Cel puțin cinci miniștri importanți — Barbara Castle (transporturi), George Thomson (Commonwealth), Anthony Wedgood Benn (tehnologie), Anthony Greenwood (locuințe), Judith Hart (asigurări sociale) — ar fi de așteptat să demisioneze iar cel puțin alți zece, mai puțin importanți, le-ar urma exemplul. Aceasta ar provoca o criză serioasă a fracțiunii parlamentare laburiste, din rîndurile căreia, după cum se știe, circa 100 de deputați sînt gata să facă din problema rhodesiană o chestiune de principiu pentru guvernul laburist.

Orice acțiune echivalînd cu „cedarea totală" ar putea constitui cauza unei crize în Commonwealth. Zambia și Tanzania, în mod sigur, ar părăsi imediat Asociația, ceea ce ar putea constitui începutul dezintegrării Commonwealthului. În același timp, situația Marii Britanii la O.N.U. nu ar fi de loc de invidiat. Ea ar fi criticată fără menajamente chiar și de aliații ei, ceea ce ar discredita politica Marii Britanii într-o asemenea măsură, încît multă vreme nu ar mai putea să se reabiliteze. Sînt motive care îl fac pe Wilson să fie foarte atent în legătură cu încheierea oricărui fel de aranjament, pe care el l-ar putea considera bun, cu Smith. De aceea, una dintre opțiunile care nu-i sînt oferite lui Harold Wilson este aceea care se referă la abandonarea pur și simplu a responsabilității britanice privind asigurarea revenirii la legalitate în Rhodesia.

Ce-ar putea face dl Wilson ? Pentru a răspunde acestei întrebări, trebuie acceptate (chiar dacă unii nu sînt de acord, cum sînt eu) cele mai importante limite impuse de dl Wilson activității guvernului în Rhodesia. Prima este aceea că, pentru înlăturarea regimului Smith, forța nu va fi folosită printr-un atac britanic asupra țării. Singura situație în care s-ar pune problema intervenției militare britanice ar fi probabil numai izbucnirea unor ciocniri violente de mari proporții între albi și negri. A doua limită este că Marea Britanie nu va risca — nici în prezent, nici în viitorul previzibil și, desigur, atîta timp cît economia sa este atît de slăbită ca acum — o confruntare economică deschisă cu Africa de sud, cu care are un comerț atît de dezvoltat.

Problema care se pune practic deci este : ce poate aștepta să realizeze guvernul britanic avînd aceste limite autoimpuse ? S-ar părea că există trei posibilități. Întîi, el poate urma politica sa de sancțiuni mandatare limitate, menținînd actualul nivel și sperînd că aceasta va produce dezintegrarea economică a Rhodesiei. Deși este adevărat că sancțiunile economice nu acționează foarte bine, nu e adevărat cînd se spune că ele nu provoacă de loc dificultăți Rhodesiei. Cu fiecare an care trece, economia Rhodesiei suferă pagube și este slăbită. Unii cred că peste doi-trei ani — chiar și la nivelul actual al sancțiunilor — această economie va deveni neviabilă. Cînd se va întîmpla acest lucru, se speră, s-ar putea găsi alți lideri care să înlocuiască regimul rebel al lui Smith.

A doua posibilitate este ca Marea Britanie să extindă sancțiunile, dar fără să pună în pericol relațiile sale cu R.S.A. Există multe căi prin care sancțiunile ar putea fi consolidate în acest sens. În primul rînd este necesară o supraveghere mai eficientă pentru a se pune capăt activității celor care încalcă sancțiunile. Aceasta ar însemna traducerea în justiție a oamenilor de afaceri britanici care întrețin relații comerciale cu Rhodesia. Doi dintre aceștia au fost dați în judecată, dar ei nu sînt dintre cei importanți. Aceasta ar însemna de asemenea și pedepsirea de către tribunalele altor țări a cetățenilor respectivi care se fac vinovați de încălcarea sancțiunilor — în special japonezi, francezi, vest-germani și elvețieni. Speranța pedepsirii celor care acționează prin intermediul Republicii Sud-Africane și Portugaliei trebuie abandonată ; nu este de conceput că Vorster sau Salazar ar fi dispuși să colaboreze.

Există în prezent un plan care preconizează transferarea responsabilității supravegherii și aplicării efective a sancțiunilor Organizației Națiunilor Unite. U Thant ar trebui, potrivit acestui plan, să numească un comitet de experți care să supravegheze îndeplinirea rezoluției cu privire la sancțiuni adoptată de Consiliul de Securitate, avînd un inspectorat însărcinat cu urmărirea celor ce încalcă sancțiunile și denunțarea lor. În acest caz, Marea Britanie ar rămîne cu răspunderea înăbușirii unei rebeliuni în una din ultimele sale colonii, dar ar fi lipsită de cea mai importantă inițiativă — aceea de a face sancțiunile mai eficiente.

A treia alternativă este ca Marea Britanie însăși — în colaborare cu O.N.U. — să caute să taie principalele linii de comunicație dintre Rhodesia și lumea exterioară. Există trei căi ferate principale și o șosea care leagă Rhodesia cu Mozambicul și R.S.A. ; prin ele se efectuează cele mai multe din importurile și exporturile țării.

Fapt este că orice măsuri s-ar lua pentru a face sancțiunile mai eficiente, aplicarea lor este deosebit de dificilă, fiindcă R.S.A. și Portugalia continuă să sprijine regimul de la Salisbury. Singura cale pentru obținerea de rezultate rapide în Rhodesia ar fi deci tăierea liniilor de comunicație. O asemenea alternativă implică o serie de consecințe. Întîi, întreruperea comunicațiilor ar perturba grav importurile și exporturile Zambiei — în special comerțul cu cupru, care se bazează într-o mare măsură pe legăturile feroviare ce trec prin Rhodesia. Aceasta este parțial adevărat, în special deoarece Zambia mai are o singură altă legătură feroviară, care trece prin Angola, ceea ce, evident, complică lucrurile. Totodată, liniile de comunicație ar putea fi repede restaurate. Pe de altă parte însă chiar dacă comunicațiile ar fi refăcute în mod rapid, perturbarea continuă a traficului ar afecta puternic stabilitatea economică a regimului Smith.

Întrebarea este : care dintre aceste politici va fi adoptată de Wilson în lunile viitoare ? Trebuie admis că cea mai puțin probabilă este adoptarea celei de a treia soluții, cea mai eficientă — tăierea comunicațiilor — cale sigură pentru a determina un efect rapid al sancțiunilor. S-ar putea ca prima și a doua soluție să fie aplicate împreună în viitorul apropiat.

Corespondent pentru problemele Commonwealthului al săptămînalului englez Observer, Colin Legum este unul din cei mai reputați ziariști occidentali care tratează problemele Africii și lumii arabe. Numeroase lucrări l-au impus ca publicist activ în aceste domenii. Dintre lucrările sale citățm : Pan Africanism — Scurt ghid politic (Pan Africanism — A Short Political Guide), Atitudinea față de Africa (Attitude to Africa), Oare trebuie să pierdem Africa (Must We Lose Africa ?), Bandung, Cairo și Accra, Dezastrul din Congo (Congo Disaster) și, în colaborare cu soția sa, Republica Sud-Africană și criza provocată în Vest (South Africa : Crisis for the West). Colin Legum este redactor șef al secției africane din editura Pall Mall.

Art Buchwald

CANDIDATURA LUI HOWARD HUGHES

Trecînd zilele trecute prin fața unui imobil, am văzut în vitrină un anunț: „Howard Hughes — candidat la președinție. Sediul campaniei electorale".

Intrigat, am intrat. Am găsit un bărbat care ședea în fața unui birou și care mi-a declarat că este președintele Organizației pentru ducerea campaniei electorale. Apoi m-a invitat să iau loc.

— Nu știam că multimiliardarul Howard Hughes, omul care fuge cel mai mult de publicitate, candidează la președinție, i-am spus eu.

— Nici el nu știe, mi-a răspuns președintele Organizației. Îl prezentăm alegătorilor fără a avea permisiunea sa.

— Dar de ce tocmai Howard Hughes?

— Pentru că e imposibil să găsești un candidat mai potrivit pentru această funcție. De curînd a cumpărat Las Vegas, ceea ce reprezintă doar preludiul cumpărării statului Nevada. Are în această regiune interese financiare mai mari decît oricare altă persoană și ca atare e interesat în propășirea ei.

— Logic. Dar poate că domnul Hughes ar dori să nu ajungă în centrul atenției. După cîte știu, de vreo nouă ani nu l-a mai văzut nimeni.

— E un element în favoarea lui. E singurul candidat care nu va avea de suferit de pe urma excesului de apariții pe ecranele televiziunii.

— E într-adevăr un punct în favoarea lui, am admis eu. Care sînt însă celelalte motive de natură să facă din el un bun președinte?

— E singurul om din această țară care nu va fi obligat niciodată să se prezinte în fața Congresului pentru a cere bani. Își poate procura singur toate fondurile de care ar avea nevoie pentru administrația sa.

— Înțeleg. Dar chiar dacă ar fi în măsură să finanțeze cheltuielile întregului său guvern, sînt totuși de părere că poporul ar dori să-și vadă din cînd în cînd președintele.

— Aici greșiți. Nenorocirea este că americanii își văd prea mult președinții. Hughes va conferi funcției prezidențiale nota de mister care-i lipsește. Se va retrage la ultimul etaj al Casei Albe și nimeni nu va ști măcar dacă se află sau nu acolo.

— În ce fel va face cunoscut mesajul privitor la Starea Uniunii?

— Îl va strecura pe sub ușă.

— Perfect, lucrurile sînt deci în regulă în ceea ce-i privește pe americani. Ce se va întîmpla însă cînd un șef de stat străin va veni la Washington? Hughes va fi obligat să-l primească.

— Hughes îl va întîlni la trei dimineața, la un colț de stradă întunecos. Vă dați seama ce va însemna un asemenea lucru pentru relațiile externe? Nici o țară nu-și va putea da seama în mod precis unde se află președintele sau măcar dacă există sau nu un președinte. După părerea mea, președintele Johnson întîmpină dificultăți atît de mari tocmai pentru că declară tot timpul că este dispus să se întîlnească cu oricine, oricînd. Toți știu că președintele se află întotdeauna aici și deci nu se grăbesc de loc să-l întîlnească. Cu Hughes însă, nu vor ști niciodată dacă se pot întîlni sau nu.

— Evident, am spus eu deosebit de impresionat. Vor dori să bată cu pumnii în ușa lui pentru a fi primiți.

— Da, dar nu vor ști la ce ușă să bată.

— Trebuie să recunosc că dispuneți de argumente foarte convingătoare în favoarea candidaturii lui Howard Hughes. Ați reușit să intrați în legătură cu el?

— Cu Hughes? Cum vă închipuiți că e posibil una ca asta?...

(Din International Herald Tribune)

The Washington Post

Arthur Miller: „ZĂDĂRNICIA ACȚIUNII AMERICANE"

CAPACITATEA de autoînșelare a omului a fost citată totdeauna ca una din principalele cauze ale războiului, dar știrile sosite din Vietnam nu-ți permit nici măcar un dram de autoînșelare dacă vrei să rămîi cinstit.

De curînd am văzut la televiziune cum alți 15 000 de țărani vietnamezi au fost izgoniți din satele lor de americani, care le-au ars apoi colibele pentru a lipsi Vietcongul de adăpost. Urmărind această scurtă secvență de film, m-am gîndit din nou cît de necorespunzător a fost caracterizat acest război. Aproape toate piesele și romanele se ocupă de lipsa de comunicare dintre oameni, de irealismul vieții contemporane, dar episodul citat este un fapt vizibil pentru întreaga lume, deși în războaiele anterioare ar fi fost un secret de stat timp de 50 de ani de la terminarea războiului. Urmărindu-l, m-am gîndit că suferim nu de o lipsă de comunicare ci de un fel de sinceritate cinică atît de zdrobitoare încît ne-a distrus din punct de vedere moral.

Țăranii implicați, spunea comentatorul de la televiziune, nu doriseră să-și părăsească locuințele incendiate; trupele noastre nu aveau de unde să dea acestor oameni alt pămînt în schimbul celui pe care erau obligați să-l abandoneze, iar unii dintre ei fuseseră nevoiți să plece atît de repede încît își părăsiseră pînă și uneltele lor de muncă.

Oricît ar fi fost de teribil întregul spectacol, după cîteva minute au ajuns la concluzia că, în ciuda caracterului său clar și atotcuprinzător, ceva rămîne nespus. Și curînd mi-a apărut întrebarea care, gîndesc acum, merge la esența problemei. Cum se face că nu vedem niciodată țărani vietnamezi incendiindu-și locuințele? Nu este o întrebare atît de ridicolă cum pare dacă ne reamintim că iugoslavii, rușii și, dacă memoria nu mă înșeală, americanii în cursul Revoluției își distrugeau căminele pentru ca inamicul să nu le poată folosi. Sînt încredințat că în orașul în care trăiesc eu, mulți oameni nu ar ezita nici ei să-și incendieze locuințele pentru a nu fi folosite de un invadator, în cazul în care am fi amenințați vreodată de un război pe teritoriul S.U.A.

Sincer vorbind, sînt uimit că specialiștii noștri în războiul psihologic nu s-au gîndit la acest lucru. Pompăm sînge și bani într-un război despre care afirmăm că are rostul să-i ajute pe vietnamezi să-și păstreze libertatea și nu putem găsi nici măcar un piroman băștinaș, ca să nu mai vorbim de un patriot, dispus să dea foc propriului său acoperiș. În schimb, avem mereu același spectacol: soldați americani incendiatori, cu o înfățișare oarecum stînjenită, și țărani privind cu resemnare.

Cunoscutul dramaturg american Arthur Miller

Închipuiți-vă ce efect ar avea o singură secvență filmată în care am vedea țărani provocînd incendiul și poate chiar cîțiva ridicîndu-și pumnii spre jungla în care s-ar presupune că soldații Vietcongului își mușcă degetele de mînie neputincioasă în fața pierderii adăpostului lor. Ar fi un spectacol suficient pentru ca senatorul Fulbright să nu mai încerce să-l tîrască pe secretarul de stat Rusk la audierile subcomitetului senatorial pentru afacerile externe, căci am înțelege dintr-o dată de ce ne aflăm în Vietnam.

După părerea mea, am ajuns la gradul de încredere pe care-l acordăm majorității reclamelor. Știm perfect de bine că dinții noștri nu vor mai fi niciodată albi, dar continuăm să cumpărăm paste de dinți pentru a-i albi. Nu credem în mod real că războiul din Vietnam va avea vreun rezultat bun, dar continuăm să plătim pentru el și vom vota poate revenirea la putere a oamenilor care au dus escaladarea la proporțiile ei actuale. În nici una din aceste chestiuni nu există însă nici un secret, nici o lipsă de comunicare. Întrucît noi, nu vietnamezii, sîntem aceia care incendiem casele lor, aceasta nu poate să însemne decît că ei nu împărtășesc opiniile noastre și că ar prefera să trăiască acolo unde au trăit totdeauna și să cultive pămîntul pe care l-au cultivat totdeauna... Pe scurt, este vorba de războiul nostru împotriva Hanoiului, nu de un război al poporului vietnamez împotriva Vietcongului.

Care este deci morala? În primul rînd, am putea să ne gîndim serios să schimbăm numele epocii noastre. Nu mai este epoca anxietății, nici epoca decalajului în materie de încredere, ținînd seama de nenumăratele fapte despre războiul din Vietnam pe care sîntem în măsură să le cunoaștem.

Vedem, auzim; de la episcopul Sheen la U Thant și la generalul Ridgeway sîntem în măsură să înțelegem zădărnicia și nebunia acțiunii americane. Dar noi nu confirmăm și nici nu negăm dovezile ci pur și simplu abdicăm. Epoca noastră este epoca abdicării. Vorbesc, firește, despre cei ce nu protestează.

INTERNATIONAL
Herald Tribune
Published with The New York Times and The Washington Post

Walter Lippmann:

ANUL ŞANSEI PENTRU REPUBLICANI

NU EXISTĂ nici o posibilitate de a prevedea în momentul de faţă dacă democraţii sau republicanii vor fi cîştigătorii alegerilor prezidenţiale şi nici cine anume va fi candidatul republican, după cum nu putem fi siguri nici măcar dacă Lyndon Johnson va fi candidatul democrat. Este însă posibil să ne dăm seama că 1968 ar putea fi un an critic pentru partidele noastre politice, un an ca 1932, cînd o nouă coaliţie de grupuri şi facţiuni a apărut şi a preluat puterea politică. Poate fi un an în care partidul democrat, aşa cum a fost sudat de Franklin Roosevelt sub stindardul New Deal-ului, va face loc unei noi coaliţii formate de republicani. Nu este o certitudine. S-ar putea ca republicanii să rateze această şansă. Dar caracteristica dominantă a scenei politice va fi, şi îmi îngădui să prezic acest lucru, existenţa unei asemenea şanse istorice...

În ultimii 100 de ani au existat două mari coaliţii. Prima, republicană, s-a format în perioada războiului civil ; a fost o uniune a intereselor manufacturiere ale nordului şi ale fermierilor, cu excepţia acelora din regiunile sudului. Cît timp a dăinuit această coaliţie, partidul republican a cîştigat cea mai mare parte a alegerilor, pierzînd doar cîteva şi numai în mod temporar. În 1912, coaliţia republicană a început să se fărîmiţeze şi, cu toate că şi-a revenit în deceniul al treilea, după reacţia împotriva lui Wilson şi a primului război mondial, coaliţia s-a prăbuşit cu totul în 1932 în timpul marii depresiuni.

De atunci încoace, democraţii au fost partidul dominant. Era o coaliţie a sindicatelor organizate, a fermierilor, a minorităţilor etnice, a comunităţii intelectuale şi a tinerilor alegători. Această coaliţie a fost realizată de Franklin Roosevelt şi, cu toate că a înregistrat un regres în timpul generalului Eisenhower, datorită războiului coreean, a reuşit să-l aleagă pe Kennedy în 1960 şi pe Johnson în 1964.

Pentru 1968, întrebarea crucială este, în primul rînd, dacă coaliţia democrată se destramă. A doua întrebare este dacă se întrevede o coaliţie republicană capabilă să preia puterea politică.

Nu există, desigur, nici o îndoială că coaliţia democrată, constituită întîi sub Roosevelt şi ulterior sub Kennedy, a fost, dacă nu distrusă, cel puţin avariată grav. Problema politică este aşadar dacă acest partid va mai constitui sau nu o majoritate în alegerile din 1968. Este imposibil să se facă un pronostic precis în această privinţă. Marele atu al partidului democrat constă în faptul că, pînă la sfîrşitul anului 1967, în ţară au existat, după cum au arătat sondajele Gallup, 46 de democraţi faţă de 27 de republicani. Proporţia din noiembrie va depinde, desigur, într-o mare măsură de candidatul desemnat de republicani şi care îi poate atrage sau respinge pe democraţi. În plus, trebuie să ne amintim că o victorie foarte asemănătoare cu aceea înregistrată de Johnson în 1964 a fost cîştigată de Hoover în 1928. În acel an, Hoover a cîştigat cu 444 voturi ale electorilor contra 87. Totuşi, patru ani mai tîrziu, această majoritate uriaşă dispăruse. Marea criză a făcut din Hoover preşedintele unui singur mandat şi, după această înfrîngere, partidul republican a ieşit atît de zdrobit încît a pierdut în serie următoarele patru alegeri.

Din vechea coaliţie democrată, Johnson a pierdut astăzi cea mai mare parte a comunităţii intelectuale şi o proporţie masivă a alegătorilor tineri. Este greu de văzut în ce fel ar putea să-i recîştige. Nu ştim ce anume ar putea să spună sau să facă pentru a determina păturile menţionate să uite sau să ierte felul în care au fost nesocotite angajamentele şi au fost călcate în picioare promisiunile imediat după alegerea din 1964.

Este, desigur, adevărat că tineretul şi comunitatea intelectuală nu reprezintă nici pe departe majoritatea poporului. Dar — în secolul nostru cel puţin — democraţii nu au cîştigat niciodată o alegere fără sprijinul lor activ. Dacă democraţii vor cîştiga, aceasta se va întîmpla numai pentru că republicanii vor fi făcut cu neputinţă pentru democraţi să-l voteze pe candidatul republican.

Dacă se va întîmpla acest lucru, dacă republicanii nu vor oferi o alternativă marii mase a democraţilor aflaţi în dezacord cu partidul, vor exista unii, dar s-ar putea să fie mulţi, care vor vota pentru Johnson. Dar cel mai mult mă tem de eventualitatea ca, în lipsa unei posibilităţi de alegere politică în 1968, să se producă un exod masiv din arena politică spre o formă oarecare de nihilism politic — disperare, droguri, retragere, violenţă sporadică, refuzul de a participa la procesul politic.

Aceasta este perspectiva de natură să-i preocupe pe democraţii cu simţ de răspundere care privesc spre viitor. Ei nu sînt obligaţi să cîştige alegerile din 1968. S-ar putea ca aceasta să depăşească puterile lor. Dar sînt obligaţi să salveze partidul democrat ca instituţie americană, justificîndu-şi astfel apelul la sprijinul americanilor în viitor. Democraţii nu trebuie să ajungă a fi identificaţi cu părerea larg răspîndită potrivit căreia ceea ce declară candidaţii la preşedinţie atunci cînd caută să obţină această funcţie este cu totul altceva decît ceea ce fac după ce sînt aleşi ; şi potrivit căreia alegătorii pentru Senat şi Camera Reprezentanţilor nu au nici o influenţă asupra activităţii preşedintelui cînd acesta duce un război nedeclarat, după ce a pus în circulaţie diferite lozinci şi refuză să explice ceea ce face. Cînd, într-un cuvînt, viaţa politică devine o escrocherie.

Aceasta este problema esenţială pe care senatorul McCarthy a hotărît să se axeze. E o hotărîre curajoasă şi înţeleaptă şi indiferent de rezultatul ei, cert este că un om s-a prezentat nu pentru a-şi satisface o ambiţie sau pentru a da curs unei animozităţi, ci pentru a menţine validitatea convingerii că cele mai importante probleme care frămîntă opinia publică trebuie hotărîte prin dezbateri ordonate şi raţionale.

Există toate motivele să credem că a sosit timpul cînd coaliţia Roosevelt s-a uzat şi o nouă coaliţie aşteaptă să fie formată. În unele privinţe, situaţia se aseamănă cu aceea din anul 1912 cînd coaliţia republicană, care dominase viaţa politică americană de la războiul civil, s-a spart. Ca şi republicanii în 1912, democraţii de astăzi sînt adînc dezbinaţi. Wilson, care a fost beneficiarul sciziunii republicane din 1912, nu a creat o coaliţie democrată durabilă. Prăbuşirea finală a republicanilor a avut loc sub Hoover în 1932, în plină criză. În perioada care a urmat, Franklin Roosevelt a creat coaliţia democrată care a dominat de atunci viaţa politică americană.

Astăzi, în ajunul anului electoral 1968, apar clar cîteva lucruri. Este

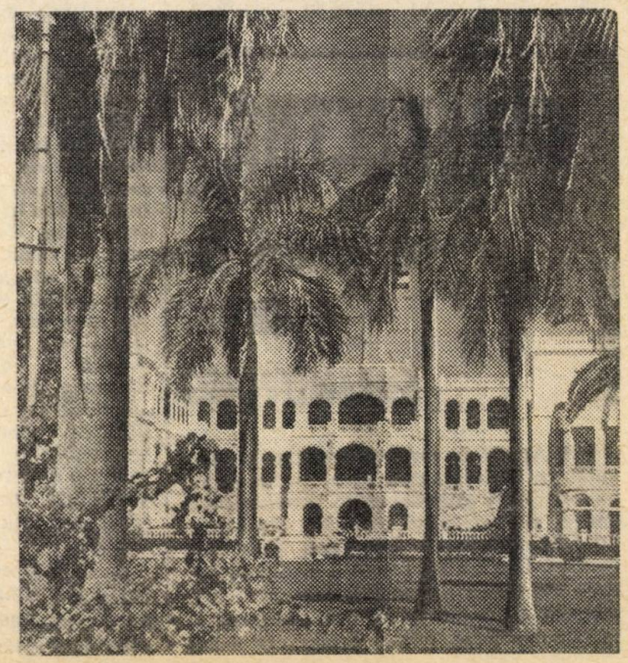

Sudanul a celebrat la 1 ianuarie 12 ani de la proclamarea independenţei de stat. Fotografia înfăţişează palatul prezidenţial din Khartum, capitala ţării

vorba de faptul că democraţii sînt dezbinaţi în privinţa războiului şi a persoanei lui Lyndon Johnson. Al doilea element are o semnificaţie mult mai mare pentru viitor : coaliţia Roosevelt s-a uzat, ea nu mai reprezintă realităţile secolului nostru. Cel ce crede într-adevăr în filozofia şi programul New Deal-ului este un om învechit, care nu a ţinut pasul cu timpul în care trăieşte. Este un accident că în momentul în care New Deal-ul s-a învechit, preşedintele de la Casa Albă este un om ale cărui idei politice izvorăsc din New Deal. Este un accident de asemenea că, deşi şi-a luat angajamentul de a nu implica ţara într-un război dezamăgitor, a făcut-o totuşi. Este de asemenea un accident că el personal nu e agreat. Dacă toate aceste accidente nu s-ar fi întîmplat, faptul important al timpului nostru ar fi totuşi acela că vechea coaliţie a lui Roosevelt este muribundă şi că o nouă coaliţie aşteaptă să se nască.

S-au produs schimbări mari de cînd Roosevelt şi-a creat coaliţia în perioada care a urmat marii crize.

În conducerea lor şi în organizarea lor politică, nici unul din cele două partide nu oglindeşte şi nu reprezintă cu adevărat schimbările uriaşe care se produc în forţele dominante ale societăţii noastre. Dar unul dintre partide trebuie să ajungă să oglindească şi să reprezinte realităţile vieţii contemporane. El trebuie să fie în concordanţă cu ceea ce s-a întîmplat începînd din 1960. În ce mă priveşte, nu cred că democraţii pot face astăzi acest lucru. Într-adevăr, cu Lyndon Johnson ca preşedinte, ei şi-au înstrăinat în mod ireparabil comunitatea intelectuală şi pe tinerii alegători şi, fără aceştia, partidul democrat nu posedă nici forţa intelectuală, nici energia necesară realizării sarcinii de a reprezenta noua epocă.

Din acest motiv, eu nu cred că problema crucială pentru anul 1968 constă în ceea ce vor face McCarthy şi Kennedy, oricît de importante, de interesante şi de semnificative ar fi aceste luări de poziţii pentru viitor. Problema crucială este dacă republicanii, care mai sînt handicapaţi de aventura lor ideologică din 1964, îşi vor putea aduna forţele şi vor putea folosi şansa istorică pe care o au astăzi la îndemînă.

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

DE VORBĂ CU PRINŢUL SUFANUVONG

MĂ AFLU în regatul stîncilor şi grotelor. În întîmpinarea mea, pe un drum bolovănos şi plin de gropi provocate de obuze, se îndreaptă blindate ale Frontului patriotic al Laosului, Neo Lao Haksat. Din tufişuri se văd gurile camuflate ale tunurilor antiaeriene.

Peste o jumătate de oră ajungem la picioarele unei stînci uriaşe. O scară împletită din tulpini de bambus se îndreaptă în sus, spre deschizătura grotei. Aceasta este intrarea. Cîţiva ostaşi în uniforma forţelor armate ale Frontului patriotic stau de gardă.

— În momentul de faţă are loc o şedinţă a C.C. al frontului, ne spune Sisana, membru al C.C. Dacă doriţi, puteţi asista la şedinţă.

În timp ce colindam drumurile Laosului, deseori am încercat să-mi închipui cum arăta grota prinţului Sufanuvong şi, trebuie să recunosc, am rămas oarecum dezamăgit nedescoperind nimic care să-i deosebească grota de zecile, de sutele de adăposturi de piatră în care laoţienii se adăpostesc de bombardamentele americane.

La două mese aşezate în formă de T se află 14 membri ai C.C.-ului. Şedinţa este condusă chiar de prinţ. Unul după altul prezintă rapoarte vicepreşedinţii Keison şi Sithon Commadam. Apoi reprezentanţii provinciei Siengquang, ai sudului Laosului, ai minorităţii naţionale laosung, reprezentanţii comandamentului suprem al forţelor armate ale Neo Lao Haksat informează detaliat Comitetul Central asupra situaţiei, elaborează planul cîtorva operaţiuni de luptă într-una din regiunile Laosului.

Pe înserate, după şedinţă, prinţul Sufanuvong mă primeşte în aceeaşi grotă, care este totodată cabinetul său de lucru. Poartă cizme înalte de cauciuc, un veston militar cenuşiu şi, în timp ce vorbeşte, se plimbă prin grotă.

— Din 1962 apărăm cu succes regiunile noastre eliberate de loviturile celor de dreapta şi ale pseudoneutraliştilor, spune Sufanuvong. Numai în 1966, forţele armate ale Frontului patriotic — armata regulată, unităţile regionale şi partizanii — au scos din luptă peste 12 000 de soldaţi ai inamicului, au doborît 203 avioane americane. În 1966, pierderile inamicului au crescut considerabil. De la începutul războiului dezlănţuit de agresori şi pînă anul acesta, în septembrie, pe teritoriul regiunilor eliberate din Laos, au fost doborîte peste 620 de avioane americane. Este absolut evident că Statele Unite ale Americii nu au de gînd să tragă învăţăminte de pe urma înfrîngerilor. S.U.A. vor să transforme această zonă într-un cap de pod care să lege principalul lor cîmp de operaţiuni militare din Vietnamul de sud cu bazele militare din Tailanda. Poporul Laosului, forţele patriotice, vor face totul pentru a împiedica realizarea acestor planuri ale agresorului.

Succesele noastre în domeniul economiei nu pot fi, probabil, apreciate dintr-o dată de un străin — continuă Sufanuvong ; noi am ascuns toate obiectivele industriale în grote, din considerente de securitate. Poate că orezăriile vă vor oferi o imagine mai concludentă. Sînt extinse suprafeţele însămînţate de pe care recolta este strînsă de două ori pe an, se construiesc noi diguri, diverse instalaţii de irigare. Toate acestea se realizează în ciuda puternicelor bombardamente ale aviaţiei americane, în ciuda „expediţiilor de pedepsire“ şi a operaţiunilor diversioniste întreprinse de inamic. În regiunile eliberate pămînturile comunale sînt redistribuite pe o bază mai echitabilă. Aceasta întăreşte încrederea ţărănimii faţă de acţiunile Frontului patriotic.

În ultimii ani, dezvoltăm cu succes în regiunile eliberate nu numai producţia meşteşugărească ci şi industria. În provinciile Siengquang şi Samnea funcţionează o ţesătorie, ateliere de forjat, o fabrică de produse farmaceutice şi alte întreprinderi. Se dezvoltă cu succes şi industria forestieră, ale cărei produse sînt exportate. În acest an, C.C. al Neo Lao Haksat a elaborat un plan trienal pentru producţia şi desfacerea mărfurilor. Îndeplinirea acestui plan va permite sporirea producţiei de orez, va îmbunătăţi aprovizionarea populaţiei din regiunile eliberate cu mărfuri de primă necesitate.

Prinţul Sufanuvong

Neo Lao Haksat acordă o mare atenţie problemelor învăţămîntului, culturii şi ocrotirii sănătăţii, continuă Sufanuvong. În prezent, în regiunile eliberate funcţionează 824 de şcoli elementare, în care în 1966—1967 au învăţat 36 700 de elevi. Funcţionează, de asemenea, şase şcoli medii. În timpul dominaţiei coloniale, 95 la sută din populaţie nu ştia carte. În regiunile eliberate au fost create şcoli şi pentru adulţi.

...În ceea ce priveşte repartizarea forţelor politice din Laos, noi considerăm că în timp ce regiunile eliberate se consolidează şi două treimi din teritoriul ţării sînt controlate de Frontul patriotic, poziţiile dreptei slăbesc continuu. Contradicţiile interne din sînul cercurilor reacţionare se adîncesc mereu.

Asasinarea generalului Siho de către junta militară de la Vientiane, bombardarea oraşului Vientiane, în cursul anului trecut, de către avioanele comandantului rebel al aviaţiei militare Thao Ma, absorbirea, practic vorbind, a trupelor lui Kong Le de către cei de dreapta, dizolvarea Adunării Naţionale sub presiunea S.U.A., alegerile din ianuarie 1967 şi, în sfîrşit, crearea unui nou guvern la Vientiane, sînt o dovadă incontestabilă în acest sens.

Singura cale care corespunde intereselor autentice ale poporului laoţian, intereselor păcii în Indochina şi Asia de sud-est, este calea respectării riguroase a acordurilor de la Geneva pentru Laos din 1962, acorduri semnate de cele trei grupări — Neo Lao Haksat, neutraliştii şi cei de dreapta — calea încetării agresiunii imperialiste împotriva Laosului, a acordării poporului laoţian a dreptului de a-şi rezolva el însuşi treburile sale în cursul tratativelor de pace între părţile interesate.

M. ILINSKI

The New York Times

CĂRĂBUȘUL DE AUR

LA SFÎRȘITUL anului 1967, Europa occidentală era obsedată de crize economice potențiale... Anotimpul sărbătorilor de iarnă a fost întunecat de vechiul spectru al aurului.

Franța s-a asigurat că Marea Britanie nu va intra timp de ani de zile în Piața comună și, cu toate că murmură nemulțumiți, partenerii Franței nu sînt în stare să ia vreo măsură. Sărăcia Marii Britanii a fost dovedită de devalorizarea lirei sterline, care a stimulat goana după aur și presiunea asupra dolarului S.U.A.

În ianuarie trecut scriam : „Dacă planurile generalului de Gaulle vor reuși, dolarul va începe să semene cu unul din ceasurile topite ale lui Salvador Dali. Așa cum anul trecut a hotărît să se concentreze asupra dezintegrării organizației N.A.T.O., anul acesta de Gaulle pare dispus să acționeze la fel de hotărît împotriva poziției internaționale a dolarului, sperînd să reducă astfel ceea ce el consideră a fi primejdia dominației economice americane asupra Europei occidentale".

Nu există destul aur pentru finanțarea comerțului mondial. De Gaulle sprijină în mod consecvent ideile economistului său, Jacques Rueff, care susține că soluția constă în dublarea prețului aurului, ceea ce ar dubla mijloacele de finanțare a comerțului. În deceniul care a trecut de la revenirea sa la putere, de Gaulle a sporit stocurile de aur ale Franței de la zero la aproape șase miliarde de dolari, în timp ce stocurile Statelor Unite au scăzut substanțial. Unul din rezultate a fost că Statele Unite au pierdut o șansă de a profita de dublarea prețului aurului, în timp ce Franța s-a pus în situația de a beneficia — deși nu atît de mult ca Africa de sud, cel mai mare producător de aur

Președintele Johnson și-a legat prestigiul politic de menținerea prețului aurului la 35 de dolari uncia. Tot mai mulți experți financiari sînt însă de părere că pur și simplu nu există suficient aur, iar unii adaugă că, în cazul în care prețul aurului ar fi majorat, ca și prețurile tuturor celorlalte metale — întrucît valoarea actuală a aurului a fost stabilită în 1933 — ar deveni rentabil să se extragă minereu de aur în prezent neexploatat. Atunci ar exista mai mult aur și totodată el ar fi mai prețios.

Unul din motivele pierderilor noastre de aur a fost uriașa sumă a „ajutorului pentru străinătate" care, între 1945 și 1965, s-a ridicat la 114 miliarde dolari. Un alt motiv este deficitul provocat de marile noastre cheltuieli anuale pentru războiul din Vietnam. Dar ceea ce provoacă nedumerirea vest-europenilor este faptul că Statele Unite pot suporta un deficit anual al balanței de plăți de 2—3 miliarde de dolari, folosind acest deficit pentru a achiziționa întreprinderi industriale vest-europene.

Acest paradox adaugă actualei crize a aurului elemente de nesiguranță fără precedent.

Mai departe, se poate pune în mod logic întrebarea dacă întreprinzătorii americani nu ar putea să cîștige în străinătate ceea ce ar pierde în țară în urma unei revalorizări a aurului, datorită creșterii valorii reale a participării lor la întreprinderile din străinătate. Bertrand de Jouvenel, unul din cei mai distinși intelectuali francezi, subliniază că criza aurului de azi rezultă dintr-o boală care a început cu mult înaintea lui de Gaulle. Între 1957 și 1960, S.U.A. au pierdut mai mult aur decît în cei șapte ani următori. Cu alte cuvinte, goana după aur nu este o maladie precipitată de de Gaulle.

S-ar părea că ne apropiem acum de o perioadă de hotărîri spectaculoase. Deși actuala paritate aur-dolar este considerată un simbol al mîndriei S.U.A., în cercuri largi se așteaptă ca Washingtonul să suspende în cele din urmă convertibilitatea, ca un prim pas în cadrul unui proces de schimbare.

Este evident că Statele Unite trebuie să ia măsuri mai drastice pentru a opri actuala pierdere de aur și s-ar putea să fie nevoite să permită aurului să-și găsească o nouă valoare monetară. Dar cum va afecta acest lucru monedele Europei occidentale care, împreună cu dolarul, finanțează comerțul mondial ? Și aceasta va răsturna sau va accelera tendința pe baza căreia capitalul american cumpără fără remușcări industria vest-europeană ?

C. L. SULZBERGER

THE OBSERVER
LONDRA

ADEVĂRATA OPȚIUNE

CRIZA DE CONȘTIINȚĂ a cabinetului britanic cu privire la problema vînzărilor de arme către Africa de sud nu pare ușor de rezolvat. Argumentele sînt complexe. Din punct de vedere practic, există cvasi-certitudinea că alte țări vor da dovadă de o conștiință mai puțin scrupuloasă decît Anglia și vor furniza armele de care Africa de sud are nevoie. Din punct de vedere moral, se poate argumenta că prima răspundere a guvernului este față de poporul acestei țări și că gesturile retorice pe scena internațională accentuează problemele noastre.

Nimeni nu poate nega faptul că politica de aplicare a sancțiunilor față de Rhodesia este costisitoare. De asemenea, nimeni nu poate contesta că devizele ce ar putea fi cîștigate prin vînzările de arme către Africa de sud ne-ar prinde foarte bine (deși nu trebuie să uităm nici faptul că și în Africa neagră există piețe și investiții care pot fi pierdute). De aici și sentimentul că politica dusă de guvern în Africa de sud reprezintă un lux costisitor.

Willy SPÜHLER

președintele Confederației Elvețiene

Cu exactitatea unui ceas elvețian, în fiecare an, la mijlocul lui decembrie, se desemnează noul președinte al Confederației Elvețiene. După cum se știe, autoritatea supremă a Confederației celor 22 de cantoane este parlamentul format din două Camere : Consiliul Național și Consiliul Statelor. La un interval de patru ani, parlamentul alege pe cei șapte membri ai Consiliului Federal (cabinetul), fiecare din alt canton. Cele șapte departamente sau ministere sînt conduse de către un membru al cabinetului, iar unul dintre ei este desemnat pe timp de un an în funcția de președinte (de obicei fostul vicepreședinte), fiind în același timp șef de stat și șef al guvernului.

La 14 decembrie 1967 a fost ales noul cabinet. În funcția de președinte a fost ales cu 148 de voturi consilierul federal dr. Willy Spühler, iar în funcția de vicepreședinte, Ludwig von Moos.

Willy Spühler s-a născut la 31 ianuarie 1902, la Zürich. După absolvirea liceului în orașul său natal, urmează aici, apoi la Paris, cursuri universitare de economie și de științe sociale. În 1925 obține titlul de doctor în economie al Universității din Zürich. Peste un an îi apare studiul intitulat „Saint-Simonismul". Dr. Spühler își începe cariera ca economist și statistician la o bancă din Zürich. Ocupă apoi funcția de consilier economic la Uniunea internațională pentru problemele muncii. Între 1931 și 1934 funcționează ca adjunct al Oficiului de statistică din Zürich. Din 1935 pînă în 1942 ocupă postul de președinte al Biroului forțelor de muncă, tot la Zürich. În timpul celui de-al doilea război mondial face parte din administrația municipală, ocupîndu-se de problemele economiei și sănătății.

Încă din 1938, dr. Spühler este ales în parlament, făcînd parte din Consiliul Național ca deputat al Partidului Social-Democrat. Din 1955 pînă în 1959 deține un loc și în cealaltă Cameră a parlamentului Consiliul Statelor.

La 17 decembrie 1959 este ales membru al cabinetului. În cadrul acestui organism superior se ocupă succesiv de Departamentul transporturilor și comunicațiilor, apoi de Departamentul justiției și poliției, iar în 1963 devine pentru prima oară președintele Confederației Helvetice. Din decembrie 1965 pînă în decembrie 1966, dr. Spühler conduce Departamentul politic federal (ministerul de externe), calitate în care continuă tradiționala politică de neutralitate a țării. Partizan al unei prezențe elvețiene mai active în lume, el a efectuat vizite oficiale în numeroase țări. Este un adept al apropierii Elveției de Națiunile Unite (după cum se știe, Elveția nu face parte din O.N.U.)

Willy Spühler va deține funcția de președinte timp de un an deoarece, prin Constituție, aceeași persoană nu poate fi realeasă în anul următor.

A. L.

Dar o bună parte din confuzia și îndoielile resimțite în această problemă izvorăsc din faptul că întrebarea ce se pune este greșită. Adevărata problemă de rezolvat nu este dacă Anglia, cu resursele sale limitate, își poate permite să urmeze o politică activă în Africa de sud. De fapt se ridică o problemă mult mai importantă, și anume : care ar trebui să fie rolul Angliei în lumea de astăzi ? Care ar trebui să fie de fapt prioritățile internaționale ale guvernului britanic ?

În acest context larg ar trebui judecată politica dusă de guvern în Africa de sud. Într-adevăr, angajamentul guvernului de a aplica sancțiuni Rhodesiei impune dificultăți atît de mari economiei britanice încît am fi obligați să revizuim întreaga politică față de Africa de sud și să începem să vindem arme lui Vorster, principalul sprijinitor al lui Ian Smith. Angajamentele *globale* ale guvernului sînt atît de costisitoare încît sîntem obligați să privim politica noastră în Africa de sud din punct de vedere comercial. Dacă am revizui angajamentele noastre globale, o politică respectabilă față de Africa de sud nu ne-ar mai apare ca un lux extravagant. Pe scurt, învățămintele pe care le putem trage din ultimul conflict în cadrul cabinetului ne arată că guvernul trebuie să decidă care anume sînt interesele reale ale Angliei.

Într-adevăr, trebuie să alegem între lichidarea politicii Angliei la est de Suez, într-un ritm mai rapid decît s-a intenționat pînă acum (păstrîndu-ne în această privință numai capacitatea de a participa la operațiunile internaționale de menținere a păcii) și abandonarea poziției noastre. Să nu ne înșelăm. Prezența Angliei la est de Suez capătă într-o tot mai mare măsură un caracter dăunător din punct de vedere politic, iar din punct de vedere militar inspiră tot mai puțină încredere. Reducerile neînsemnate anunțate de pe acum în cheltuielile de apărare nu fac decît să mărească decalajul dintre capacitatea militară a Angliei și angajamentele acestei țări. Dacă aceste angajamente ar fi lichidate, ar fi posibil să realizăm o economie reală, de mare amploare, de felul aceleia care rezultă dintr-o adevărată schimbare de politică. Astfel, de exemplu, ar fi posibil să anulăm comanda de avioane americane F-111, realizînd în acest fel o economie mai mare decît eventualul cîștig pe care l-am obține din furnizările de arme către Africa de sud.

Renunțînd la actualul rol al Angliei la est de Suez, am înlătura unul din principalele argumente care au influențat guvernul în atitudinea sa față de Africa de sud : faptul că avem nevoie de sprijinul sud-african pentru aprovizionarea bazelor noastre din Extremul Orient. Încercarea de a menține o prezență strategică la est de Suez determină dependența de R.S.A. Desființînd politica la est de Suez, nu vor mai exista nici un fel de motive strategice pentru a căuta să ne menținem bunăvoința Africii de sud.

Correio da Manhã
RIO DE JANEIRO

„RĂZBOIUL CAFELEI"

GUVERNUL BRAZILIAN a dat instrucțiuni delegației sale la recenta reuniune a Organizației Internaționale a Cafelei (O.I.C.) — care a întrunit la Londra delegați ai 62 de țări producătoare și consumatoare de cafea — să se opună categoric măsurilor preconizate de către Statele Unite ale Americii cu privire la fixarea prețurilor la cafeaua solubilă, repartizarea cotelor de cafea la export țărilor producătoare etc. O dată cu înfruntarea intereselor dintre cea mai mare producătoare de cafea (Brazilia) și cea mai mare consumatoare (S.U.A.), se întrevede posibilitatea anulării Acordului internațional al cafelei, pe baza căruia este reglementată piața mondială a cafelei. Anularea acestui acord ar putea crea o conjunctură de supraproducție, care ar atrage implicit o scădere a cotelor de cafea repartizate prin acord la export țărilor producătoare.

După cum se știe, pînă nu de mult, Statele Unite susțineau cu cea mai mare tărie prevederile acordului respectiv. În virtutea acestor prevederi, S.U.A. se află în fruntea a 23 de țări consumatoare de cafea și deține controlul asupra altor 39 de state producătoare. Cu puțin timp în urmă, însă, sub presiunile exercitate de „National Coffee Association" — care controlează în S.U.A. 85 la sută din comerțul de cafea — guvernul nord-american „a hotărît să nu mai accepte situația dublă a Braziliei de exportatoare de cafea — materie primă și exportatoare de cafea solubilă — manufacturată". În acest sens, delegația S.U.A. la reuniunea de la Londra a prezentat separat un amendament la Acordul internațional al cafelei, prin care cere exportarea în condiții similare a cafelei solubile și a celei crude. Or, pentru producerea unui kg de cafea solubilă sînt necesare 3 kg de cafea crudă. Aplicarea acestui amendament ar prejudicia serios industria braziliană producătoare de cafea solubilă, în timp ce țărilor importatoare de cafea (și în primul rînd societății nord-americane „General Foods", care importă anual peste 7 milioane saci cu cafea) le-ar aduce profituri uriașe.

În eventualitatea că propunerile nord-americane nu vor fi aprobate (Brazilia dispune de dreptul de veto în O.I.C.), Statele Unite au declarat că vor stabili taxe protecționiste la importurile de cafea pentru protejarea industriei sale de cafea solubilă. S.U.A. importă în prezent din Brazilia 70—80 la sută din cafeaua pe care o industrializează. Dacă un sac de cafea crudă costă în Brazilia 10—15 cruzeiros-noi (cca 40 de dolari), aceeași cantitate importată în Statele Unite costă numai 30 de dolari.

O altă problemă care face obiectul disputei dintre Brazilia și S.U.A. este revizuirea cotelor de cafea repartizate pe piața mondială pentru țările producătoare. Pe baza acordului în vigoare, Brazilia deține cea mai mare cotă anuală : 18 milioane de saci. Statele Unite cer să-i fie redusă această cotă în mod considerabil. După părerea Braziliei, propunerile nord-americane contravin principiilor industrializării acestui produs de bază al țărilor latino-americane și pun în pericol stabilitatea prețurilor care stau la baza comerțului exterior al Braziliei, Columbiei, Ecuadorului, Nicaragua, Perului și al altor țări de pe continent. Noua poziție a S.U.A. față de țările latino-americane constituie o agresiune economică îndreptată împotriva acestor state.

Brazilia, cea mai mare producătoare și exportatoare de cafea, nu va renunța sub nici o formă la industria sa de cafea solubilă. Această hotărîre a fost transmisă recent la Washington într-o scrisoare adresată de președintele Costa e Silva președintelui Johnson. Brazilia nu este de acord să se aducă amendamente Acordului internațional al cafelei care, în ciuda deficiențelor sale, constituie deocamdată un instrument pentru reglementarea pieței mondiale a cafelei.

La 4 ianuarie este sărbătoarea națională a Birmaniei. În această zi se împlinesc 20 de ani de la proclamarea independenței țării. În fotografie : celebra Pagodă de aur din Rangoon.

poșta redacției

RUBRICI, INDONEZIA, GRECIA

Dan Lucian Picu, București : Am citit cu deosebită atenție aprecierile și sugestiile dv. Considerăm îndreptățit dezideratul ca rubrica „În lumea științei" să apară cu mai multă regularitate și să trateze problemele cheie ale gîndirii științifice actuale. Ne vom limita însă, și de-acum înainte, la prezentarea unor date și ipoteze științifice confirmate de experiențe, tratînd în continuare domeniile în care fantezia joacă un rol mai mare decît cercetarea („farfuriile zburătoare", de pildă) cu rezerva cuvenită. Raportul Condon a fost prezentat și comentat — după părerea noastră într-un mod satisfăcător — în articolul „Și ce sînt totuși farfuriile zburătoare ?", publicat în nr. 37/1967. Sîntem de asemenea de acord că ar fi de dorit să publicăm mai des articole de evocare istorică și ne vom strădui s-o facem. Din păcate, spațiul revistei și abundența de material nu permit ca rubricile preferate de dv. să fie programate atît de frecvent cum ați dori-o. În nici un caz nu se pune problema renunțării la alte rubrici — „Reportaj pe glob", de pildă — care, deși pe dv. nu vă interesează, sînt urmărite cu deosebită atenție de un foarte mare număr de cititori. 2) Sentințele de condamnare la moarte împotriva fostului ministru de externe al Indoneziei Subandrio și a fostului ministru al aviației, Omar Dhani, nu au fost aduse la îndeplinire. 3) În momentul în care generalul Suharto a preluat funcția de ministru ad-interim, s-a anunțat că vor avea loc alegeri generale în 1968, fără a se preciza însă data exactă. 4) Războiul civil din Grecia a durat din 1947 pînă în 1952. Intervenția americană, constînd într-un ajutor financiar și militar activ pentru forțele guvernamentale, a fost justificată prin așazisa „doctrină Truman", proclamată la 12 martie 1947, care includea Grecia și Turcia în sfera de interese a S.U.A. Formația politică a mareșalului Alexandros Papagos („Ethniki Synagermos") nu a izbutit să obțină în alegerile din septembrie 1951 majoritatea necesară pentru a forma guvernul. A fost adoptată o nouă lege electorală, prevăzînd „reprezentarea proporțională întărită", care i-a permis ca în alegerile din 16 noiembrie 1952 să ocupe majoritatea locurilor în parlament fără a întruni un număr corespunzător de voturi în țară. Devenit prim-ministru, Papagos a organizat represiunea împotriva participanților la războiul civil. El a murit la 4 octombrie 1955, cînd a devenit prim-ministru Karamanlis.

SINUCIDEREA LUI SAID ABID

Cristea Marcu, Sibiu : În comunicatul președinției Consiliului de Miniștri al Algeriei care anunța, la 16 decembrie, sinuciderea maiorului Said Abid, membru al Consiliului Revoluției Algeriene și comandantul primei regiuni militare, se preciza că sinucigașul a lăsat o scurtă scrisoare explicînd că „n-a putut suporta rebeliunea șefilor de unități de sub comanda sa". Comunicatul adăuga : „Înainte de aceasta, maiorul Abid dăduse instrucțiuni precise șefului său de stat major, ordonînd tuturor unităților din subordine să se pună în serviciul statului și al națiunii și să refuze orice ordin care nu ar emana de la guvern". Potrivit agenției „Algerie Presse Service", Said Abid a fost primul care a anunțat guvernul despre izbucnirea rebeliunii din regiunea Blida. Apoi a trimis în tabăra rebelă un reprezentant al său pentru a încerca să-i convingă pe militarii răsculați să renunțe la acțiunea lor. Încercarea rămînînd fără efect, Abid a anunțat guvernul despre eșecul ei și apoi s-a împușcat. Said Abid, care era în vîrstă de 34 de ani, a aderat la F.L.N. în 1954, luptînd în rîndurile acestuia pînă la proclamarea independenței Algeriei. În 1963 a fost avansat la gradul de maior și i s-a încredințat comanda regiunii a 5-a militare. În 1964 a fost transferat la comandamentul regiunii a doua militare. Revista „Jeune Afrique" relatează că Said Abid a avut și misiunea de a asigura paza fostului premier Ben Bella, aflat în detențiune, și „a reușit turul de forță de a păstra cel mai deplin secret asupra locului de detențiune".

AMBASADOR ITINERANT

Grigore Constantin, București : 1) Reținem faptul că urmăriți cu interes rubrica „Puncte de vedere". Ea va conține și de acum înainte articole reflectînd poziția unor partide comuniste și muncitorești față de problemele actualității internaționale ; 2) „Ambasadorul itinerant" este de fapt un „ambasador ad hoc", adică o persoană care primește din partea șefului statului misiunea de a-l reprezenta pe lîngă șefii altor state pentru discuții sau tratative asupra unor probleme date. Funcția sa încetează în momentul cînd și-a îndeplinit această misiune ; 3) Se obișnuiește uneori ca, aceeași persoană să fie acreditată în calitate de ambasador în două sau trei state învecinate. În acest caz, ambasadorul își alege sediul permanent într-unul din aceste state și se deplasează în celelalte (în care există totuși reprezentanțe permanente) în funcție de necesități.

CINE A FOST MOSSADÎK ?

Vasile Dimitriu Leorda, București : Mohammed Mossadîk a fost prim-ministru al Iranului din 30 aprilie 1951 pînă în august 1953. La 1 mai 1951 a obținut trecerea prin parlament a unei legi privind naționalizarea petrolului iranian. În primăvara anului 1953 a început o aprigă luptă pentru putere între primul ministru și generalul Fazlollah Zahedi, care fusese ministru de interne în cîteva cabinete anterioare. În cele din urmă a fost numit în funcția de prim-ministru Zahedi, dar încercarea acestuia din urmă de a-l aresta, la 15 august, pe Mossadîk, a eșuat. Atmosfera devenise atît de înfierbîntată încît noul prim-ministru a fost pus în situația de a se ascunde timp de cîteva zile. În cele din urmă, cu ajutorul armatei, Mossadîk a fost arestat, iar Zahedi a putut să-și ia în primire funcția. Acuzat de înaltă trădare, Mossadîk a fost condamnat, la 2 decembrie 1953, la trei ani închisoare. Ulterior a intervenit o nouă reglementare a problemei petrolului iranian : un grup de companii petroliere din S.U.A., Olanda și Anglia au format un consorțiu în care societatea Anglo-Iranian Oil avea o participare de 40 la sută. În aprilie 1954, consorțiul a început negocieri cu guvernul iranian și cu compania National Iranian Oil (care fusese formată, după naționalizare, pentru a prelua instalațiile petroliere din Iran). La 19 septembrie 1953 s-a ajuns la un acord : consorțiul avea să-și reia activitatea prin două societăți producătoare, urmînd ca Iranul să primească 50 la sută din veniturile realizate din exportarea petrolului său. Anglo-Iranian Oil Company (numită mai tîrziu British Petroleum Company) trebuia să primească 25 de milioane de lire sterline despăgubiri într-o perioadă de 10 ani, cu începere din 1957. Acordul a fost încheiat pe termen de 25 de ani, cu posibilitatea de a fi prelungit.

CUM A FUGIT HELENI VLAHU ?

Gh. Chiriac, Galați : Împrejurările în care publicista greacă Heleni Vlahu a reușit să-și părăsească domiciliul forțat de la Atena și să ajungă în Anglia, au fost relatate chiar de ea reporterilor londonezi : „Una dintre cele două sentinele stătea în permanență lîngă ușa mea de la etajul 6, cealaltă pe stradă, în fața casei. Soțul meu și cu mine i-am observat și am constatat că omul de lîngă ușa noastră coboară la parter cu liftul cînd se schimba garda sau cînd se ducea să-și cumpere țigări. Mi-am vopsit părul cu ajutorul unei periuțe de dinți. Vineri 15 decembrie, la ora 10,20 seara, cînd sentinela a coborît cu liftul, am deschis ușa și am coborît pe scări trei etaje. De acolo am luat liftul pînă jos. A fost foarte simplu. Urma momentul cel mai periculos. Dar cum nu purtam ochelari, ci lentile de contact, și cum îmi vopsisem părul și îl pieptănasem altfel decît de obicei, am sperat că sentinela de pe stradă nu mă va recunoaște. Fără să privesc în direcția ei, am ieșit pe stradă și am mers pînă la al doilea colț, unde trebuia să mă aștepte o mașină. Mașina a întîrziat cu patru minute, cele mai lungi patru minute din viața mea". În continuare, Heleni Vlahu a declarat că a călătorit timp de cîteva zile „cu diferite mijloace de transport" și a ajuns în cele din urmă în Anglia, unde i s-a acordat permisiunea de a rămîne, în calitate de vizitatoare, pe termen nedefinit. Ca urmare, a spus ea, nu va fi pusă în situația de a cere azil politic.

CÎND PREȘEDINTELE S.U.A. E ALES DE CONGRES

D. Traian, Caransebeș : Atunci cînd nici unul dintre candidații la președinția Statelor Unite nu întrunește majoritatea simplă a voturilor electorilor (270 din 538), sarcina de a-l desemna pe președinte revine Congresului. Un asemenea lucru nu s-a mai întîmplat însă de 144 de ani. Inițial, Constituția americană le permitea electorilor să voteze „pentru două persoane", urmînd ca cel care întrunea numărul maxim de voturi să devină președinte, iar al doilea, vicepreședinte. În anul 1800, voturile lor s-au distribuit în mod egal între Thomas Jefferson și Aaron Burr, reprezentînd ambii același partid. După 36 de votări succesive, terminate toate prin balotaje, Camera Reprezentanților s-a pronunțat în 1804 în favoarea lui Jefferson. Ca urmare, s-a adoptat un amendament la Constituție prevăzînd că electorii trebuie să specifice pe cine vor ca președinte și pe cine pentru funcția de vicepreședinte. În alegerile din 1824, voturile s-au distribuit între 4 candidați, nici unul dintre ei neizbutind să obțină majoritatea : Andrew Jackson — 99 de voturi, John Quincy Adams — 86, William Crawford — 41 și Henry Clay — 37. Dintre ei, Camera Reprezentanților l-a preferat pe John Quincy Adams.

URMĂRIREA CRIMINALILOR DE RĂZBOI

Emilian Croitor, Brașov : 1) În conformitate cu hotărîrea Adunării Generale a O.N.U. privind imprescriptibilitatea crimelor de război, urmărirea naziștilor condamnați pentru asemenea crime de Tribunalul de la Nürnberg și de alte instanțe nu va înceta pînă la prinderea lor. 2) Nu mai există de mult nici un dubiu în privința morții lui Hitler.

LIMBILE INDIEI

E. Victor, Craiova : Limba hindi este vorbită de 120 800 000 de indieni. Între această limbă a majorității și vechea sanscrită, pe care o mai vorbesc doar circa 2 500 de oameni, se înșiră numeroase limbi ale subcontinentului indian, răspîndite aproximativ așa cum arată harta alăturată.

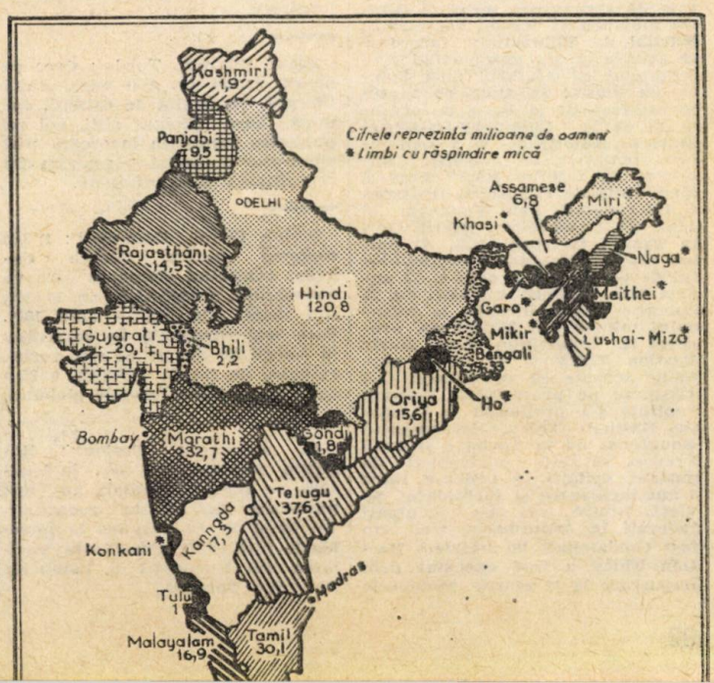

OMUL ŞI MAIMUŢA

Mihai Ţintea, Baia Mare : **Pornind de la studierea fosilelor descoperite pînă în prezent antropologii consideră în general că momentul despărţirii liniei genetice a omului de cea a maimuţelor se situează cu circa 30 de milioane de ani în urmă. În conformitate însă cu o nouă teorie, elaborată de V. M. Sarich şi A. C. Nilson de la Universitatea Berkeley din California, s-ar putea ca omul şi maimuţa să fi avut un predecesor comun cu numai 5 milioane de ani în urmă. Ei au ajuns la această concluzie nu pe baza unor date arheologice, ci prin studierea unor particularităţi biologice şi anume a deosebirilor dintre moleculele de albumină, a căror structură poate servi, după opinia lor, drept un adevărat „ceas al evoluţiei". După ce au preparat anticorpi împotriva albuminelor din corpul omului şi din cel al mai multor specii de maimuţe, au sortat reacţiile chimice dintre diferitele feluri de albumine. De exemplu, un anticorp eficace împotriva albuminei umane dă o reacţie foarte asemănătoare la albumina cimpanzeului, dar foarte puţin eficace împotriva albuminei maimuţelor africane. S-a constatat că albumina omului este foarte apropiată de cea a cimpanzeilor, gorilelor şi urangutanilor, diferită de cea a gibonilor şi numai foarte puţin asemănătoare cu cea a maimuţelor africane. Studiind o specie de maimuţe numită „galago", care descinde din strămoşii maimuţelor mari de astăzi dar a evoluat foarte puţin, au descoperit că albuminele umane, cele ale urangutanilor, gorilelor şi cimpanzeilor ca şi cele ale maimuţelor africane reacţionează identic la anticorpii maimuţei galago. De aici, concluzia că proteinele tuturor maimuţelor şi cele ale omului s-ar fi modificat în aceeaşi măsură de cînd s-au desprins de strămoşul comun. Prin calcule pe care nu e locul să le detaliem aici, au ajuns la cifra citată : 5 milioane de ani. Ne aflăm încă, bineînţeles, în domeniul ipotezelor.**

ATENTATUL DE LA PETIT CLAMART

A. Hubert şi I. Hoffmann, Reşiţa : **1) La 8 septembrie 1961, preşedintele de Gaulle a scăpat neatins dintr-un atentat pus la cale de organizaţia teroristă OAS. Un membru al acestei organizaţii, Martial de Villemandy, încercase să arunce în aer automobilul preşedintelui cu ajutorul unei bombe cu plastic în timp ce acesta se întorcea de la Paris la locuinţa sa de la Colombey-les-Deux-Eglises. Anunţînd, la 9 septembrie, tentativa de asasinat, ministrul de interne Roger Frey a făcut totodată cunoscută arestarea a doi generali, Paul Vanuxem şi Jean de Crèvecoeur, liderii OAS în Franţa metropolitană. Al doilea atentat împotriva preşedintelui de Gaulle s-a produs la 22 august 1962, la Petit Clamart. La 28 ianuarie 1963 a început, la tribunalul militar din Vincennes, procesul lt. colonelului Jean Marie Bastien Thiry şi al altor 8 persoane acuzate că au încercat să-l asasineze pe preşedintele Franţei. Sentinţa s-a pronunţat la 4 martie. Bastien Thiry, locotenentul Bougrenet de la Tocnaye şi Jean Prevost au fost condamnaţi la moarte, ceilalţi la pedepse între 3 ani închisoare şi închisoare pe viaţă. Dintre cei şase inculpaţi judecaţi în contumacie, trei au fost condamnaţi la moarte. Bastien Thiry a fost executat prin împuşcare la 11 martie. Pedepsele condamnaţilor Bougrenet de la Tocnaye şi Prevost au fost comutate de preşedintele de Gaulle în închisoare pe viaţă. La 15 februarie 1963, poliţia a anunţat descoperirea unui nou complot vizînd asasinarea preşedintelui. Cinci persoane au fost arestate sub acuzarea că intenţionau să-l împuşte de la o fereastră cu ajutorul unei puşti telescopice a doua zi, cînd generalul de Gaulle urma să viziteze Şcoala militară din Paris şi să treacă în revistă trupele în curtea Şcolii. Şi în acest caz teroriştii erau membri ai OAS. 2) În timp ce Republica Democratică Congo a fost colonie belgiană, Congo-Brazzaville a făcut parte dintre coloniile Franţei.**

ISTORICUL REPORTAJULUI FOTOGRAFIC

V. Turcu, Sibiu : **Începuturile reportajului fotografic datează din anul 1889, cînd elveţianul Albert Davier a prezentat la expoziţia internaţională de la Paris primul aparat de luat „vederi rapide". Aparatul se numea „escopette", adică puşcă mică, de mînă, şi era prevăzut cu o bobină pentru 110 imagini, care puteau fi realizate cu viteza de 15 pe minut. A fost folosit totuşi foarte puţin, întrucît nu dădea rezultate satisfăcătoare şi au trebuit să treacă mai bine de treizeci de ani — pînă în 1920, cînd a apărut aparatul „Leica" — pentru ca reportajul fotografic să se impună. „Leica" a învins uşor aparatele 9×12, care foloseau filmele în locul sticlei ; intrarea în competiţie, în 1928, a redutabilului „Rolleiflex" 6×6 nu i-a stăvilit ascensiunea. Astăzi variantele sale din întreaga lume — aparatele care folosesc filmul de 32 mm — se bucură de cea mai mare răspîndire. O evaluare aproximativă a întregii activităţi fotografice din lumea întreagă dă cifra de peste cinci miliarde de imagini „prinse" anual de ansamblul aparatelor amatorilor. În această cifră nu este cuprinsă activitatea — şi mai vastă — a profesioniştilor, printre care se numără şi reporterii fotografi ai revistelor şi ai ziarelor.**

Mircea Mociran, Huedin : **1) Vă mulţumim pentru bunele aprecieri. 2) În prezent, 80 la sută din populaţia Marii Britanii trăieşte în mediul urban. În afară de Londra, există în Anglia 63 de oraşe cu o populaţie de peste 100 000 de locuitori.**

Pavel Olimpiu, Turda : **Ceea ce ne-aţi trimis dv. e o mică schiţă literară, nu lipsită de calităţi, dar după cum desigur ştiţi, noi nu publicăm asemenea încercări nici chiar atunci cînd sînt inspirate din actualitatea internaţională.**

Ştefan Florea, Bucureşti : **1) Un reportaj politic despre Canada, conţinînd elemente care vă interesează, a apărut în nr. 16/1967, sub titlul „Canada — anul 100". Vom mai reveni. 2) În explicaţia la fotografia din nr. 51 este vorba, evident, de insula Sahalin, a 25-a ca mărime între insulele globului.**

D. Angelescu, Craiova : **Relaţiile solicitate de dv. în legătură cu Banca Mondială au fost publicate la „Poşta redacţiei", nr. 50 şi 52, ca răspuns la întrebările cititorilor Constantin Vasilescu din Bucureşti şi Pompeius Reuţ din Suceava.**

Redacţia mulţumeşte călduros tuturor cititorilor şi colaboratorilor care ne-au felicitat cu prilejul aniversării Republicii şi al Anului Nou.

Cititorii ne scriu

SUDANUL ŞI PROBLEMELE SALE

Am citit cu interes articolele din „Lumea" despre ţara mea — Sudan. După cum se ştie, populaţia din nordul ţării este de origine arabă şi nubiană, iar cea din sud — de origine negroidă. În completarea celor publicate în „Lumea" aş vrea să adaug că în sud există numeroase populaţii şi triburi dintre care cele mai importante sînt Denka, Zandi, Şuluk, Latuka şi Nuer. Guvernele care s-au succedat după cucerirea independenţei nu au putut rezolva toate problemele care stăteau în faţa ţării şi în mod deosebit în faţa sudului. Se poate spune că măsurile preconizate de diferitele guverne au dus la accentuarea deosebirilor dintre cele două părţi. În nordul Sudanului, spiritul revoluţionar era mai dezvoltat decît în sud, dar ajutorul dat celor din sud era infim. Singura forţă politică ce a ajutat pe revoluţionarii din sud în lupta lor a fost Partidul Comunist din Sudan. Izbucnirea acută a divergenţelor dintre nord şi sud se explică prin împletirea deosebirilor economice şi a stadiilor diferite de dezvoltare cu deosebirile rasiale. Se păstrează de asemenea vechea mentalitate că cei din nord ar fi superiori celor din sud. Regimul militar instaurat în 1958, şi care a durat pînă în 1964, nu a putut rezolva problema sudului cu ajutorul forţei. Acest regim a accentuat şi mai mult contradicţiile dintre sud şi nord. O urmare directă a acestora a fost izbucnirea conflictului între cele două părţi ale Sudanului, soldat cu urmări tragice : morţi, răniţi, mari pagube materiale. Din cauza sîngeroaselor represiuni ale armatei, locuitorii s-au refugiat în Uganda şi în alte ţări vecine. Unii conducători au mers pînă la preconizarea împărţirii Sudanului în două ţări diferite, crezînd că prin această măsură vor putea rezolva gravele divergenţe existente. Împotriva acestor măsuri s-au ridicat forţele progresiste din ţară, arătînd că mijlocul cel mai realist de rezolvare a acestor neînţelegeri şi disensiuni ar fi calea tratativelor, calea dezvoltării armonioase a ţării şi în mod special a părţii celei mai rămase în urmă din punct de vedere economic, social şi cultural. Numai în felul acesta partea de sud a Sudanului va putea să prospere şi să se dezvolte, contribuind în măsură mai mare la dezvoltarea întregii ţări.

Adam MAHDE
student, Bucureşti

HAIDUCUL ADAM NEAMŢU

Bănăţenii din părţile Oraviţei au păstrat, din generaţie în generaţie, legende despre cinstea şi vitejia haiducului Adam Neamţu. Cu mulţi ani înainte, scriitorul D. Izvorniceanu a prezentat viaţa vestitului căpitan de haiduci, învăţătorul Adam Duma, poreclit Neamţu, deoarece purta haine orăşeneşti, fapt rar la sate pe vremea aceea.

Din ceata sa făcea parte şi Gheorghe Bosioc. În satul Coştei (Iugoslavia) trăieşte Ileana, o nepoată azi octogenară, a haiducului Bosioc. Într-o întîlnire cu un corespondent al ziarului „Libertatea", care apare la Pancicova (Iugoslavia), Ileana a depănat amintiri despre bunicul ei („Libertatea" — 17 sept. 1967). Ea povesteşte că bunicul ei era un om drept şi că n-a făcut niciodată moarte de om. Bosioc a fost un om cît un munte. Familia avea pe vremuri o fotografie a lui făcută la Anina, alături de Adam Duma şi de un alt haiduc, pe nume Gheorghe Gornianţu. Bătrîna îşi aminteşte că, într-o zi, a venit la ea cineva din România, născut la Coştei. I-a încredinţat acestui vizitator fotografia, dar acum ar dori foarte mult s-o primească înapoi (ar fi un gest frumos dacă cel ce o posedă ar restitui-o familiei sau i-ar trimite o copie).

De la mama sa, bătrîna ştie că, înainte de a fi spînzuraţi, Gheorghe Bosioc, Adam Neamţu şi Gheorghe Goru au zăcut în temniţă la Vîrşeţ. Într-o zi, soţia haiducului, luîndu-şi inima în dinţi, s-a dus la Vîrşeţ să-şi vadă bărbatul. Plîngînd, i-a rugat pe oamenii stăpînirii să o lase să vorbească cu soţul ei. Gheorghe Bosioc i-a spus că a ascuns într-o căpiţă de fîn un burduf plin cu galbeni pe care să-l ia ca să aibă cu ce crească copiii. Dar cînd Maria, soţia lui Bosioc, s-a dus la locul cu pricina, căpiţele erau tocmai încărcate în căruţe de către oamenii lui Miloia, stăpînul livezii. Miloia a alungat-o cu furca.

Cei trei au fost spînzuraţi în Valea Guzanei. Aici se află trei movile, despre care bătrînii spun că sînt mormintele lor.

Prof. **Gh. I. CĂPITAN**
Arad

lumea

săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariştilor din Republica Socialistă România

Redactor-şef Ion Cârje

Redacţia şi administraţia : Bucureşti, Piaţa Scînteii 1
Telefon 17.60.10. Internaţional 18.50.05. şi 18.53.55
Telex 197

Tiparul executat la Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii"

Abonamentele se fac la oficiile poştale, factorii poştali şi difuzorii voluntari din întreprinderi şi instituţii

Fabrica
de produse
chimice

„SINTEZA"

ORADEA

acid salicilic tehnic
acid salicilic farmaceutic
benzoat de sodiu
acid benzoic tehnic
și farmaceutic
clorură de metil
clorură de etil tehnic
și farmaceutic
bromură de metil
bromură de etil
acid acetil salicilic
bioxid de carbon
carbetox
cimexan
conservant

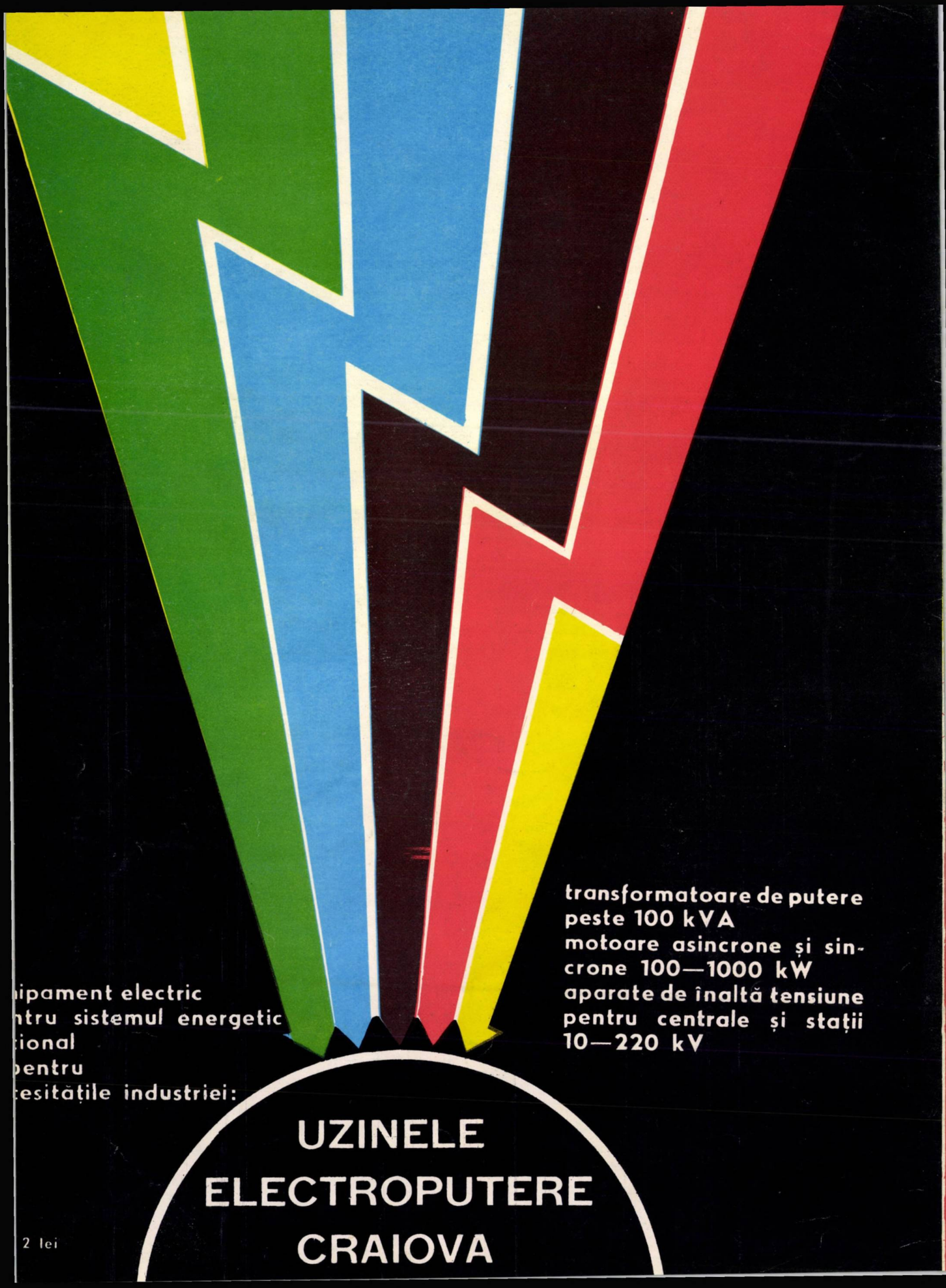
ipament electric
ntru sistemul energetic
ional
entru
esitățile industriei:
transformatoare de putere
peste 100 kVA
motoare asincrone și sin-
crone 100—1000 kW
aparate de înaltă tensiune
pentru centrale și stații
10—220 kV
UZINELE
ELECTROPUTERE
CRAIOVA
2 lei

ancheta noastră

puncte de reper în relaţiile bilaterale ale României

replierea dolarului

reportaj din Abidjan

săptămînile lungi de la Londra

operaţiile „cord II“

3
joi, 11 ianuarie 1968

lumea

În Japonia, comitete de femei au împărțit, cu ocazia Anului Nou, milioane de manifeste intitulate „chemări pentru pace", prin care cer încetarea agresiunii americane împotriva Vietnamului

Kabul. Sosirea președintelui R.S.F. Iugoslavia, Iosip Broz Tito, cu prilejul vizitei sale oficiale în Afganistan

Moscova. A doua sesiune a Comisiei mixte permanente sovieto-franceze. În picioare, Michel Debré, ministrul economiei și finanțelor al Franței

Flacăra olimpică a pornit în lunga ei călătorie pe 1968, de la Atena, unde se vede primul schimb de ștafetă, spre Ciudad de Mexico, cu o etapă intermediară la Grenoble pentru Olimpiada de iarnă. La pornire, atleții se simțeau bine în maiouri, dar peste cîteva zile, în Alpi, skiorii au întîlnit temperaturi de minus 20 de grade

lumea

Nr. 3 (220) — 11 IANUARIE 1968

sumar

2 SĂPTĂMÎNA în telegrame

ancheta noastră

5 Puncte de reper în evoluția relațiilor bilaterale. *Răspund șefi ai misiunilor diplomatice române (III)*

articole, corespondențe

4 Imperativul încetării bombardamentelor. *Eugen Pop*
8 Dolarul : „retragere strategică" ? *Felicia Antip*
10 Preocupări majore. *Corespondență din Cairo de Radu Vasiliu*
11 România văzută de italieni. *Dr. N. S. Stănescu*
12 „Săptămînile lungi". *Articol scris pentru „Lumea" de Richard Clements*
13 Colocviul intelectualilor. *Corespondență din Havana de Pop Simion*
14 „Varianta geografică" a escaladării. *Sergiu Verona*
16 Saigon : înșelătoria calculatoarelor electronice. *Articol scris pentru „Lumea" de William I. Lederer*
19 O sentință arbitrară. *C. Paraschivescu Bălăceanu*
20 Operația „Cord II". *Jacques Abelous*
22 Spre elucidarea cazului Bormann ?

reportaj pe glob

17 Coasta de Fildeș. *Silvian Petrescu*

24 H. MONTGOMERY HYDE : Camera 3603

puncte de vedere din presa mondială

27—31 The New Republic, Le Monde, Pravda, Die Zeit, El Tiempo, Cumhuryet, Révolution Africaine

profil

31 ALEXANDER DUBCEK, prim-secretar al C.C. al P.C. din Cehoslovacia

POȘTA REDACȚIEI (32)

Ancheta noastră

PUNCTE DE REPER ÎN EVOLUȚIA RELAȚIILOR BILATERALE

Ne răspund ambasadorii României acreditați la Roma, Belgrad, Varșovia, Alger, Washington

pag. 5

„Săptămînile lungi"

Anul politic britanic 1967 și perspectivele guvernului Wilson în 1968 analizate de Richard Clements, redactor-șef al revistei „Tribune"

pag. 12

„Retragerea strategică" a dolarului

Ce cauze au generat noile măsuri financiare ale S.U.A. Ecoul și implicațiile lor în țările occidentale

pag. 8

Starea „omului cu inimă de metis" continuă să fie satisfăcătoare, anunță spitalul „Groote Schuur" din Capetown. Măsurile de protecție sînt însă menținute cu strictețe. Un polițist veghează în fața camerei lui Blaiberg

Corespondență specială din Capetown

OPERAȚIA „CORD II"

Cum s-au desfășurat cele două transplantări ale inimii în blocul operator de la „Groote Schuur"

pag. 20

Spre elucidarea misterului Bormann?

Relatările fostului caporal SS Erich Karl Wiedwald despre ascunzătoarea principalului aghiotant al lui Hitler

pag. 22

La rubrica „Puncte de vedere"

NEW REPUBLIC : Walter Lippmann scrutează perspectivele anului electoral american

RÉVOLUTION AFRICAINE : Fenomenul subdezvoltării și inconsistența tezelor malthusianiste

pag. 27

săptămîna

în telegrame

Londra

Deplasările membrilor cabinetului : Prima călătorie în 1968 a premierului Wilson : la Moscova, între 22 și 24 ianuarie (Primul ministru britanic a mai efectuat două vizite oficiale în U.R.S.S. în cursul anului 1966). După exact 15 zile, între 8 și 9 februarie, Harold Wilson se va afla la Washington unde va avea convorbiri cu președintele Johnson. Va fi cea de-a cincea vizită a premierului britanic în S.U.A. de la instalarea guvernului Wilson : ultima s-a desfășurat în iulie 1966.

Perspectivele retragerii forțelor britanice din Singapore și Malayezia în cursul următorilor trei ani, ca și războiul din Vietnam au ocupat locul central al convorbirilor pe care le-a avut, între 7 și 10 ianuarie, în capitala japoneză, ministrul de externe al Angliei, George Brown. De aici, ministrul de externe britanic a plecat la Washington, unde va conferi cu omologul său american, Dean Rusk.

Alți doi miniștri ai cabinetului britanic se află cu misiuni speciale în mai multe țări din Orientul Arab și Asia, în legătură cu proiectele Angliei de a se degaja de răspunderile sale militare „la est de Suez" : George Thomson, ministrul Commonwealthului efectuează un turneu în Malayezia, Singapore, Noua Zeelandă și Australia, iar Goronwy Roberts, ministrul de stat la Foreign Office, în Iran, Kuweit și Arabia Saudită.

Haga

Ministrul de externe al Olandei, Joseph Luns, a cerut Washingtonului să adopte o atitudine constructivă în problema vietnameză. Este al treilea demers diplomatic occidental — — după cele ale lui Willy Brandt și Amintore Fanfani — făcut în ultimele zile pe lîngă S.U.A.

Bonn

S-a anunțat oficial că între 1 și 3 februarie cancelarul Kurt Georg Kiesinger va face o vizită la Roma. Tot în luna februarie — la o dată nestabilită încă — va vizita Parisul, unde va avea convorbiri cu președintele de Gaulle.

„Guvernul federal nu pune condiții prealabile ameliorării relațiilor economice, politice și culturale cu vecinii săi răsăriteni", a declarat Willy Brandt, ministrul de externe vest-german, într-un interviu acordat ziarului suedez „Aktuellt". Se apreciază că o asemenea declarație ar viza în primul rînd apropiatele tratative privind restabilirea relațiilor diplomatice între R.S.F. Iugoslavia și R.F. a Germaniei.

Washington

La aproximativ două luni după regele Hussein al Iordaniei, a efectuat o vizită în S.U.A. primul ministru al Izraelului, Levi Eshkol. În continuare, primul ministru izraelian va pleca în Canada, iar la reîntoarcerea spre țară se va opri la Londra, unde se va întîlni cu premierul Wilson.

Belgrad

Începînd din 6 ianuarie, președintele I. B. Tito întreprinde un turneu printr-o serie de țări afro-asiatice : Afganistan, Pakistan, Cambodgia, India și Etiopia. La sfîrșitul turneului el va face o scurtă vizită la Cairo, la invitația președintelui Nasser.

Cairo

Lipsa acordului Siriei și Arabiei Saudite, rezervele Algeriei ca și recentele evenimente din Yemen sînt motivele invocate pentru a explica amînarea — la o dată încă nestabilită — a celei de-a cincea Conferințe arabe la nivel înalt, care urma să se deschidă la 17 ianuarie la Rabat.

Paris

Vie îngrijorare în capitalele vest-europene — înregistrată și de trimisul Washingtonului, subsecretarul de stat N. Katzenbach, — în legătură cu măsurile financiare anunțate de S.U.A. Se apreciază că ele se vor repercuta negativ asupra ritmului de creștere a economiilor vest-europene și vor afecta veniturile obținute de pe urma turismului. „Noile hotărîri americane arată urgența și inevitabilitatea efortului de renovare a sistemului monetar internațional, care trebuie să intervină înainte de a fi prea tîrziu" — declară Jacques Rueff.

Ministrul de finanțe Henry H. Fowler (în față) și secretarul de stat Dean Rusk, la conferința de presă în care au fost anunțate restricțiile financiare preconizate de președintele Johnson.

Tokio. Ministrul de externe al Marii Britanii, George Brown, și ministrul de externe al Japoniei, Takeo Miki

Washington

La 11 ianuarie se încheie turneul african al vicepreședintelui Humphrey. El a vizitat în decurs de 13 zile, Coasta de Fildeș, Liberia, Ghana, Congo, Zambia, Etiopia, Somalia, Kenya și Tunisia. Alegerea etapelor circuitului lui Humphrey a făcut obiectul unor îndelungate și încordate negocieri între Washington și capitalele africane, intențiile Casei Albe urmărind să-i înlesnească vicepreședintelui un număr cît mai mare de întîlniri cu șefi ai statelor africane. Bilanțul contactelor lui Humphrey nu poate fi

calculat în manifestații de simpatie. În numeroase țări vizitate, el a fost întîmpinat cu demonstrații de protest și ostilitate.

Roma

„Actuala vizită va întări și dezvolta legăturile de prietenie deja existente între popoarele noastre", a declarat Aldo Moro, premierul italian, întîmpinîndu-l pe Mika Špiliak, președintele Vecei Executive Federale a R.S.F. Iugoslavia, care a făcut între 8 și 9 ianuarie o vizită oficială în Italia.

Niamey

Cele 18 state africane asociate la C.E.E. își vor trimite reprezentanții lor în capitala Nigeriei între 12 și 15 ianuarie în vederea stabilirii unei platforme comune ce va fi prezentată în cadrul negocierilor cu comunitatea vest-europeană.

Moscova

La un an de la prima sesiune a Comisiei permanente de colaborare economică și tehnico-științifică franco-sovietică, la 8 ianuarie au început lucrările celei de-a doua sesiuni a comisiei. Delegația sovietică este condusă de Vladimir Kirillin, vicepreședinte al Consiliului de Michel Debré, ministrul economiei și finanțelor.

Atena

Pentru mulți observatori reîntoarcerea fostului premier Kolias, care îl urmase pe suveran la Roma, are o deosebită semnificație politică : „Complicii" regelui la încercarea de lovitură de stat din 13 decembrie pot să se reîntoarcă în Grecia fără a fi sancționați ; guvernul consideră această „aventură" ca aparținînd definitiv trecutului.

Santiago de Chile

Președintele Frei a ieșit învingător din înfruntarea dramatică manifestată la Congresul național extraordinar al Partidului Democrat-Creștin. La congres s-au ciocnit trei tendințe : cea a „texanilor", partizani fermi ai președintelui ; cea a „terceriștilor", adepți ai lui Radomiro Tornic, actualul ambasador în S.U.A., candidat posibil la alegerile prezidențiale din 1970 și, în sfîrșit, cea a „tinerilor rebeli", care în mai multe rînduri au cerut demisia unor miniștri și au criticat politica economică a guvernului, apreciind-o ca prea puțin radicală. După dezbateri furtunoase, președintele Frei a obținut o „carte albă" ce-i permite aplicarea politicii sale pînă în 1970 și alegerea în fruntea partidului a unui partizan al său.

Capetown

Profesorul Chris Barnard, „omul cu mîinile de aur", a declarat televiziunii americane că suferă de artrită la mîini și că într-un viitor greu de precizat nu va mai putea opera. Cu același prilej, celebrul chirurg aprecia ca improbabilă grefarea creierului, cel puțin în decursul vieții sale ; în schimb, conservarea prelungită a organelor destinate a fi transplantate, inclusiv inima, va fi probabil posibilă în următorii 10—20 de ani prin metoda temperaturilor joase.

COMUNICAT

cu privire la vizita în R.S.F. Iugoslavia a tovarășului Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășii Ion Gheorghe Maurer și Paul Niculescu-Mizil

Secretarul general al Comitetului Central al Partidului Comunist Român, președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, împreună cu Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, și Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., au făcut în zilele de 3 și 4 ianuarie, la invitația președintelui Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, Iosip Broz Tito, o vizită prietenească în Iugoslavia.

În cursul acestei vizite au avut loc în localitatea Belie convorbiri între secretarul general al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceaușescu, și președintele Uniunii Comuniștilor din Iugoslavia, președintele Republicii Socialiste Federative Iugoslavia, Iosip Broz Tito, la care au participat :

Din partea română : Ion Gheorghe Maurer, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului de Miniștri, Paul Niculescu-Mizil, membru al Comitetului Executiv, al Prezidiului Permanent, secretar al C.C. al P.C.R., Andrei Păcuraru, membru al C.C. al P.C.R., șef de secție la C.C. al P.C.R., Vasile Șandru, adjunct al ministrului afacerilor externe, și Aurel Mălnășan, ambasadorul Republicii Socialiste România în Iugoslavia.

Din partea iugoslavă : Edvard Kardelj, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I., membru al Consiliului Federației, Mika Špiliak, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I., președintele Vecei Executive Federale, Mialko Todorovici, secretar al Comitetului Executiv al C.C. al U.C.I., membru al Consiliului Federației, Vladimir Bakarici, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I., președintele C.C. al Uniunii Comuniștilor din Croația, membru al Consiliului Federației, Kocea Popovici, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I., membru al Consiliului Federației, Iakov Blajevici, președintele Skupștinei Croației, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I., Vladimir Popovici, membru al Prezidiului C.C. al U.C.I., membru al Consiliului Federației, Mirko Tepavaț, președintele Comitetului regional al U.C. din Serbia pentru Voivodina, Liubo S. Babici, consilier al secretarului de stat pentru afaceri externe, și Iakșa Petrici, ambasadorul R.S.F. Iugoslavia în România.

În cursul convorbirilor s-a făcut un schimb de păreri asupra unor probleme actuale ale relațiilor internaționale și ale mișcării comuniste și muncitorești, precum și cu privire la relațiile bilaterale. Cele două părți au constatat cu satisfacție că relațiile de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și Iugoslavia, dintre P.C.R. și U.C.I. se dezvoltă cu succes și și-au exprimat hotărîrea de a întări și în viitor aceste relații în interesul popoarelor român și iugoslave, al cauzei socialismului și păcii.

Convorbirile s-au desfășurat în spiritul înțelegerii reciproce, într-o atmosferă cordială, tovărășească.

Imperativul încetării bombardamentelor

Înlăturarea primejdiei pe care o reprezintă pentru securitatea internațională războiul dus de Statele Unite în Vietnam preocupă într-o măsură crescîndă cercuri tot mai largi ale opiniei publice mondiale. Un număr din ce în ce mai mare de oameni de stat, de personalități ale vieții publice din numeroase țări ale lumii își exprimă îngrijorarea față de cursul tot mai primejdios al escaladării războiului, cer încetarea bombardamentelor asupra Republicii Democrate Vietnam și crearea unor condiții în care poporul vietnamez să poată hotărî liber asupra destinelor sale.

Creșterea curentului de opinie în favoarea unei reglementări echitabile a situației din Vietnam s-a manifestat cu pregnanță și zilele acestea în modul cum a fost primită Declarația vicepremierului și ministrului de externe al R. D. Vietnam, Nguyen Duy Trinh, care — după aprecierile presei internaționale — reprezintă o platformă reală pentru soluționarea politică a problemei vietnameze. „Dacă guvernul S.U.A. dorește, într-adevăr, să trateze — se arată în Declarație — el trebuie în primul rînd să pună capăt fără condiții bombardamentelor și tuturor actelor de război împotriva R.D. Vietnam. După ce S.U.A. vor pune capăt necondiționat bombardamentelor și tuturor celorlalte acte de război împotriva R.D. Vietnam, R.D. Vietnam va purta tratative cu S.U.A. în probleme care interesează". Această declarație este examinată cu atenție în numeroase capitale ale lumii. Ziare americane de mare influență consideră că Administrației S.U.A. i se oferă posibilitatea de a converti în fapte afirmația că ea ar înclina spre alternativa negocierilor.

Apreciind caracterul constructiv al ideilor din această declarație, cotidianul american „Chicago-Sun Times" invită guvernul american să dea un răspuns care să faciliteze inițierea negocierilor. Este „o șansă pentru începerea tratativelor", consideră ziarul. „Dacă Administrația Johnson ar dori negocierea conflictului din Vietnam — scrie la rîndul său «New York Times» — este aproape cert că tratativele ar putea începe. Cea mai bună manieră de a începe o nouă politică constă în a înceta imediat bombardamentele asupra R.D. Vietnam".

Se consideră, de către factori de răspundere ai vieții politice din numeroase țări — inclusiv țări cu care S.U.A. au alianțe politice și militare — că escaladării războiului din Vietnam trebuie să i se substituie realismul și luciditatea. În ultimul timp, a cîștigat tot mai mulți adepți ideea că încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam ar putea înlesni conturarea terenului pentru tratative. Pe scară largă a fost exprimată această idee și la ultima sesiune a Adunării Generale a O.N.U. În afară de reprezentanții țărilor socialiste, un mare număr de delegați din alte țări au subliniat efectul salutar pe care l-ar avea încetarea bombardamentelor. „Este clar, spunea ministrul de externe al Canadei, Paul Martin, că orice tentativă de negociere va fi sortită eșecului atîta timp cît nu se va pune capăt bombardamentelor. Este vorba, în acest caz, de o înaltă prioritate, prealabilă diminuării operațiunilor armate și deschiderii negocierilor". Primul ministru al Danemarcei, ministrul de externe al Suediei și alți oameni de stat au susținut, de asemenea, de la tribuna O.N.U., necesitatea încetării bombardamentelor, ca un început spre o reglementare, prin tratative, a conflictului din Vietnam.

Reacțiile pozitive pe care le-a determinat noua inițiativă a R.D. Vietnam evidențiază creșterea opțiunilor internaționale în favoarea acelui prim pas spre negocieri pe care l-ar putea reprezenta încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam. Semnificativă este și poziția adoptată, la Bonn, de conducerea Partidului Social-Democrat. Într-un comunicat dat publicității, Comitetul Executiv al Partidului Social-Democrat se pronunță pentru încetarea imediată a bombardamentelor aviației americane asupra R.D. Vietnam, ca o măsură în vederea creării condițiilor pentru angajarea unor tratative de pace. Un purtător de cuvînt al Partidului Social-Democrat a făcut o declarație în sensul că, după părerea Comitetului Executiv al Partidului, la tratative trebuie să participe toate părțile, inclusiv reprezentanții Frontului Național de Eliberare din Vietnamul de sud. Aproape concomitent cu ședința conducerii Partidului Social-Democrat a avut loc reuniunea cabinetului olandez. Examinarea situației din Vietnam s-a soldat cu un apel — remis de ministrul de externe al Olandei, Luns, ambasadorului S.U.A. — în care se cere guvernului american să întreprindă măsuri constructive pentru găsirea unei soluții pașnice în Vietnam. (Este cunoscut că, în august 1967, parlamentul Olandei a adoptat o rezoluție în care se cere guvernului țării să facă demersuri pe lîngă guvernul S.U.A. pentru încetarea bombardamentelor). Presa internațională relevă că Luns este al treilea ministru de externe european, care, în zilele acestea, s-a adresat guvernului S.U.A. în problema vietnameză. (Demersul lui Luns a fost precedat de alte două demersuri prezentate de ministrul de externe al R.F.a Germaniei, Willy Brandt, și, respectiv, de ministrul de externe al Italiei, Amintore Fanfani).

Formularea sau reafirmarea unor asemenea aprecieri și propuneri, expuse la o recentă conferință de presă și de secretarul general al O.N.U., U Thant, constituie apeluri la o atitudine constructivă din partea nord-americană în fața propunerilor R.D. Vietnam. Ziarele americane citate la începutul acestui articol reflectă aprecieri ale opiniei publice din S.U.A. care consideră că atmosfera este favorabilă negocierilor. Reprezentanți de seamă ai vieții politice din S.U.A. ca senatorii Eugene McCarthy, Robert Kennedy, John Sherman Cooper și Charles Pearcy s-au pronunțat pentru încetarea bombardamentelor și începerea tratativelor. „Consider, declara Eugene McCarthy, că există condiții reale pentru tratative și eu mă pronunț pentru încetarea bombardamentelor".

Numeroase ziare occidentale subliniază că, după gestul de bunăvoință — pe care-l exprimă declarația vicepremierului și ministrului de externe al R.D. Vietnam — se așteaptă o atitudine rezonabilă din partea Statelor Unite. „America — scrie ziarul francez «Nation» — poate să-și permită să pună capăt bombardamentelor, să înceapă negocieri, să fixeze un calendar pentru retragerea trupelor sale, fără riscul unei pierderi de prestigiu. Dacă ea va ști să facă acest lucru din proprie voință, dacă ea va crea, astfel o situație politică în care vietnamezii vor fi în măsură să-și hotărască în mod liber destinul lor, în conformitate cu acordurile de la Geneva — întreaga lume va saluta această contribuție importantă pentru pace". Revista „L'Osservatore della Domenica", organ al Vaticanului, a publicat, zilele acestea, un editorial care avertizează asupra pericolului extinderii războiului și cheamă la încetarea bombardamentelor : „S.U.A. se află într-un impas cu războiul din Vietnam, iar bombardamentele, care reprezintă o încercare dureroasă pentru Vietnamul de nord, dăunează, totodată, în mod vizibil, celor care le-au inițiat".

Presa internațională reflectă cererea opiniei publice mondiale de a se pune capăt bombardamentelor asupra R.D. Vietnam, de a se ajunge la o soluție politică a problemei vietnameze, care s-o înlăture pe cea militară.

Opinia publică din România care, în repetate rînduri, s-a pronunțat pentru asigurarea condițiilor necesare afirmării ființei naționale a poporului vietnamez, consideră că încetarea bombardamentelor asupra R.D. Vietnam este o cerință stringentă a vieții internaționale. Sistarea bombardamentelor ar putea înlesni un nou curs al evenimentelor din Vietnam — pe calea tratativelor. Încetarea războiului din Vietnam ar ușura găsirea unor soluții și în alte probleme internaționale în suspensie, ar putea contribui la dezvoltarea și îmbunătățirea cooperării între state, la consolidarea păcii în lume.

Eugen POP

Ancheta noastră

Cornel Burtică

Aurel Mălnășan

(3)

Puncte de reper în evoluția relațiilor bilaterale

Revista noastră a publicat, în cadrul anchetei privind aspecte actuale ale relațiilor bilaterale ale țării noastre, răspunsurile șefilor misiunilor diplomatice ale României la Moscova, Paris, Pekin, Sofia, Rio de Janeiro, Budapesta, Londra, Havana, Copenhaga, Ankara, Ulan Bator, Haga, Praga, Viena, Teheran. Continuăm să publicăm în acest număr răspunsurile ambasadorilor țării noastre în Italia, Republica Socialistă Federativă Iugoslavia, Algeria, Tunisia și Mali, Republica Populară Polonă, Statele Unite ale Americii.

În ultimii ani, — **ne-a spus tovarășul CORNEL BURTICĂ, ambasadorul Republicii Socialiste România la Roma** — legăturile României cu Italia au căpătat o amploare tot mai mare ; s-a evidențiat existența unor largi posibilități de cooperare între cele două țări pe multiple planuri — economic, politic, cultural-științific.

O mărturie a mersului ascendent al relațiilor româno-italiene este apropiata vizită oficială în Italia a președintelui Consiliului de Miniștri al Republicii Socialiste România, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de ministrul afacerilor externe, Corneliu Mănescu.

S-au intensificat schimburile de vizite, contactele politice, diplomatice, economice, culturale, turistice și în alte domenii. Astfel, în anul 1966, a avut loc vizita oficială în Italia a ministrului afacerilor externe al României, Corneliu Mănescu, iar în anul 1967 ministrul de externe al Italiei, Amintore Fanfani, a fost oaspetele țării noastre, efectuînd o vizită oficială în România. Tot în anul 1967, președintele Comitetului de Stat al Planificării, Maxim Berghianu, a vizitat Italia, iar Giovanni Pieraccini, ministrul italian al bugetului și programării economice, a fost în România ; în toamna aceluiași an a avut loc un schimb de vizite între miniștrii comerțului exterior ai celor două țări. De asemenea, ne-a vizitat țara ministrul italian al finanțelor, Luigi Preti.

Schimburile de păreri efectuate cu prilejul acestor vizite, examinarea în spirit realist a problemelor ce prezintă interes pentru cele două părți și degajarea posibilităților concrete de cooperare au contribuit la o mai bună cunoaștere reciprocă, la dezvoltarea relațiilor de prietenie și colaborare dintre România și Italia.

Pentru lărgirea cadrului juridic al relațiilor româno-italiene au fost încheiate numeroase acorduri bilaterale dintre care amintesc acordul de cooperare economică, industrială și tehnică, acordul comercial pe termen lung, acordul cultural, convenția consulară etc. ; s-a ajuns, de asemenea, la o înțelegere în ce privește redeschiderea Academiei Române de la Roma, eveniment care va avea loc în acest an, s-a deschis un birou român de turism la Roma. Sînt în curs tratative pentru încheierea unor noi acorduri care să favorizeze colaborarea în domenii ca : turism, transporturi aeriene civile, comerț și navigație etc., acorduri ce vor constitui noi contribuții la consolidarea relațiilor tradiționale dintre cele două țări.

O expresie a dezvoltării relațiilor româno-italiene este și intensificarea, an de an, a schimburilor comerciale. În anul 1967, volumul acestor schimburi a crescut cu aproximativ 40 la sută, față de anul 1966. Protocolul de aplicare a acordului comercial prevede, pentru anul 1968, o creștere a schimburilor cu 55 la sută față de anul 1967. Este în curs un proces de diversificare a acestor schimburi, prin realizarea unor acțiuni de cooperare industrială și tehnică, ce vor face mai durabile, mai stabile, raporturile economice româno-italiene.

Schimburile culturale și științifice româno-italiene s-au lărgit, de asemenea, considerabil, cuprinzînd practic toate sectoarele din aceste domenii. În ultimii ani, s-a realizat un volum important de schimburi în domeniul universitar. Expozițiile organizate, de o parte și de alta, turneele unor ansambluri artistice și trupe de teatru, vizite ale oamenilor de cultură, traducerile și editările de opere literare și științifice — iată numai cîteva domenii care au permis o mai bună cunoaștere reciprocă a valorilor culturale și științifice create de cele două națiuni.

În ultimii ani, țara noastră a fost prezentă, în Italia, la numeroase tîrguri și expoziții economice, la congrese internaționale, a organizat gale de film, expoziții cu caracter cultural. Asemenea acțiuni și manifestări au contribuit la o mai bună cunoaștere în Italia a României socialiste, a politicii sale.

Poporul italian, de care ne leagă o prietenie veche, tradițională, manifestă multă simpatie și cordialitate față de poporul român, față de realizările sale.

Politica internă și externă a partidului și statului nostru, rezultatele obținute în dezvoltarea țării noastre sînt urmărite cu mult interes de cercuri tot mai largi ale opiniei publice italiene.

Există toate condițiile — ne-a spus tovarășul Cornel Burtică — pentru lărgirea și dezvoltarea continuă a relațiilor de colaborare multilaterală româno-italiene, în interesul ambelor țări și popoare.

Referindu-se la evenimentele care au direcționat dezvoltarea relațiilor româno-iugoslave, de solidaritate, stimă și respect reciproc, relații cu vechi și puternice tradiții în trecutul istoric al celor două popoare, care au trăit de-a lungul secolelor în bună vecinătate, animați de aceleași aspirații de libertate națională și socială, tovarășul AUREL MĂLNĂȘAN, ambasadorul Republicii Socialiste România la Belgrad, ne-a spus :

— Relațiile frățești româno-iugoslave sînt durate pe comunitatea orînduirii sociale, pe lupta comună pentru construirea socialismului, pe progresul multilateral al celor două țări.

Recenta vizită de prietenie făcută în Iugoslavia la invitația președintelui Iosip Broz Tito de către tovarășul Nicolae Ceaușescu, împreună cu tovarășii Ion Gheorghe Maurer și Paul Niculescu-Mizil, precum și întîlnirile și vizitele reciproce, din ultimii ani, ale conducătorilor de partid și de stat ai României și Iugoslaviei — au prilejuit schimburi rodnice de vederi în probleme de interes reciproc și au evidențiat hotărîrea celor două părți de a dezvolta continuu prietenia frățească și colaborarea multilaterală dintre popoarele și partidele celor două țări.

În cursul recentelor convorbiri româno-iugoslave la nivel înalt s-a constatat cu satisfacție că relațiile de prietenie și colaborare multilaterală dintre România și Iugoslavia, dintre P.C.R. și U.C.I., se dezvoltă cu succes și s-a exprimat hotărîrea de a întări și în viitor aceste rela-

→

Ion Georgescu

Tiberiu Petrescu

Corneliu Bogdan

ții în interesul popoarelor român și iugoslav, al cauzei socialismului și păcii.

Intîlnirile dintre conducători ai celor două partide și state, — întîlniri devenite o constantă a relațiilor româno-iugoslave — au creat posibilitatea unor noi schimburi utile de păreri în problemele internaționale actuale și a unei mai bune cunoașteri a realizărilor și experienței celor două țări în construirea socialismului.

Construirea cu succes, în comun, a sistemului hidroenergetic și de navigație de la Porțile de Fier — obiectiv de o deosebită însemnătate pentru economiile naționale ale celor două țări, precum și pentru îmbunătățirea navigației internaționale pe Dunăre — constituie o expresie elocventă a posibilităților de extindere a colaborării fructuoase între Republica Socialistă România și R.S.F. Iugoslavia.

Atît la Belgrad cît și cu ocazia vizitelor pe care le-am făcut în diferite republici din Iugoslavia — a spus în continuare ambasadorul român — am fost bucuros să constat aprecierile pozitive la adresa realizărilor obținute de România în diverse domenii de activitate, cît și dorința pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, pentru dezvoltarea și intensificarea relațiilor bilaterale. Acestui interes îi corespunde faptul că, în ultimii ani, s-au intensificat schimburile de delegații ale organizațiilor politice și de masă, economice, culturale, artistice și sportive din cele două țări. În acest sens, pot să menționez dezvoltarea legăturilor dintre unele localități din cele două țări, participarea reciprocă la sărbători tradiționale din România și Iugoslavia, sărbătorirea în comun, în fiecare an, a inaugurării lucrărilor de la Porțile de Fier etc.

În cursul anului 1967, România a fost prezentă la tîrgurile internaționale de la Zagreb și Novisad. De asemenea, participarea României la expoziția de la Belgrad, „Turism 1967", a contribuit la sporirea interesului turiștilor iugoslavi pentru vizitarea țării noastre.

Nu pot încheia această foarte succintă trecere în revistă a contactelor bilaterale româno-iugoslave și a prezenței românești în R.S.F. Iugoslavia — ne-a declarat tovarășul Aurel Mălnășan — fără a menționa intensificarea relațiilor în domeniul culturii, științei. Relev, printre altele, aprecierile deosebite la adresa spectacolelor date la Belgrad de Teatrul de Comedie din București și de Teatrul din Timișoara la Pancevo.

Succesele însemnate obținute de popoarele român și iugoslav în dezvoltarea potențialului lor economic, în înflorirea științei și culturii, creează condiții favorabile pentru creșterea progresivă și diversificarea colaborării în toate domeniile — politic, economic, tehnico-științific, cultural-artistic, turistic — dintre România și Iugoslavia.

— Între țara noastră și Africa, îndeosebi nordul continentului african — **ne-a declarat ambasadorul țării noastre în Algeria, Tunisia, Mali, tovarășul ION GEORGESCU** — au existat legături din timpuri îndelungate. Consider de aceea că reluarea și dezvoltarea relațiilor pe diverse planuri, în ultimii 20 de ani, între România și numeroase țări africane sînt deosebit de firești.

Referindu-mă exclusiv la Maghreb, țin să remarc climatul nou ce s-a instaurat în relațiile dintre România și Algeria, Tunisia, Maroc, țări eliberate de puțini ani. În toate aceste trei țări, politica externă a partidului și guvernului nostru se bucură de o înaltă stimă.

La cîțiva ani de la primele contacte în materie de relații concrete între România socialistă și Algeria, angajată pe calea unor transformări sociale, s-a ajuns la o cooperare fructuoasă în diverse domenii. Țara noastră își aduce contribuția la punerea tot mai activă în valoare a imenselor bogății naturale ale Algeriei, prin livrarea de utilaj petrolifer și acordarea de asistență tehnică, pregătirea de cadre autohtone etc. Profesori români au predat la facultățile de știință și filologie de la Universitatea din Alger precum și la diverse licee din Algeria, aducîndu-și aportul la eforturile Algeriei de dezvoltare a învățămîntului și culturii.

Acorduri și înțelegeri semnate între cele două țări au fixat cadrul pentru extinderea relațiilor în domeniul comercial și al cooperării economice — vast cîmp de acțiuni cu lungă perspectivă — precum și în cel al colaborării cultural-științifice.

Relații relativ similare, reglementate prin acorduri comerciale și cultural-științifice, se dezvoltă între România și Republica Tunisia. Cu Tunisia au fost semnate două acorduri, de o deosebită însemnătate pentru colaborarea dintre cele două țări, care stabilesc principiile dezvoltării relațiilor româno-tunisiene în domeniile științei, învățămîntului, culturii, artelor, presei, radioteleviziunii și sportului, precum și în domeniile colaborării tehnico-științifice.

Cu ocazia vizitei, în 1967, în Tunisia a președintelui Consiliului de Stat al României, a avut loc un larg schimb de vederi, au fost discutate probleme ale dezvoltării relațiilor economice și culturale dintre cele două țări. În urma acestei vizite, a specificat ambasadorul Ion Georgescu, delegații române și tunisiene de experți s-au întîlnit la Tunis și București, pregătind cadrul unei cooperări economice și tehnico-științifice în sectoare interesînd ambele țări.

După cum a declarat în mesajul transmis prin revista „Lumea", cu prilejul Noului An, președintele Habib Burghiba va efectua vizita sa în România în cursul anului 1968.

Vorbindu-ne despre relațiile țării noastre cu Republica Mali, tovarășul ambasador ne-a spus: În vara anului 1967, cu ocazia prezentării scrisorilor de acreditare în Republica Mali, președintele Modibo Keita a dat o înaltă apreciere construcției politice și economice din țara noastră, exprimînd totodată dorința de a dezvolta relații multilaterale între Mali și Republica Socialistă România. În eforturile sale de construire a unei vieți noi, care să asigure progresul și bunăstarea poporului, Republica Mali — au afirmat conducătorii ei — dorește să folosească experiența României.

Vizita efectuată în România de ministrul malian al justiției și al muncii, Modera Keita, ca și alte vizite efectuate în ultimii ani de personalități de frunte din Republica Mali în țara noastră au prilejuit examinarea posibilităților de extindere a colaborării dintre cele două țări, îndeosebi în domeniul geologiei, exploatării miniere, al agriculturii.

În încheiere, tovarășul ambasador Ion Georgescu a relevat că legăturile de colaborare ale României cu Algeria, Tunisia și Republica Mali, în diferite domenii, corespund atît intereselor poporului român, cît și intereselor popoarelor din aceste țări. Dezvoltînd relații de colaborare prietenească cu țările Africii, poporul nostru nutrește o puternică simpatie față de cauza acestor popoare, își manifestă solidaritatea deplină cu lupta pe care o duc împotriva imperialismului și colonialismului, pentru independență națională, pentru progres și prosperitate, se află alături de ele în eforturile de apărare a cuceririlor lor revoluționare, democratice.

Prietenia și colaborarea frățească româno-polonă — **ne-a spus tovarășul TIBERIU PETRESCU, ambasadorul român la Varșovia** — au vechi tradiții de solidaritate în lupta dusă de-a lungul veacurilor de popoarele țărilor noastre pentru apărarea ființei lor naționale, pentru libertate și progres social. O componentă esențială a relațiilor de tip nou, socialiste, existente astăzi între România și Polonia, o constituie respectul și încrederea reciprocă, dorința ambelor părți

de a diversifica și consolida continuu relațiile dintre ele în toate domeniile de activitate.

Animați de aceleași idealuri, construirea socialismului și asigurarea unei păci trainice în lume, oamenii muncii din Polonia manifestă un viu interes față de realizările țării noastre în construcția economică, politică și cultural-științifică.

În anul 1967, România a expus la tîrgul internațional de la Poznan o serie de mașini și instalații, care au fost apreciate în mod deosebit de oficialitățile și cadrele de specialitate poloneze. Un larg interes s-a manifestat, de exemplu, față de performanțele tehnice ridicate ale instalației de foraj 3 DH 200 și ale strungului carusel de 2500 m/m, ambele instalații fiind achiziționate de întreprinderile poloneze interesate. Organizațiile poloneze de specialitate sînt pe deplin satisfăcute de nivelul tehnic și calitatea celor peste 100 de locomotive Diesel electrice de 2100 C.P. furnizate în ultimii ani de țara noastră, care pot fi întîlnite pe tot mai multe trasee ale căilor ferate din Polonia.

Și alte realizări românești din diferite domenii se bucură de bune aprecieri în Polonia. Un mare prestigiu cunosc școala matematică precum și realizările oamenilor noștri de știință din domeniul chimiei, al mecanicii fluidelor etc. O prețuire tot mai mare este acordată artei și culturii țării noastre.

Amplificînd în permanență procesul de cunoaștere reciprocă a realizărilor obținute în producția de bunuri materiale și spirituale, țările noastre identifică și stabilesc noi posibilități de lărgire a colaborării lor prietenești.

O expresie elocventă în acest sens — a menționat tovarășul Tiberiu Petrescu — o constituie rezultatele fructuoase ale lucrărilor celei de-a VI-a sesiuni a Comisiei guvernamentale de colaborare economică și tehnico-științifică româno-polonă, care au avut loc în luna iunie 1967 la București. În protocolul încheiat cu acest prilej au fost înscrise o serie de înțelegeri de cooperare economică bilaterală, reciproc avantajoase, ilustrînd potențialul economic ridicat al ambelor țări.

În aceeași ordine de idei, aș vrea să subliniez că în anul 1967 au avut loc frecvente și rodnice contacte între miniștrii unor departamente economice importante cum sînt: industria construcțoare de mașini, metalurgică, chimică, alimentară și altele.

Concomitent cu dezvoltarea relațiilor bilaterale de cooperare economică, are loc o lărgire continuă a colaborării în domeniul cultural-științific.

Prietenia și colaborarea frățească româno-polonă au perspective largi de dezvoltare. Înaintarea celor două țări pe drumul progresului economic și social creează condiții favorabile pentru intensificarea continuă a colaborării frățești dintre România și Polonia, în interesul ambelor țări, al cauzei socialismului și păcii.

— Se poate spune că, într-un anumit sens, în prezent, tot mai mulți americani „descoperă" România, **ne-a spus CORNELIU BOGDAN, ambasadorul României la Washington.** Desigur, acest fenomen se încadrează într-un proces mai larg de „descoperire a lumii" de către americani, în care aceștia încep să realizeze că marile probleme ale umanității și, în primul rînd, aceea a războiului și păcii, nu mai pot fi rezolvate de o singură țară, oricît de puternică ar fi ea.

Această introducere a fost poate necesară — ne spune tovarășul Corneliu Bogdan — pentru a explica, măcar în parte, de ce „descoperirea" actuală a României de către americani pornește, în primul rînd, de la interesul față de politica și activitatea pe plan extern a țării noastre, manifestat în atenția cu care oamenii politici ascultă părerile noastre în problemele internaționale, în numeroasele invitații primite de a vorbi despre această politică în universități și colegii, inclusiv în regiuni cunoscute pînă acum ca tipic „izolaționiste", ca, de pildă, statul Dakota de sud. Chiar dacă mulți nu împărtășesc părerile noastre, predominant rămîne respectul pentru principialitatea și consecvența acțiunilor românești, pentru efortul țării noastre de a aduce o contribuție constructivă la rezolvarea problemelor actuale ale vieții internaționale.

Două evenimente au adus, recent, o contribuție esențială în aceste privințe: prezența în S.U.A. în fruntea delegației române a președintelui Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer, la sesiunea extraordinară a Adunării Generale a O.N.U. care a dezbătut problemele Orientului Mijlociu și întrevederea sa cu președintele Johnson, precum și alegerea ministrului de externe român, Corneliu Mănescu, ca președinte al Adunării Generale a O.N.U. În ambele cazuri, în afara aprecierilor și a comentariilor de presă cunoscute, am primit la ambasadă numeroase scrisori de la cetățenii americani care își exprimau prețuirea pentru activitatea externă a României, sentimentele de stimă pentru conducătorii ei.

Alături de aprecierea pentru politica noastră externă, ritmul înalt și constant de dezvoltare al economiei noastre a contribuit, de asemenea, în ultima vreme, la creșterea și lărgirea interesului opiniei publice americane pentru România. Este poate demn de remarcat că în vizitele pe care le-am făcut la universitățile din Boston și Dakota de sud, în întîlnirile din cadrul unor organizații obștești, culturale, religioase etc. întrebările numeroase care ni s-au pus au depășit sfera politicii externe referindu-se la rolul partidului comunist, la modul în care a fost înfăptuită revoluția în România. Toate aceste evoluții în cunoașterea României în S.U.A. creează condiții pentru așezarea relațiilor româno-americane pe baza trainică a respectului reciproc.

Relațiile economice, științifice și culturale dintre România și Statele Unite ale Americii au înregistrat în ultima vreme anumite progrese. Trebuie, însă, să remarcăm că dezvoltarea lor este îngreunată atît de practicile discriminatorii aplicate de S.U.A., cît și de războiul dus împotriva poporului vietnamez — așa cum, de altfel, constată și unele cercuri politice americane. În ce privește țara noastră, la sesiunea din iulie a Marii Adunări Naționale s-a subliniat că România s-a pronunțat și se pronunță pentru dezvoltarea prieteniei dintre popoarele român și american, pentru extinderea relațiilor dintre cele două țări pe baze reciproc avantajoase, în interesul colaborării și păcii în lume.

(Va urma)

Anchetă realizată de Cristian POPIȘTEANU

reflector

SOCIALIȘTII VEST-GERMANI ȘI PROBLEMA VIETNAMULUI

Moțiunea adoptată săptămîna trecută de Comitetul Executiv al Partidului Social-Democrat din R.F.G., prin care se cere încetarea imediată a bombardamentelor aviației americane asupra Vietnamului de nord ca o măsură în vederea creării condițiilor pentru începerea unor tratative de pace, a provocat disensiuni destul de serioase între cele două partide ale „marii coaliții" de la Bonn. Reacțiile Uniunii Creștin-Democrate au fost prompte: Arthur Rathke, purtătorul de cuvînt al U.C.D., consideră luarea de poziție social-democrată ca „un amestec în treburile interne" ale S.U.A., adăugînd că „poziția P.S.D.G. este cu atît mai greu de explicat cu cît președintele său (Willy Brandt) este, în același timp, ministrul afacerilor externe". Pe de altă parte, o declarație guvernamentală precizează că R.F.G. „s-a abținut totdeauna să se pronunțe asupra războiului din Vietnam și va continua să facă acest lucru". La aceste critici, purtătorul de cuvînt al P.S.D., Frank Sommer, a răspuns că Partidul Social-Democrat „își ia hotărîrile sale în mod suveran și nu are nevoie de cenzura cancelarului Kiesinger".

Pe planul politicii interne, declarația P.S.D. poate fi considerată ca o nouă încercare a Partidului Social-Democrat de a se delimita mai precis de opțiunile partenerului său de coaliție. În perspectiva (mai îndepărtată) a alegerilor și în aceea (mai apropiată) a Congresului național al partidului, procesul — cum se spune la Bonn — de refacere a „profilului" nu pare a fi străin nici de cererile sindicatelor — principalul rezervor electoral social-democrat — nici de presiunea stîngii din partid. Pe plan extern, recenta declarație a fost interpretată — cel puțin la Washington — ca o modificare destul de importantă a atitudinii R.F.G. în relațiile cu S.U.A. Din acest unghi, o serie de precizări din partea cancelariei federale nu urmăresc decît să aplaneze efectele nedorite la Bonn ale unei asemenea interpretări. „Guvernul federal speră să se ajungă la negocieri în problema armistițiului în Vietnam", afirma zilele trecute Conrad Ahlers, purtătorul de cuvînt adjunct al cabinetului vest-german. El a adăugat însă că, dacă guvernul consideră că o rezolvare a problemei vietnameze ar fi în avantajul păcii în toată lumea, el nu are intenția de a interveni în discuțiile actuale cu privire la eventuale negocieri pentru încheierea unui armistițiu și încetarea bombardamentelor americane asupra Vietnamului de nord.

Comentatorii, remarcînd străduințile guvernamentale de a minimaliza moțiunea P.S.D., nu văd totuși cum aceasta — aprobată de Willy Brandt în calitate de președinte al partidului — ar putea fi respinsă în calitatea sa de ministru de externe. Din șirul de declarații contradictorii reiese însă un punct comun între opțiunea Partidului Social-Democrat și aceea a guvernului cu privire la această declarație: ea — sublinia Ahlers — e menită să sprijine inițiativele secretarului general al O.N.U.

PIAȚA COMUNĂ EST-AFRICANĂ

La sfîrșitul anului trecut, trei șefi de state — Julius Nyerere (Tanzania), Milton Obote (Uganda) și Jomo Kenyatta (Kenya) — au pus bazele Pieței comune est-africane. Ea grupează o populație de 27 milioane, majoritatea trăind pe pămînturi situate la altitudine, dominate de munții Kenya și Kilimandjaro și favorabile culturilor de cereale și de cafea.

„Cei trei" ar putea deveni în curînd „cei șase" sau chiar „cei zece". La conferința inițială, șefii statelor vecine, Haile Selassie (Etiopia), Kenneth Kaunda (Zambia) și Abdirashid Shermake (Somalia), veniți în calitate de observatori, și-au pus candidatura. De asemenea Ruanda, Burundi, Congo (Kinshasa) și Congo (Brazzaville) sînt interesate și ele într-o eventuală asociere. Piața comună est-africană ar putea număra astfel aproximativ 100 milioane de locuitori.

DEFICITUL BALANȚEI DE PLĂȚI A S.U.A.

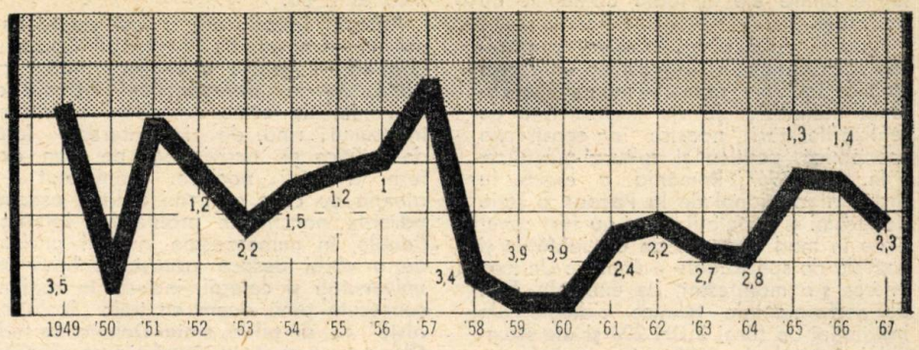

DOLARUL: „RETRAGERE STRATEGICĂ"?

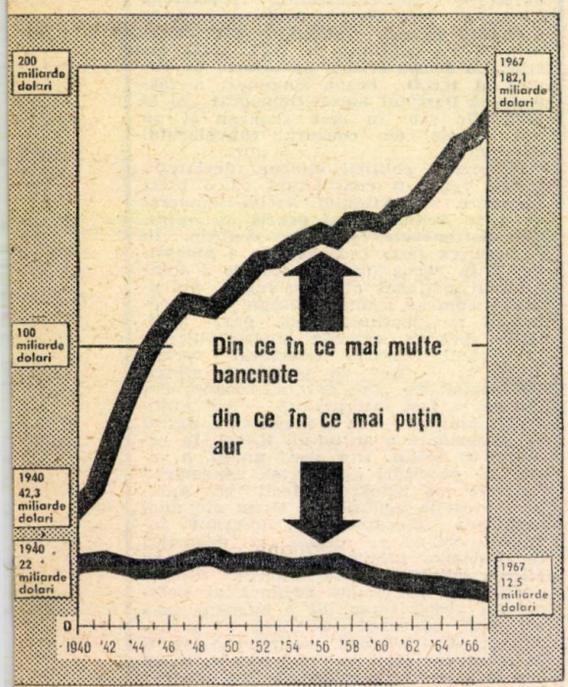

După lira sterlină, dar altfel decît ea, dolarul își etalează și el slăbiciunile. De la Washington se anunță măsuri financiare cu repercusiuni internaționale, în coloanele ziarelor apar termeni puțin familiari nespecialiștilor : lichidități internaționale, bonuri de tezaur etc. Formulată într-un mod mai simplu și raportată la ansamblul politicii americane, problema devine însă inteligibilă pentru oricine. Se știe că, de la cel de-al doilea război mondial, Statele Unite și-au orientat tot mai insistent și mai cuprinzător preocupările politice, militare, economice spre exterior. Epoca expansiunii economice postbelice, inaugurată prin planul Marshall și ceea ce s-a numit „ajutorul pentru străinătate" și continuată prin achiziționarea de întreprinderi și ramuri industriale întregi în alte țări, a corespuns, pe plan militar, cu crearea a sute de baze și cu inițierea centurii de pacte militare. Ca în parabola biblică despre talantul folosit pentru a produce talanți, dolarii erau dispersați în întreaga piață capitalistă, avîndu-se în vedere dividendele pe care trebuiau să le aducă. Cu vremea, cantități masive de dolari au intrat în patrimoniul unor bănci și state străine, care erau satisfăcute să le dețină atîta timp cît dolarul își păstra puterea de cumpărare, cu alte cuvinte atîta timp cît continua să fie o adevărată valută forte. De vreo zece ani, însă, dolarul a început să manifeste semne de slăbiciune. Dezechilibrul dintre încasările și cheltuielile în dolari ale Statelor Unite se accentua pe măsura dezvoltării expansionismului american. Situația a început să devină realmente alarmantă abia din 1964. Schimbarea esențială survenită în această perioadă a fost extinderea războiului din Vietnam, cu toate consecințele ei asupra finanțelor americane. În același timp, în interiorul Statelor Unite, inflația contribuia la deteriorarea rapidă a puterii de cumpărare a dolarului. Cum în S.U.A. prețurile au crescut mult mai rapid decît în Japonia, R.F.G. sau alte țări, deținătorii de dolari de peste hotare și-au dat seama că stocurile lor de valută își pierd valoarea din zi în zi. A început, mai întîi nesistematic, apoi ca un curent continuu și periculos pentru dolar, goana după aur : trezoreriei Statelor Unite i se ofereau dolari contra aur în cantități care au făcut să se ajungă la situația prezentată în graficul alăturat. Răspîndiți în întreaga lume capitalistă pentru a aduce dobînzi, dolarii se înapoiau la sursă pe o cale de natură să secătuiască rezervele de aur ale Americii și, implicit, să-i lase fără acoperirea tradițională de 25 la sută metal prețios. Recenta devalorizare a lirei sterline a șubrezit și mai mult poziția dolarului. Neîncrederea în el a crescut în asemenea măsură, încît în săptămîna care a urmat hotărîrii guvernului britanic, la Londra și la Zürich s-a cumpărat mai mult aur contra dolari decît se negociază, de obicei, în cele două orașe, în jumătate de an.

Faptele păreau să dea dreptate opiniei economistului Jacques Rueff, opinie însușită și de guvernul francez : dolarul nu mai prezintă stabilitatea și garanțiile necesare pentru a constitui un etalon al schimburilor internaționale. Ar fi deci timpul să se revină la etalonul aur, despre care Bernard Shaw spunea în 1928, adresîndu-se alegătorilor englezi : „Va trebui să alegeți între a avea încredere în stabilitatea naturală a aurului și a avea încredere în stabilitatea naturală a onestității și inteligenței membrilor guvernului. Cu tot respectul cuvenit acestor gentlemeni, vă sfătuiesc ca, atîta vreme cît va dura sistemul capitalist, să votați pentru aur".

Dintr-o dată, în fața trezoreriei americane — tracasată de tot felul de probleme, de la un deficit bugetar prevăzut la 35 de miliarde de dolari, la marile dileme ale renunțărilor impuse de războiul din Vietnam — s-a căscat o nouă prăpastie : de unde, pînă în ultimul trimestru al anului, deficitul balanței externe tindea către „acceptabila" sumă de 1,7 miliarde de dolari, în ultimul trimestru, cifra a sărit la 4 miliarde. În acest trimestru, deficitul s-a umflat într-un ritm care, socotit pe un an, ar reprezenta 7 pînă la 9 miliarde de dolari.

Acesta este cadrul în care președintele Johnson a anunțat ceea ce unii observatori au numit „marea retragere strategică a dolarului" : la 1 ianuarie, cînd americanii instalați în fața televizoarelor așteptau mesaje inspiratoare de speranțe și visuri, președintele Johnson le-a anunțat o listă complexă și neobișnuită de restricții. Nu se mai permite să se investească fonduri americane în străinătate fără aprobarea expresă a guvernului. Vor înceta orice investiții în țările Europei occidentale continentale, în Africa de sud ; noile investiții în alte țări dezvoltate vor fi plafonate la 65 la sută din nivelul mediu al anilor 1965—1966, iar în țările în curs de dezvoltare la 110 la sută din nivelul inițial. În schimb, capitaliștii americani care au investiții în străinătate vor fi determinați — probabil printr-o nouă legislație — să-și repatrieze profiturile. Vreme de doi ani, americanii nu vor mai putea să facă turism în afara emisferei vestice, pentru a se

economisi dolari. Un miliard de dolari urmează să fie recuperat — jumătate prin reducerea împrumuturilor acordate de băncile americane în străinătate, jumătate prin economii la întreținerea trupelor americane staționate în Europa occidentală. În sfîrșit, se vor lua măsuri pentru a spori exporturile americane și... pentru a atrage în Statele Unite cît mai multe capitaluri străine și cît mai mulți turiști străini.

Capitol cu capitol, măsurile enunțate pot fi analizate în raport cu contribuția respectivelor sectoare la decalajul dintre încasările și cheltuielile americane peste hotare. În felul acesta, fiecare își găsește dacă nu justificarea, cel puțin explicația. Numai că economiștii nu mai obișnuiesc de mult să privească fiecare categorie de cheltuieli și venituri ca o entitate aparte, detașabilă de celelalte și putînd să fie rezolvată separat. E adevărat că turiștii americani au cheltuit în străinătate cu aproape un miliard mai mult decît au adus turiștii străini în S.U.A. E, de asemenea, adevărat că, reinvestindu-și pe loc o parte din beneficii, întreprinzătorii americani cu interese în continuă creștere în Europa occidentală nu au introdus în 1967 în S.U.A. o cotă corespunzătoare de dolari. În comparație însă cu ceea ce costă principalul angajament al Statelor Unite în afara granițelor țării — e vorba, evident, de agresiunea din Vietnam — toate aceste căi de scurgere a fondurilor par derizorii. Măsurile preconizate de președintele Johnson sînt considerate de specialiști paleative minore. Umoriștii își amintesc prin comparație de obiceiul mult ironizat al președintelui de a stinge seara personal — pentru a nu încuraja risipa — luminile de prisos de la Casa Albă. Principalele obiecții care se aduc restricțiilor economice se referă însă nu la probabila lor lipsă de eficiență, ci la efectele indiscutabil negative pe care le vor avea asupra climatului internațional și asupra relațiilor cu toți partenerii Statelor Unite. Fiecare dintre ei va fi, într-un fel sau altul, afectat într-o măsură disproporționată față de efectele pozitive scontate de S.U.A.

Să notăm opiniile cîtorva dintre cei mai avizați oameni de afaceri din S.U.A. Charles Walker, vicepreședinte executiv al Asociației bancherilor americani, a declarat : „Cea mai mare parte a pierderilor de dolari se datorește cheltuielilor guvernamentale — ajutor militar și economic pentru străinătate — și din nefericire președintele n-a spus nimic despre necesitatea reducerii forțelor noastre militare din Europa occidentală". După părerea sa, cea mai serioasă obiecție care se poate aduce planului guvernamental este următoarea : „Istoria a dovedit că instituirea restricțiilor de orice fel nu poate duce decît la reducerea comerțului internațional. Dacă se vor introduce aceste restricții, nu cred că dolarul își va mai putea menține poziția internațională". William F. Butler, vicepreședinte al lui „Chase Manhattan Bank", consideră și el că măsurile preconizate „nu ating problemele fundamentale ale cheltuielilor externe și inflației interne. De dragul unor economii pe termen scurt, planul va duce la daune pe termen lung. Dacă restricțiile vor dura mai mult decît un an, ele vor influența negativ intrările în dolari provenite de la companiile americane care operează peste hotare". Folosind un limbaj mai colorat, Ward Keener, președintele societății „B. F. Goodrich Co.", și-a exprimat părerea că „se recurge la plasturi pentru a îngriji un om rănit mortal". El a continuat : „Cauza fundamentală a deficitelor noastre rezidă în faptul că guvernul cheltuiește peste hotare de două ori mai repede decît poate recupera. Punînd sub control investițiile private în străinătate, care au adus continuu surplusuri prin dividende și dobînzi, guvernul omoară gîsca cu ouă de aur și slăbește fundamental structura industriei americane".

Toți acești oameni de afaceri privesc, desigur, problemele prin prisma propriilor lor interese, care pot fi considerate și ale Statelor Unite în măsura în care se acceptă și se extinde butada „ceea ce este bun pentru General Motors este bun și pentru America". Dar indiferent de implicațiile strict americane ale restrîngerii și interzicerii parțiale a investițiilor, în situația existentă, cînd o mare parte din industria vest-europeană se află sub control american (a se vedea în această privință cele două articole consacrate cărții lui Servan-Schreiber, „Le défi americain" — „Lumea" nr. 48 și 49), măsurile pot avea repercusiuni grave pentru economia acestor țări. Deosebit de afectate vor fi țările Pieței comune. În 1967, firmele americane au investit în Europa occidentală circa 4 miliarde de dolari. Iată cîteva dintre operațiile de acaparare totală sau parțială a unor întreprinderi vest-europene de către societăți americane : în R.F.G., Gillette a cumpărat firma Braun A. G., cea mai mare producătoare vest-germană de aparate de ras electrice. I.B.M. a deschis o uzină de ordinatoare la Mainz, iar firma Singer s-a extins în regiunea Karlsruhe. În Italia, Westinghouse Electric s-a asociat cu firmele Fiat și Bredo pentru exploatarea materialelor fisionabile. Goodyear Tire and Rubber s-a instalat în Luxemburg pentru a produce pneuri de automobil. După ce și-a asigurat controlul uzinelor Simca din Franța și Rootes din Anglia, Chrysler și-a sporit de la 45 la 76 la sută participarea la firma spaniolă de camioane diesel Barreiros. Dar acestea sînt doar ultimii noi-veniți. Întregi ramuri industriale pot fi paralizate de interdicția americană de a se investi fonduri noi în întreprinderile existente. În Anglia, de pildă, cinci dintre principalele întreprinderi producătoare de automobile sînt sub control american, iar firmele farmaceutice proprietate americană furnizează jumătate dintre medicamentele cumpărate de Serviciul național al sănătății. Perturbările economice pe care le poate aduce în toate aceste țări întreruperea activității și a dezvoltării normale a unor întreprinderi cu o asemenea putere de cuprindere neliniștesc guvernele vest-europene. Franța va fi relativ mai puțin afectată pentru că guvernul ei a fost mai puțin primitor față de capitalurile americane (investițiile americane reprezintă doar o treime din totalul investițiilor străine).

Pentru fiecare țară în care Statele Unite vor să-și exporte acum o parte din necazurile financiare, problema capătă aspecte diferite. Anglia — se spune în țările Pieței comune — e favorizată : pentru ea se prevăd restricții mai puțin severe. De pe Insulele Britanice, situația este privită cu totul altfel : lovitura primită va reduce, dacă nu chiar va anihila, toate avantajele urmărite prin devalorizarea lirei sterline. Guvernul britanic spera să atragă un număr mai mare de turiști americani prin ieftinirea lirei în raport cu dolarul și se apreciază că economia britanică, atît de slăbită, se va resimți serios în urma măsurilor urmărind repatrierea dolarilor. Asanarea situației financiare a Angliei va fi handicapată și de probabila creștere a dobînzilor pe așa-numita „piață a eurodolarului", care va fi mai solicitată decît în trecut să furnizeze împrumuturi în dolari pentru operațiunile curente.

Republica Federală a Germaniei, lovită în toate sectoarele vizate de măsurile restrictive, a fost solicitată, în plus, să acopere total cheltuielile legate de prezența trupelor americane pe teritoriul ei. Un vechi litigiu — cu implicații critice pentru politica internă vest-germană, este astfel redeschis. Ziarele occidentale emit supoziții diferite în ce privește țara care se va resimți cel mai mult. Unii comentatori cred că pot desemna Spania : 70 la sută din finanțarea ei externă provenea din S.U.A. Alții spun că Elveția se va resimți extrem de puternic atît în urma reducerii investițiilor americane, cît și indirect, pentru că doi dintre principalii clienți ai Elveției, și anume Franța și Germania occidentală, vor trece prin dificultăți. E cu neputință să înșirăm aici lista tuturor consecințelor negative invocate de presa diverselor țări ca și a recriminărilor corespunzătoare. Politețea formală cu care au fost primiți trimișii speciali ai președintelui Johnson — Katzenbach în Europa occidentală și Eugene Rostow în Extremul Orient — ascunde resentimente profunde. Cei doi emisari au invocat, ca prim argument, invitațiile repetate adresate de aceste guverne Statelor Unite de a-și redresa balanța de plăți și a stabiliza dolarul. Numai că nu pe socoteala lor înțelegeau respectivele guverne să fie rezolvată problema. Să ne referim numai la turism, una dintre principalele surse de venituri pentru multe țări. Într-un moment cînd dezvoltarea lui pe plan mondial este încurajată și de Organizația Națiunilor Unite (ne aflăm la sfîrșitul Anului Turismului Internațional), cînd pretutindeni se laudă virtuțile acestei forme de „comerț invizibil", Statele Unite își reține eventualii călători acasă. Reacții : la Ministerul Turismului din Italia s-a spus că interdicția americană va înrăutăți și mai mult dificultățile care au început o dată cu devalorizarea lirei sterline. Prețurile la hoteluri vor crește și industria turistică va solicita subsidii de la stat. În Olanda, un purtător de cuvînt al lui „Royal Dutch Airlines" a spus că măsura americană va afecta societățile de transporturi aeriene din întreaga lume. La Lisabona, oficialitățile portugheze își exprimă îngrijorarea. Lipsa turiștilor americani va reduce serios încasările externe.

Observatorii atrag atenția că diversele țări vor fi afectate direct proporțional cu gradul în care sînt economicește dependente de S.U.A., ceea ce constituie în orice caz un avertisment pentru viitor.

Dincolo de problemele economice și financiare concrete, cărora fiecare se va strădui să le facă față în felul său, se profilează însă un element neliniștitor, de natură să înrăutățească atmosfera. Statele Unite se pregătesc să introducă reglementări în esență protecționiste, să dărîme din alt unghi ceea ce s-au străduit să contruiască negociatorii rundei Kennedy și toți cei care au acționat pentru eliminarea diverselor bariere artificiale din comerț și din alte domenii. „Toate aceste măsuri — comentează Jacques Ruefi — ne sînt, vai, familiare. Ele aparțin mult prea familiarului sistem al controlării schimburilor. Ele sînt un nou pas pe calea care duce la dislocarea sistemului monetar internațional. Această dislocare va avea consecințe grave pentru întregul Occident, reînviind spiritul protecționist și sistemul de reglementare a importurilor".

Și toate acestea pentru a obține — în cazul optim, cînd toate intențiile guvernului american se vor realiza, ceea ce nu e de loc cert — încasări suplimentare de trei miliarde de dolari la un buget în care cheltuielile întrec veniturile cu 35 de miliarde. Să mai notăm doar atît : războiul din Vietnam costă 30 de miliarde de dolari anual.

Felicia ANTIP

Corespondență din Cairo de la Radu Vasiliu

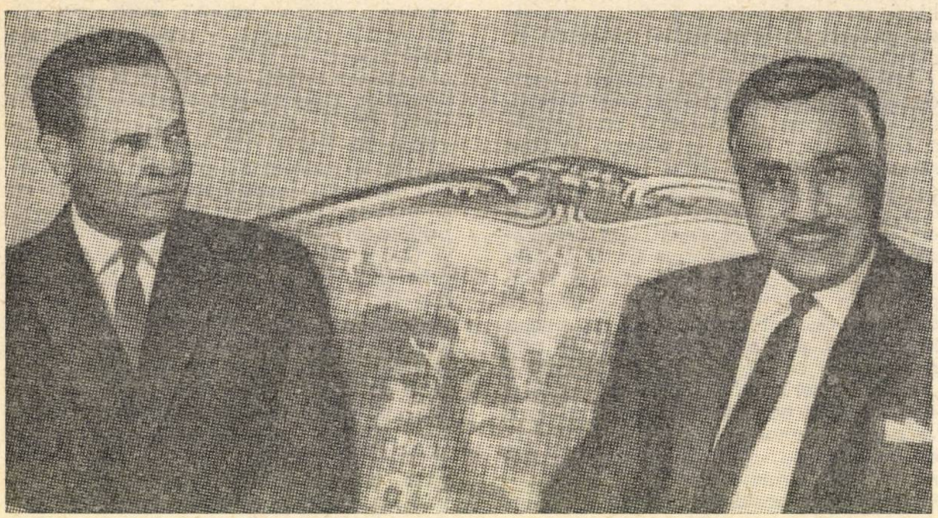

Gunnar Jarring, trimisul special al secretarului general al O.N.U., și președintele Nasser, în timpul convorbirilor de la Cairo

Preocupări majore

Cairo... ianuarie. După cele trei zile ale sărbătorii Bairamului, în timpul cărora cairoții s-au revărsat pe străzile cele mai animate ale frumosului lor oraș, s-au plimbat pe Nil în pitorești ambarcațiuni multicolore, au consumat din năutul, arahidele sau colăceii de făină albă etalați pretutindeni de ingenioși negustători ambulanți (unul prefăcuse un cărucior de copil în instalație mobilă pentru menținut la cald arahidele sărate), viața capitalei egiptene și-a reluat cursul normal. Tunul pașnic care, în postul Ramadhanului, trezea, la ceasurile trei din noapte, pe credincioși, pentru a le aminti că trebuie să mai mănînce o dată înainte de răsăritul soarelui, a tăcut. Bazarul și-a redeschis porțile, furnicarul vehiculelor veșnic grăbite străbate marile bulevarde străjuite de palmieri, umplînd văzduhul de zvonul motoarelor și al claxoanelor, oamenii nu se mai preumblă agale prin grădini, ci se îndreaptă în viteză spre locurile lor de muncă.

Zilele de destindere n-au estompat însă preocuparea pentru problemele majore ale actualității arabe. Într-adevăr, perioada se caracterizează printr-o intensă activitate diplomatică. Călătoriile trimisului special al secretarului general al O.N.U., Gunnar Jarring, în capitalele Orientului Apropiat suscită curiozitatea opiniei publice și a observatorilor ; convorbirile sînt, însă, înconjurate de o discreție explicabilă prin însăși natura misiunii sale. Pe de altă parte, discuțiile în jurul conferinței arabe la nivel înalt, în fața căreia se aflau anumite dificultăți, deocamdată nerezolvate, lăsau să se prevadă o amînare a ei, confirmată sîmbătă seara, după reuniunea extraordinară a Consiliului Ligii Arabe, cînd s-a anunțat propunerea Republicii Arabe Unite în acest sens. Evident, vestea a produs dezamăgire, dar opinia publică și cercurile în general bine informate nu și-au pierdut speranța că obstacolele vor putea fi trecute și că norii care umbresc orizontul raporturilor dintre unele state arabe se vor spulbera.

Dacă anunțarea oficială a măsurilor menite să permită ieșirea din Canalul de Suez a vaselor blocate în urma conflictului din iunie anul trecut este considerată ca un indiciu de destindere în Orientul Apropiat, la Cairo și în alte capitale arabe se manifestă, în schimb, preocupare în legătură cu tensiunea creată de evenimentele din Yemen, care ar constitui una din rațiunile amînării reuniunii la nivel înalt de la Rabat. Comentatorii se întreabă dacă nu cumva unele cercuri reacționare încearcă să slăbească spiritul de înțelegere de la Khartum, accentuînd în mod artificial acuitatea chestiunilor complexe care, acum șase luni, trecuseră pe al doilea și al treilea plan al actualității. Ar fi greu de dat un răspuns, dar este sigur că nu numai Rabatul depune eforturi în vederea aplanării dificultăților ; șeful diplomației egiptene întreprinde un turneu în țările arabe pentru a netezi calea spre conferința la nivel înalt, în vreme ce oficialități sudaneze se consacră aceluiași țel. Astfel sînt explorate posibilitățile unei înțelegeri finale. Necesitatea solidarității și unității lumii arabe este resimțită din ce în ce mai imperios. Cercuri largi ale opiniei publice și persoane oficiale apreciază că ștergerea urmărilor războiului este condiționată nu numai de efortul fiecărei țări în parte, ci și de cooperarea politică și economică a tuturor statelor membre ale Ligii. Înlăturarea sechelelor colonialismului, dejucarea planurilor neocolonialiste solicită acțiunea unită, efortul și conlucrarea tuturor forțelor arabe dornice să cucerească suveranitatea deplină asupra resurselor naturale ale țărilor lor și posibilitatea de a le utiliza nestingherit în scopul progresului economic și social.

Calmul și circumspecția ce se manifestă în capitala R.A.U. sînt un indiciu că țara care joacă de cîtva timp un rol atît de important în contactele interarabe nu-și va precupeți străduințele pentru a elimina orice alternativă nefastă solidarității și unității.

Atîta vreme cît probleme politice complexe fac obiectul unor negocieri intense la nivel diplomatic, nu-i nici o mirare că precizările și explicațiile se lasă așteptate. În orice caz, modul cum s-a desfășurat pînă acum activitatea trimisului special al secretarului general al O.N.U. atestă bunăvoința autorităților egiptene față de misiunea lui Jarring. Totuși, declară sursele cairote, hotărîrea de a debloca cele 15 nave străine aflate în Canal constituie o măsură a cărei inițiativă aparține exclusiv guvernului R.A.U. Ziarul „Al Ahram" subliniază în mod deosebit faptul că lucrările de deblocare, cu care a fost însărcinat organismul Canalului, vor fi făcute sub protecția autorităților R.A.U., ele rezervîndu-și întreaga libertate de acțiune. După cum s-a anunțat, țările ale căror vase se află imobilizate au fost informate asupra detaliilor tehnice ale operațiilor de deblocare, iar generalul Odd Bull, șeful observatorilor O.N.U., este ținut și el la curent. Data exactă a începerii lucrărilor va fi adusă la cunoștință ulterior, dar o telegramă a agenției France Presse anunța luni că o dragă a și început să opereze.

Observatorii evenimentelor din Orientul Apropiat urmăresc cu cea mai mare atenție evoluția situației, mulți exprimîndu-și speranța că nici un incident neprevăzut nu va împiedica ducerea la bun sfîrșit a acestei acțiuni. O telegramă a agenției Associated Press, referindu-se la surse izraeliene, anunța luni din Tel-Aviv că Izraelul, deși în principiu de acord cu scoaterea navelor, ar considera că operația ar trebui făcută prin extremitatea sudică și nu prin cea nordică. Pînă la închiderea ediției nici o reacție oficială izraeliană nu a fost însă semnalată.

La 8 ianuarie, Gunnar Jarring se afla la Ierusalim unde relua convorbirile cu autoritățile Izraelului. Comentatorii de presă sugerează că trimisul special nu s-ar limita numai să realizeze „pași mici" în direcția creării condițiilor unei rezolvări politice a problemelor Orientului Apropiat : se afirmă, astfel, că, în cursul uneia din întrevederile sale cu ministrul de externe Abba Eban, el ar fi sondat intențiile Izraelului în legătură cu teritoriile ocupate în iunie anul trecut și ar fi schițat în linii mari o soluționare pe etape a crizei. Referindu-se la această informație, unii observatori relevă că elementele ei ar avea nevoie de o precizare, deoarece, din motive de oportunitate diplomatică, ele învăluie o problemă esențială cuprinsă în rezoluția Consiliului de Securitate asupra căreia trimisul lui U Thant este normal să se oprească : problema retragerii trupelor izraeliene din teritoriile ocupate după 5 iunie 1967, a cărei rezolvare constituie, precum se știe, condiția principală și indispensabilă de care depinde evoluția pozitivă a situației din Orientul Apropiat.

Dacă cei mai optimiști dintre observatorii străini de la Cairo apreciază că ultimele evenimente dau motive de speranță celor doritori să vadă conturîndu-se o reglementare politică a problemelor acestei regiuni, alții, mai puțin grăbiți cînd este vorba să facă prognoze, relevă totuși semnificația unor indicii de dată recentă.

Ideea concentrării tuturor eforturilor în vederea găsirii unei soluții politice se impune mai mult ca oricînd opiniei publice internaționale. Orice act menit să înăsprească tensiunea și s-o alimenteze în mod artificial se înfățișează ca o expresie a planurilor deliberate ce urmăresc instaurarea rînduielilor neocolonialiste. Majoritatea covîrșitoare a țărilor s-a pronunțat limpede la O.N.U. împotriva încercărilor de a se prevala de forță pentru a obține avantaje politice și în favoarea rezolvării litigiilor, oricît de complexe ar fi ele, cu ajutorul tratativelor, pe baza respectării dreptului la existență al fiecărui popor din această zonă. Progresul economic și social în Orientul Apropiat are ca preliminar indispensabil instaurarea păcii și securității.

Interes pentru schimburi de valori

Președintele Italiei, Giuseppe Saragat, și primul ministru, Aldo Moro, vizitînd standul românesc la expoziția internațională de la Bari

impresii de călătorie din Italia

Pretutindeni în Italia — la Veneția ca și la Milano, la Genova și Neapole, la Florența sau Roma — am avut prilejul să constat interesul cu care sînt urmărite eforturile României în construcția economică și socială, politica externă a țării noastre. Era de ajuns ca interlocutorul meu să afle că sînt român pentru a mi se cere să povestesc cum este în România, ce se poate vizita, ce părere au românii despre Italia de azi? Unii dintre cei cu care vorbeam aflau, uneori cu o uimire nedisimulată, cît de apropiate sînt cele două limbi și cîte tradiții istorice comune ne leagă.

Mă aflam la Roma în zilele în care Italia a fost vizitată de ministrul comerțului exterior al țării noastre, Gheorghe Cioară. Gazetele romane, ca și cele din alte regiuni ale Italiei, urmăreau zilnic deplasările ministrului român, relatau întîlnirile și vizitele sale în întreprinderi, discuțiile cu oficialitățile italiene. Era evident pentru orice observator politic că în Italia se manifestă un interes deosebit nu numai pentru vizita ministrului României dar și, în genere, pentru dezvoltarea relațiilor economice dintre cele două țări. De altfel, nu puțini ziariști cu care am discutat în acele zile în capitala Italiei mi-au vorbit despre eforturile țării lor de a dezvolta relații economice cu toate statele, indiferent de orînduirea socială. Ei relevau, de pildă, faptul că nu cu mult timp în urmă — prin aplicarea unor măsuri de „liberalizare" a schimburilor cu Europa răsăriteană — fusese înlăturată una din barierele artificiale ce frînau relațiile dintre Italia și țările socialiste.

Modul în care sînt privite în Italia relațiile cu țara noastră mi-a fost conturat și în convorbirea avută cu dl Giovanni Pieraccini, ministrul bugetului și al programării economice. Exprimîndu-și satisfacția față de evoluția de pînă acum a relațiilor dintre România și Italia, domnia sa le aprecia, totodată, drept cordiale și prietenești. În același timp, ministrul italian spunea că, după părerea sa, există multe domenii în care posibilitățile sporirii schimburilor nu au fost încă explorate. După aprecierea domniei sale, cu cît România își va dezvolta mai mult industria, cu atît mai rapid vor spori posibilitățile de creștere a comerțului dintre cele două țări. „Întîlnirea cu oficialitățile române — a declarat Giovanni Pieraccini — mi-a întărit convingerea că România este dornică să intensifice legăturile sale cu Italia, spre avantajul reciproc al celor două țări".

Pentru a ilustra tendințele de pînă acum ale relațiilor dintre cele două țări, ministrul bugetului și al programării economice cita faptul că Italia se bucură de un loc important în comerțul exterior al României, ocupînd locul al doilea între țările Europei occidentale. Numai în primul semestru al anului 1967 a avut loc o creștere cu 60 la sută a exporturilor Italiei spre România, tinzîndu-se către o echilibrare a exportului și importului dintre cele două țări. În plus, după părerea domniei sale, dezvoltarea schimburilor reciproce dintre România și Italia are loc pe baza unei varietăți din ce în ce mai mari de mărfuri. Totodată, există posibilități de dezvoltare a relațiilor de cooperare economică.

Dl Giusto Tolloy, ministrul comerțului exterior al Italiei, atît în declarațiile făcute la Roma cît și ulterior, la începutul lunii decembrie 1967, la București, a evidențiat, de asemenea, sensul pozitiv al măsurilor de „liberalizare" a schimburilor — adoptate de guvernul italian — măsuri care merg în direcția lichidării acelor bariere artificiale și discriminatorii ce au frînat și, parțial, mai frînează încă dezvoltarea comerțului intereuropean între țări cu sisteme sociale diferite. Domnia sa a evidențiat că sursa unor asemenea bariere — climatul politic generat de așa-numitul „război rece" — trebuie să dispară, spre avantajul tuturor părților. Dl Giusto Tolloy preciza că ar fi de dorit ca însăși Piața comună să ia măsuri coordonate pentru intensificarea schimburilor dintre țările estului și vestului european, exprimîndu-și părerea că tocmai datorită unei asemenea politici, „mai vaste și mai conștiente", ar putea fi diminuat caracterul de grupare închisă al C.E.E.

Pe această linie, ministrul italian Tolloy declara: „Asistăm de cîțiva ani la intensificarea relațiilor dintre Est și Vest pe plan economic, ceea ce dă naștere unui climat internațional de bună înțelegere, de apropiere și, aș zice, chiar de prietenie". În ce privește relațiile comerciale, domnia sa spunea că ele sînt un exemplu concret al faptului că Italia duce o politică de destindere, promovînd relații comerciale cu diverse țări, indiferent de sistemul lor social-politic. O dovadă evidentă este constituită de însăși evoluția de pînă acum a schimburilor economice dintre România și Italia, al căror volum a sporit de aproape trei ori în ultimii șase ani.

Interesul opiniei publice italiene față de relațiile cu România nu se limitează la domeniul economic. Am avut ocazia să constat acest lucru la Orvieto, o localitate celebră în Italia prin catedrala sa, denumită „Domul de aur" datorită bogăției decorației și mai ales mozaicurilor sale de o măiestrie greu egalabilă. Ziarele din Roma publicaseră știrea că „Madrigalul" — corul românesc — va da un concert într-o duminică seara în „Domul de aur" din Orvieto. Parcurgînd cei 125 de kilometri ce despart Roma de această localitate, reflectam asupra faptului că Orvieto nu are nici măcar 26 000 de locuitori și că, pe o căldură ca aceea pe care o înduram, vor fi puțini amatori să asculte un program coral. Dar, o dată ajuns în piața Domului, a trebuit să recunosc că mă înșelasem. Sutele de mașini parcate, purtînd numere din orașe situate la sute și sute de kilometri, forfota unei mulțimi nerăbdătoare să treacă mai repede timpul pînă la începerea concertului, îmi dovedeau că publicul italian era dornic să cunoască mai îndeaproape aspecte ale artei românești. O caldă primire s-a făcut în acele zile și trupei „Teatrului de Comedie", participantă la Bienala organizată la Teatrul „Fenice" din Veneția. Aplauzele îndelungate cu care publicul a răsplătit interpretarea și scenografia, ca și cronicile elogioase publicate de presa italiană la spectacolele „Troilus și Cresida" și „Capul de rățoi", au dovedit cu prisosință prețuirea de care se bucură în Italia realizările artei noastre. „Publicul vrea să știe mai mult despre cultura și arta românească", se putea citi în zilele respective în multe din revistele și gazetele italiene.

Adăugate celorlalte impresii pe care mi le lăsase Italia, reflecțiile de mai sus întregeau imaginea unor perspective fructuoase în ce privește relațiile dintre țările noastre.

dr. N. S. STĂNESCU

„SĂPTĂMINILE LUNGI“

articol scris pentru „Lumea“ de

Richard CLEMENTS

redactor-şef al săptămînalului „Tribune“

Richard Clements este (din 1963) redactorul şef al săptămînalului „Tribune“ (director : deputatul laburist Michael Foot) — unul din puţinele publicaţii engleze cu o identitate politică bine precizată : stînga laburistă. Născut în 1928, Clements a lucrat la o serie de ziare britanice (între care fostul „Daily Herald“), alăturîndu-se în 1959 săptămînalului pe care-l conduce în prezent. Este autorul unui volum consacrat problemelor sindicalismului britanic.

Evaluînd perspectivele anului 1968, primul ministru britanic Harold Wilson şi guvernul său ar putea să aibă o satisfacţie ; în mod sigur noul an nu poate să fie tot atît de rău ca anul abia încheiat. Pentru că dacă ar fi la fel, este foarte puţin probabil ca guvernul laburist britanic să-i supravieţuiască.

În 1967, guvernul laburist a atins fără îndoială limita cea mai de jos. Ales prima dată în 1964 şi apoi reales cu o majoritate decisivă în 1966, el a fost confruntat de o întreagă serie de crize economice. După primele măsuri deflaţioniste, el a trecut la sălbaticele restricţii economice din iulie 1966. În termeni electorali, actualul guvern este cel mai nepopular din ultimii 20 de ani.

Aceasta a fost fără îndoială caracteristica anului care a trecut pentru guvernul laburist. El a pierdut o serie întreagă de alegeri parţiale şi locale. În timpul primei părţi a anului, suportul de care se bucura guvernul a fost supus unei eroziuni treptate. La mijlocul anului, această eroziune devenise o avalanşă atît de puternică încît a ajuns să înlăture de la putere pe laburişti dintr-una din circumscripţiile lor cele mai sigure, Hamilton, unde au fost înlocuiţi de naţionaliştii scoţieni.

Tumultuosul final al sesiunii parlamentare

În mod evident, majoritatea acestor fenomene au constituit rezultatul nemulţumirii faţă de guvern a sprijinitorilor săi tradiţionali din rîndul clasei muncitoare. Dar o contribuţie substanţială la amplificarea înfrîngerilor sale a fost creşterea deziluziei şi dezamăgirii printre membrii săi activi, atît în interiorul partidului cît şi al sindicatelor. Sindicatele şi-au arătat deja nemulţumirea considerabilă provocată de politica foarte unilaterală în materie de preţuri şi venituri a guvernului. La vremea cînd a avut loc congresul sindicatelor britanice în septembrie, această nemulţumire se consolidase într-un larg front de opoziţie împotriva tuturor iniţiativelor economice ale guvernului. La congresul trade-unionurilor de la Brighton, guvernul a suferit o serie de înfrîngeri. O lună mai tîrziu, guvernul abia a reuşit să obţină o victorie foarte puţin glorioasă la conferinţa partidului laburist de la Scarborough. Dar el nu a reuşit să scape complet neatins. A fost aspru criticat pentru sprijinul servil acordat politicii americane din Vietnam şi a fost condamnat pentru incapacitatea sa de a exercita presiuni asupra noului regim militar din Grecia.

Ceea ce a apărut clar, atît la Brighton cît şi la Scarborough, a fost că povara actualei politici a guvernului este din ce în ce mai greu de suportat atît pentru sprijinitorii cît şi pentru activiştii săi. Rezulta, de altfel, din mesajul tronului, care a precedat noua sesiune a Parlamentului, că guvernul este hotărît să încerce să recîştige o parte din popularitatea sa ameninţată. Legislaţia promisă a fost aproape în întregime necontroversată. Dar aceasta ar fi trebuit să însemne o reajustare totală a activităţii guvernamentale, dacă se dorea ca, la sfîrşitul anului — 1968 nu 1967, — popularitatea guvernului să fie din nou în creştere.

Dar, aşa cum îi place d-lui Harold Wilson să spună, chiar şi o săptămînă, în politică, este un timp îndelungat. Multe lucruri se pot schimba. Multe, în mod sigur, s-au schimbat în Marea Britanie în ultimele zile ale lui noiembrie. Ceea ce începuse ca o sesiune paşnică, lipsită de evenimente a Parlamentului, s-a transformat în sesiunea cea mai turbulentă de care îşi aduc aminte observatorii scenei de la Westminster. Accentuarea ameninţătoare a crizei economice la începutul lui noiembrie, devalorizarea lirei, care a urmat, şi, în prezent, marea dezbatere asupra întregii politici viitoare a guvernului au transformat scena politică britanică.

O privire retrospectivă asupra lui 1967 arată că devalorizarea lirei a constituit problema cea mai importantă. Dar la fel de semnificative au fost circumstanţele politice în contextul cărora ea a fost efectuată. Cînd se va scrie istoria acestei perioade, eu cred că vor apare dovezi substanţiale că au existat încercări cel mai probabil din partea cercurilor de afaceri de a aduce guvernul laburist în genunchi. În ciuda faptului că guvernul nu a părut niciodată să reprezinte o ameninţare majoră pentru cercurile industriale britanice, a fost în egală măsură limpede că marele business nu pune nici un temei pe reînvierea destinului partidului conservator. Sub conducerea, mai puţin decît inspirată, a domnului Edward Heath, partidul conservator nu a fost, în fapt, capabil multă vreme să lanseze un atac susţinut asupra guvernului. Rezultatele electorale nu au arătat atît de mult o creştere a popularităţii conservatorilor, cît o scădere a sprijinului tradiţional acordat laburiştilor. Este evident că suporterii laburişti, care acum sînt nemulţumiţi de guvern, nu vor vota pentru conservatori, cîtă vreme aceştia se află sub conducerea lui Heath.

Criza lirei sterline pînă la devalorizare a fost similară celor care se declanşaseră anterior. Una asemănătoare a avut loc în 1964 şi apoi în 1966. În ambele împrejurări guvernul a ales calea apărării parităţii lirei. Rezultatele au fost dozele rigide de deflaţie pe care conducătorii bancari contează atît de mult pentru consolidarea balanţei de plăţi, necesitate devenită cronică în Marea Britanie. Abia în noiembrie 1967 a devenit clar că guvernul intenţiona să acţioneze într-o manieră diferită.

Devalorizarea nu constituie, desigur, remediul sigur şi absolut. Dar ea a fost acceptată chiar şi de stînga partidului laburist, ca fiind fără îndoială cel mai mic dintre cele două rele care confruntau ţara. Dacă Marea Britanie ar fi fost forţată încă o dată să apere lira, aceasta ar fi provocat reduceri severe ale cheltuielilor sociale şi ale standardului de viaţă al clasei muncitoare. Cel puţin după devalorizare, a apărut o serie diferită de opţiuni. Economia — care a fost stagnantă de la măsurile din iulie 1966 — ar putea să înceapă din nou să intre pe calea expansiunii.

Disputa privind soluţiile — într-un an care poate fi decisiv

Dar chiar şi blînda devalorizare a întîlnit opoziţia cercurilor de afaceri şi, în special, a mandarinilor Băncii Angliei — o instituţie naţională a cărei politică rămîne remarcabil de neschimbată, oricare ar fi înfăţişarea guvernului care este la putere. Ei au lansat curînd un contraatac împotriva teoriilor susţinute de guvern imediat după devalorizare, potrivit cărora acum este posibilă o restabilire a situaţiei şi ar fi posibil să se pună capăt declinului economic britanic. Ca urmare guvernul a fost obligat să accepte eventualitatea unor reduceri în bugetul asistenţei sociale şi să-şi însuşească aprecierea că Marea Britanie n-ar putea să scape de deflaţie atît de repede cît se sugerase anterior. Dar, de data aceasta,

mișcarea laburistă era mult mai pregătită pentru bătălie. Foarte evident, de asemenea, a fost sprijinul puternic acordat în interiorul Cabinetului și înafara lui, ideii că trebuie să fie abandonată politica atît de dezastruoasă pînă acum pentru guvernul laburist. În cursul examinării promise de către guvern a întregii game de angajamente interne și externe (acestea în special militare), a fost cucerită o victorie mică, dar semnificativă, în legătură cu chestiunea reluării vînzărilor de arme către Republica Sud-Africană. Cu acest prilej s-a putut vedea clar că presiunea din interiorul fracțiunii parlamentare laburiste a constituit un foarte puternic suport pentru înfrîngerea acelor membri ai Cabinetului care erau în favoarea reluării vînzărilor. Și cu aceeași ocazie s-a văzut că primul ministru a trebuit să caute ajutor în afara rîndurilor guvernului, pentru a cîștiga o victorie în favoarea embargoului pentru care se pronunță el.

Această situație deosebită ar putea să joace un rol important în schimbarea structurii politice britanice în următorii cîțiva ani. Evident, grupul parlamentar laburist va dori să aibă un cuvînt mai

BAIE ÎN TAMISA LA ÎNCEPUT DE AN

— Brrr... rece...

(Din „Daily Mail")

important de spus în luarea hotărîrilor. Alte secțiuni ale mișcării laburiste s-ar putea de asemenea arăta dispuse să facă eforturi sporite pentru a-i influența pe membrii guvernului. Ceea ce conferă actualei situații un caracter deosebit este faptul că, în prezent, există o dezbatere extrem de clară în urma căreia guvernul urmează să-și stabilească politica pentru 1968.

Se va întoarce el la rolul complet inadecvat pe care și-l asumase înainte de devalorizare? Va permite el să fie la discreția americanilor atît în strategia militară cît și în acțiunile lor de apărare a dolarului? Va continua el să lase cercurile de afaceri londoneze și alte interese financiare să-i stabilească politica economică?

Acestea sînt întrebările cărora partidul laburist și guvernul vor trebui să le răspundă în primele cîteva luni ale lui 1968. Pentru că nu există altă cale pentru a ieși din dilema în fața căreia sînt puse atît guvernul cît și Marea Britanie. Este mult prea devreme pentru a prezice care va fi concluzia și dacă guvernul și partidul laburist vor răspunde acestor chestiuni suficient de clar.

Anul abia început ar putea foarte bine să fie ultimul pentru domnul Harold Wilson și guvernul său. Ei ar trebui să ajungă la concluzii corecte de dragul propriului lor viitor politic. Autoconservarea în politică este un fapt important. El s-ar putea să fie cel dominant pentru laburiștii britanici în 1968.

Corespondență din Havana

Colocviul intelectualilor

Pop Simion

E prematur să încercăm un sumum al ideilor și consultărilor de opinii pe care le îmbrățișează Congresul internațional al intelectualilor ale cărui lucrări de desfășoară în aceste zile la Havana. Participă la Congres peste 400 de intelectuali din circa 60 de țări, invitați de guvernul cuban să ia parte la un impresionant colocviu mondial privind „lumea a treia". Toate problemele acute, spinoase, pe care le prezintă acest mare grup de țări situate în Asia, Africa și America Latină : fenomenele subdezvoltării, mișcările de eliberare națională și socială, lupta împotriva colonialismului și neocolonialismului, procesul revoluționar pentru abolirea exploatării, pentru libertate și independență națională, eforturile depuse pentru emanciparea maselor și valorificarea tuturor potențelor creatoare ale acestor popoare, pentru sporirea avuției lor materiale și spirituale — iată doar cîteva din ideile înscrise pe agenda acestui Congres fără precedent prin amploarea și aria de investigație tematică.

Lucrările Congresului au fost inaugurate printr-o alocuțiune a lui Osvaldo Dorticos, președintele Republicii Cuba, expresie a interesului marcat pe care guvernul țării-gazdă îl manifestă față de acest eveniment internațional pregătit cu grijă și dăruire pînă în cele mai mici amănunte.

În afara sesiunilor plenare, programate în deschidere și în partea finală a dezbaterilor, lucrările se desfășoară în cinci comisii, fiecare desemnîndu-și cîte un domeniu destul de exact circumscris, după cum urmează : a) Cultura și independența națională ; b) Formarea integrală a omului ; c) Răspunderea intelectualului față de problemele țărilor subdezvoltate ; d) Cultura și mijloacele de comunicare ; e) Probleme ale creației și ale activității științifice și tehnice.

De remarcat că delegații români, prezenți aici într-un număr apreciabil — doisprezece — reprezentînd domenii ale culturii și artei dintre cele mai variate, participă în toate comisiile Congresului cu cîte una-două comunicări cel puțin. Ei au astfel prilejul să-și confrunte opiniile cu ceilalți participanți, să angajeze dialoguri în specialitate cu un mare număr de personalități ale științei, artei și culturii mondiale, intelectuali de cea mai variată structură profesională — filozofi, economiști, scriitori, pedagogi, fizicieni, psihologi, economiști, biologi, pictori, cineaști, ingineri, ziariști ș.a. m.d. Voi aminti doar cîțiva participanți de întinsă notorietate spre a sugera nivelul dezbaterilor : pictorul mexican A. Siqueiros, dramaturgul englez Arnold Wesker, caricaturistul francez Siné, cineastul italian Francesco Rossi, scriitorii francezi Daniel Guéron, Jean Pierre Faye și Christian Rochefort, esteticianul cubanez Juan Marinello și atîția alții.

Schimburile de opinii de pînă acum au un curs constructiv și marcant concret. Sensul eforturilor care se depun este de a găsi soluții variate și eficace spre a construi larga solidaritate a intelectualilor din lumea întreagă și spre a ajuta la progresul și prosperitatea celei de-a „treia lumi", la grăbirea ritmului de dezvoltare economică, politică și socială naturală a fiecărui popor din regiunile slab dezvoltate.

La ora cînd transmit aceste impresii, delegații români au prezentat, sau sînt programați să prezinte, comunicări în toate comisiile Congresului. Semnatarul acestor rînduri activează în Comisia a 2-a (care discută temele referitoare la dezvoltarea integrală a omului), unde va prezenta o comunicare despre „Educarea tinerei generații în spiritul ideilor de pace, cooperare și bună înțelegere între popoare", inițiativă a României, pe care Organizația Națiunilor Unite a primit-o cu marcat interes și a adoptat-o la cea de-a 20-a sesiune a sa sub forma unei Declarații-apel adresată popoarelor și guvernelor. Reluarea acestei idei, în chip aplicat și cu multele fațete pe care le presupune, de acest larg forum al oamenilor de cultură, ni se pare utilă și plină de interes.

Pe lîngă activitățile în sesiuni și stabilirea unor fructuoase contacte personale nemijlocite, participanții la Congresul intelectualilor de la Havana au posibilitatea de a cunoaște direct realitatea cubaneză, ipostazele variate ale vieții poporului cubanez, care a înfăptuit revoluția cu succes și edifică socialismul. Spectacolele folclorice de muzică și dansuri, expozițiile, excursiile în împrejurimile Havanei, ritmurile străzii, marile adunări populare, măgulitoarele gesturi ospitaliere — toate acestea dau o pronunțată culoare locală cadrului în care se desfășoară acest Congres. Să adăugăm fabuloasa imagine a naturii de aici : mișcarea oceanului, brizele sărate, transparența cerului, bărcile portocalii, flăcările verzi ale palmierilor și, desigur, această iarnă cubaneză de 25°—30° și un soare lenevos de magneziu, care ne îmbie să ne scăldăm în Atlantic. Aici e iarnă și cald. Amănunte și relatări mai exact configurate — pentru mai tîrziu.

Havana, 8 ianuarie

Sub conducerea Frontului Național de Eliberare, trei milioane de țărani au luat în stăpînire peste două milioane de hectare pămînt arabil în Vietnamul de sud

Luptători ai forțelor patriotice din Vietnamul de sud discută planul unor noi acțiuni ofensive împotriva trupelor americano-saigoneze

„Varianta geografică" a escaladării

Vietnam 1968. Același obiectiv major — încetarea definitivă și necondiționată a bombardamentelor, rezolvarea pe calea tratativelor a problemei vietnameze. Opinia publică internațională sprijină cu hotărîre acest deziderat. El se impune nu numai din considerentul necesității lichidării periculosului focar de război din Asia de sud-est, care are o influență nefastă asupra întregii evoluții internaționale, dar și pentru că, în ultima vreme, au apărut semnele unui pericol de extindere a conflictului la zona geografică limitrofă.

Ceea ce contează sînt acțiunile, faptele care să se înscrie în mod ferm pe linia unei soluții pașnice, și nu simplele declarații. Nu de mult, președintele Johnson declara : „Pacea reprezintă preocuparea principală pentru toți membrii guvernului american...", iar secretarul de stat Rusk, în conferința de presă din 4 ianuarie, spunea : „Noi rămînem pe poziția că pacea trebuie stabilită pe o bază trainică...". Pot fi adăugate aici și declarațiile președintelui american privind soluționarea prin tratative a problemei vietnameze făcute cu prilejul întrevederilor cu Papa Paul al VI-lea. Dar, pe bună dreptate, un comentator francez compara desfășurarea politicii americane cu cea a unui film în care dialogurile și titrarea nu au nimic comun cu acțiunea...

SIMPLE OPȚIUNI SAU ACȚIUNI DELIBERATE ?

După scurtele pauze intervenite în cursul sărbătorilor de iarnă, S.U.A. au reluat cu o nouă forță bombardamentele asupra R. D. Vietnam. Ultima săptămînă — subliniau corespondenții străini acreditați la Hanoi — a înregistrat bombardamentele cele mai intense ale aviației americane. În același timp, în Vietnamul de sud, la sfîrșitul lunii decembrie, efectivele americane și satelite depășeau 1 200 000 de oameni, ceea ce, chiar potrivit afirmațiilor americane, reprezintă o forță de cinci ori superioară unităților F.N.E. Dar corpul expediționar american este în mare măsură paralizat. Zona eliberată din Vietnamul de sud nu numai că nu a fost afectată de acest aflux de trupe, dar, dimpotrivă, după cum sublinia Nguyen Huu Tho, președintele F.N.E., a fost lărgită. „Presiunile inamicului sînt intense și masive în majoritatea sectoarelor din Vietnamul de sud, scria «Christian Science Monitor». Multe unități americane se află actualmente într-o situație militară echivalentă cu asediul. Ele pot face incursiuni dincolo de liniile lor ripostînd la loviturile atacanților, dar în multe regiuni ele sînt pur și simplu împresurate".

La începutul lunii decembrie, surse din Washington lăsau să se întrevadă o nouă înăsprire a politicii americane în Vietnam. „Se deschide, în prezent, în toată lărgimea ei calea escaladării americane în Vietnam" — transmitea din Washington corespondentul agenției France Presse. Lozinca oficială a devenit „cîștigarea războiului pînă în noiembrie", respectiv pînă la alegerile prezidențiale. În numele acestui obiectiv, a fost elaborat un nou catehism al escaladării. Aflăm că lista „acțiunilor posibile" ar cuprinde printre altele : 1. Bombardarea regiunilor docurilor din Haifong ; 2. Bombardarea tuturor centrelor populate din R. D. Vietnam ; 3. Bombardarea Cambodgiei etc. Este vorba, evident, de acțiuni menite să extindă războiul din Vietnam și să lărgească gama implicațiilor sale. Recent, presa a anunțat bombardarea de către avioanele americane a unei nave sovietice în rada portului Haifong și a unui vas chinez în portul vietnamez Oam Pha.

Pînă nu de mult, în aprecierea escaladării războiului din Vietnam, se luau în considerare acțiunile militare americane numai pe acest teritoriu și anume intensificarea continuă a bombardamentelor asupra R. D. Vietnam, angajarea masivă de noi trupe în Vietnamul de sud. În momentul de față, Administrația americană înțelege procesul escaladării ca o intensificare crescîndă a intervenției sale *la scara întregii peninsule indochineze*. Astfel, se încearcă transpunerea pe plan militar a unui vechi deziderat politic al cercurilor agresive din S.U.A. — statornicirea influenței americane în întreaga Indochină.

Pînă la cel de-al doilea război mondial, influența economică și politică a S.U.A. în această regiune era redusă. Din totalul investițiilor de capital străin (4,5 miliarde de dolari), cele americane se cifrau la 650 000 000 de dolari, reprezentînd aproximativ 30 la sută din investițiile engleze și 50 la sută din cele franceze. S.U.A. aveau însă planuri precise în această zonă. Se afirmă astfel (Hallet Abend : „Carta Pacificului", New York, 1943) că, încă în timpul războiului, fuseseră puse la punct planuri pentru o expansiune americană în Asia de sud-est ; printre altele, se preconizase atragerea în orbita S.U.A. a Birmaniei, a Malayei, a Indochinei.

În perioada de după cel de-al doilea război mondial, unele cercuri politice americane, nemulțumite de evoluția evenimentelor în această parte a lumii, pun la cale noi planuri de extindere a influenței S.U.A. în Indochina. Documentele Comisiei pentru afacerile externe a Camerei Reprezentanților reamintesc o declarație în acest sens făcută în fața Comisiei de fostul secretar de stat Dulles (5.IV.1954) : „Indochina are o mare valoare strategică pentru Statele Unite... Asia de sud-est este cea mai bună și directă cale de legătură cu Pacificul unde se găsesc importante baze aeriene și navale". În acea perioadă, s-a conturat tot mai mult politica americană în această regiune, care proclamase întreaga peninsulă — „sferă a intereselor americane".

În numele acestor „interese indivizibile" a fost creat S.E.A.T.O., s-a pus pe picior un imens angrenaj militar, a fost intensificată politica de intervenție în afacerile interne ale statelor respective. Cu toate acestea, S.U.A. și-au putut instala mașina lor militară doar în Vietnamul de sud și Tailanda. Laosului și Cambodgiei le-au fost recunoscute statute de neutralitate, pe care S.U.A. s-au angajat oficial să le respecte. Curînd, însă, acest angajament avea să intre în contradicție tot mai flagrantă cu actele de război ale Administrației.

ÎN NUMELE „DREPTULUI DE URMĂRIRE"...

Cercurile agresive din S.U.A. susțin că războiul din Vietnam trebuie dus într-o măsură tot mai mare și *dincolo de frontierele Vietnamului*. „Toate măsurile posibile — scrie de pildă «Christian Science Monitor» — implică intensificarea războiului împotriva Vietnamului de nord sau adoptarea de noi măsuri militare împotriva celor două țări neutre — Cambodgia și Laosul".

Știri de acest fel au început să apară mai frecvent de aproximativ două luni încoace. La început, un comentariu oarecare anunța posibilitatea blocării de către Statele Unite a coastelor maritime cambodgiene. Ulterior, după „dezmințirea" de rigoare, un alt comentariu releva probabilitatea trecerii de către trupele americane a frontierei cambodgiene. De această dată, știrea nu mai era infirmată ci, dimpotrivă, purtătorul

de cuvînt al Departamentului de Stat explica în ce constă „politica S.U.A. în domeniul eventualei urmăriri a inamicului dincolo de frontierele vietnameze". Născocind drept pretext formula falsă a „dreptului de urmărire", S.U.A. își arogă dreptul de a interveni — inclusiv pe calea forțelor armate — în afacerile interne ale Cambodgiei.

Încă din noiembrie, în cursul unor întrevederi secrete care au avut loc la Washington, generalul Westmoreland și ambasadorul S.U.A. la Saigon, Wilsworth Bunker, au cerut să se acorde trupelor americane dreptul de a „depăși frontierele". La sfîrșitul lunii decembrie, planurile elaborate ajunseseră în stadiul lor final. Ele presupuneau mai multe proiecte printre care autorizarea forțelor marionetă saigoneze de a efectua incursiuni pe teritoriul Cambodgiei, sprijinirea acestor incursiuni de către armata americană printr-un „sprijin maxim al aviației" etc.

La Washington se înțelege că asemenea acțiuni — atacarea unor state al căror statut neutru a fost recunoscut și de Statele Unite — poate duce nu numai la complicații internaționale dar și la noi dificultăți militare pentru Statele Unite, echivalente, după cum susțin unii consilieri politici ai Administrației, cu deschiderea unui al doilea front și, implicit, cu riscuri considerabile pe plan politic.

Evident, așa-zisul „drept de urmărire", la care se referă cercurile agresive din S.U.A., este un pretext inventat pe de-a-ntregul prin care se caută o nouă formulă pentru extinderea războiului din Vietnam. Nici o formulă de drept internațional, nici un fel de „regulament al războaielor" nu pot fi invocate. De altminteri, se amintește la Washington că înșeși Statele Unite au negat „dreptul" similar invocat de militarii francezi care cereau invadarea statelor limitrofe Algeriei ca preț al posibilității unei victorii militare împotriva forțelor patriotice algeriene.

În timp ce în rîndul experților din Washington se afirmă că președintele Johnson ar trebui să opteze rapid între o soluție diplomatică și o soluție militară, marionetele saigoneze au și anunțat (declarația „președintelui" Thieu) că Saigonul își rezervă „dreptul de urmărire" pe teritoriul cambodgian. Faptul, afirmă unii observatori, ar corespunde intențiilor americane de a lăsa inițial pe seama „aliatului de la Saigon" sarcina trecerii frontierei cambodgiene. În momentul de față, după cum transmite corespondentul din Saigon al revistei „Express", „în unele cercuri influente ale ambasadei americane nu este vorba de a ști dacă se va exercita dreptul de urmărire *ci unde și cînd...*" (subl. ns. — S.V.) Mai mult decît atît, regiunea luată în considerare nu se mai limitează la zonele de frontieră ci cuprinde și zona portuară a Cambodgiei.

În noile planuri americane nu este vizată doar Cambodgia. Se știe că în ultimii ani, S.U.A. au trecut la o angajare militară directă în Laos. De la „zborurile de observație" ale avioanelor americane s-a ajuns la trimiterea unor contingente ale S.U.A. care conduc luptele împotriva forțelor patriotice din Laos. Dar, ca și în Vietnam, intervenția americană nu a putut zdrobi mișcarea de eliberare. Trupele americane n-au reușit să anihileze dispozitivul de apărare al unităților Patet-Lao. În ultima vreme, și în Laos, forțele S.U.A. și cele ale grupării de dreapta au suferit o serie de înfrîngeri.

Noua escaladare în Vietnam a coincis cu ofensiva americană în Laos, conjugată cu acțiuni ale trupelor tailandeze împotriva zonelor eliberate din Laos. Numeroase localități au fost bombardate și mitraliate de către trupele americane.

Firește, în acest context nu este întîmplătoare manifestarea „preocupării" față de situația din Laos, declarată la diverse eșaloane ale Administrației. La Washington se vorbește despre „raportul evenimentelor din Laos cu războiul din Vietnam" (declarația purtătorului de cuvînt al Departamentului de Stat). În cazul de față, dacă există într-adevăr un asemenea raport, el este cel al escaladării, avînd în vedere totalitatea acțiunilor americane — Vietnam, Cambodgia, Laos — tinzînd și spre extinderea „geografică" a războiului.

MISIUNEA LUI CHESTER BOWLES

Încă la începutul lunii decembrie, prin intermediul Australiei, Departamentul de Stat a trimis Cambodgiei o notă în care îi cerea să aprobe ca unități militare americane să poată trece frontiera cambodgiană atunci „cînd se va considera necesar". În răspunsul său, guvernul cambodgian a afirmat că, practic, Statele Unite încearcă să legitimeze „dreptul" pe care și-l arogă de a interveni pe plan militar în toate țările peninsulei indochineze. Guvernul de la Pnom Penh a propus contacte directe între S.U.A. și Cambodgia în aceste probleme. Referindu-se la eventualitatea unei pătrunderi a trupelor americane pe teritoriul cambodgian, prințul Sianuk a declarat corespondentului agenției U.P.I. : „Nu am dat nici o autorizație în această privință". O ultimă declarație a prințului Sianuk, făcută în cadrul unei conferințe de presă care a avut loc la 6 ianuarie, a adus noi precizări asupra poziției Cambodgiei. El a declarat, printre altele : „Nu pot să iau în considerare discutarea eventualului drept al americanilor" de a interveni în Cambodgia. Totodată, șeful statului cambodgian a condiționat restabilirea relațiilor diplomatice între țara sa și Statele Unite de recunoașterea de către S.U.A. a frontierelor Cambodgiei și de asumarea de către această țară a unui angajament de neagresiune față de Cambodgia.

Luni, a sosit la Pnom Penh emisarul american Chester Bowles, ambasador al Statelor Unite la New Delhi. Conținutul convorbirilor este secret, dar este evident că acest contact e urmărit cu deosebită atenție de către opinia publică mondială, care se pronunță pentru încetarea agresiunii americane în Vietnam și avertizează împotriva unei intervenții militare împotriva Cambodgiei, împotriva extinderii războiului din Indochina. Condamnînd politica americană față de Cambodgia, ziarul „Nhan Dan" organul C.C. al Partidului celor ce muncesc din Vietnam, scrie : „Concepția puterii bazată pe forța armată este o concepție învechită pentru timpurile noastre. Imperialiștii S.U.A. și-au făcut o socoteală greșită în Vietnamul de sud și acum se afundă tot mai mult. Ei și-au făcut, de asemenea, o socoteală greșită în Laos și au suferit și acolo serioase eșecuri... În ultimii ani, cînd S.U.A. și-au intensificat politica ostilă față de Cambodgia și i-au încălcat suveranitatea, independența, neutralitatea și integritatea teritorială, un puternic val de proteste s-a ridicat în țară..."

Incompatibilitatea între declarațiile Administrației și politica de escaladare este în mod evident flagrantă. Nimeni nu poate crede și nu va putea da ascultare declarațiilor de bune intenții atît timp cît planurile de extindere a războiului în noi și noi regiuni devin acțiuni practice.

Sergiu VERONA

reflector

REZULTATELE UNUI SONDAJ GALLUP

Un sondaj Gallup efectuat pentru săptămînalul „Sunday Telegraph" arată că numărul englezilor care întîmpină cu îngrijorare noul an este mai mare decît în oricare din cei 11 ani în care Gallup a încercat să afle ce gîndește opinia publică britanică pentru anul imediat următor. Persoanele supuse sondajului au fost întrebate : „Sînteți de părere că noul an va fi mai bun sau mai rău decît anul precedent ?"

Niciodată un număr atît de mare de persoane — 48 la sută — nu a răspuns „mai rău" și niciodată atît de puține — 22 la sută — nu au răspuns „mai bun". 13 la sută — cel mai mic procent înregistrat vreodată — au declarat că așteaptă la „un an de prosperitate economică". Un „an de creștere a prețurilor" a fost prevăzut de 89 la sută dintre persoanele interogate, procentul cel mai mare înregistrat vreodată. De asemenea 82 la sută, un procent record, și-au exprimat teama că va fi un „an de majorare a impozitelor".

Membri ai Institutului Internațional Gallup au pus aceleași întrebări unor grupuri de cetățeni din Franța, Germania occidentală, Olanda, Italia, Norvegia, Suedia, Elveția, Uruguay și S.U.A. Au fost puse de asemenea întrebări în orașele Sao Paulo, Teheran și Tokio. În cele 13 țări în ansamblu (inclusiv Marea Britanie), 46 la sută dintre cetățenii supuși sondajului au fost de părere că, în țările lor, 1968 va fi „un an de dificultăți economice" ; 31 la sută au considerat că va fi „un an de prosperitate economică". Numai în trei țări — Iran, Elveția și Norvegia — procentul optimiștilor depășește procentul celor ce prevăd dificultăți economice.

Temeri privind apropierea unor fenomene de inflație se constată atît în Marea Britanie cît și în alte țări. În Japonia și în S.U.A., prevederea unor majorări de prețuri este și mai larg răspîndită decît în Anglia : Japonia — 92 la sută ; S.U.A. — 90 la sută (Marea Britanie — 89 la sută). Îngrijorarea englezilor în legătură cu o creștere a șomajului sînt împărtășite în alte șase țări. Această îngrijorare e mai mare în patru țări : Suedia — 79 la sută ; Franța — 73 la sută ; Olanda — 71 la sută ; Uruguay — 67 la sută (Marea Britanie — 58 la sută). De asemenea, în patru țări procentul acelora care se așteaptă la creșterea impozitelor este mai mare decît în Marea Britanie : S.U.A. — 94 la sută ; Brazilia — 85 la sută ; Uruguay — 85 la sută ; Germania occidentală — 84 la sută. În S.U.A., procentul acelora care se așteaptă la greve este mai mare decît în Anglia : S.U.A. — 64 la sută ; Marea Britanie — 60 la sută.

CU ȘI FĂRĂ ANESTEZIE

Pentru prima dată în Arabia Saudită, trei femei au apărut în public fără a avea obrazul acoperit cu tradiționalul văl negru. Gestul ar fi avut ecou, oricare ar fi fost prilejul cu care s-a produs și oricine ar fi fost protagonistele. Faptul însă că a avut drept cadru Meca — și anume Meca în zilele postului de Ramadan, — iar persoanele care au avut curajul să-l săvîrșească au fost soția regelui Feisal, Effat, și fiicele lui, Latifa și Sarah, a dat acestui gest o rezonanță deosebită. Tradiționaliștii vorbesc despre „scandal" ; în cercurile palatului se pronunță cuvîntul „revoluție".

Arabia Saudită face progrese „lente și inegale", notează observatorii, care dau și următorul exemplu : în fiecare vineri, în piața publică se taie și astăzi hoților mîna dreaptă — dar cu anestezie. Mai sînt și astăzi ucise cu pietre femeile adultere. Fără anestezie.

SAIGON: înşelătoria calculatoarelor electronice

„Program de pacificare" în Vietnamul de sud...

(Din **Chicago Sun-Times**)

William J. LEDERER

William Lederer a devenit un publicist reputat în Statele Unite, în urma apariţiei volumelor sale „The Ugly American" (Americanul uricios) — scris în colaborare cu Eugene Burdick — şi „A Nation of Sheep" (O naţiune de laşi). Ambele tratează aspecte ale politicii americane în Asia de sud-est. Lederer s-a specializat în problemele Orientului Indepărtat în anii 1953—1959 cînd, după absolvirea Academiei Navale din Annapolis, i s-a încredinţat funcţia de asistent special al Comandantului forţelor militare ale S.U.A. în Pacific.

Intors în 1959 la activitatea civilă, el se ocupă de problemele Extremului Orient la revista „Reader's Digest".

În decembrie, la Saigon, Robert W. Komer, şeful „programului de pacificare" al S.U.A., a anunţat că două treimi din populaţia Vietnamului de sud trăieşte acum în regiuni sigure, sub controlul guvernului sud-vietnamez. Drept bază pentru această declaraţie au fost indicate datele statistice analizate de noul „sistem de evaluare" a situaţiei cătunelor, efectuat de calculatorul electronic de la ambasada S.U.A. din Saigon.

Desigur că datele furnizate de calculatorul electronic nu pot valora mai mult decît informaţiile cu care sînt alimentate aparatele ; or, evaluările despre situaţia cătunelor din Vietnam, cu care a fost alimentată maşina electronică a lui Komer, nu sînt nici reale, nici cinstite. Evaluarea condiţiilor existente în aproximativ 13 000 de cătune este făcută lunar de către ofiţeri ai armatei S.U.A. care sînt consilieri ai şefilor districtuali sud-vietnamezi. După părerea mea, 99 la sută din aceşti consilieri nu cunosc îndeajuns nici limba ţării şi nici cultura vietnameză pentru a-şi putea da seama ce anume se întîmplă în propriile lor districte. Cei care au urmat cursuri de limba vietnameză posedă doar cunoştinţe superficiale. S-ar putea ca ei să facă o oarecare impresie vizitatorilor, adresînd ţăranilor cîteva cuvinte de salut în limba vietnameză, dar cu aceasta ei îşi epuizează toate cunoştinţele în acest domeniu.

Consilierii militari ai S.U.A. primesc deci aproape toate informaţiile despre cătunele sud-vietnameze de la interpreţii sud-vietnamezi. Dar şi aceşti interpreţi nu dispun de competenţa necesară pentru a aprecia condiţiile de la sate. Nu numai că întreaga lor lealitate se îndreaptă spre şefii districtuali sud-vietnamezi, care nu urmăresc altceva decît să prezinte situaţia „într-o lumină bună", dar, în plus, o bună parte dintre ei sînt originari din regiunile nordice şi vorbesc un alt dialect decît ţăranii din sud. Trebuie adăugat şi faptul că, de obicei, interpreţii nu vorbesc suficient de bine limba engleză pentru a înţelege sau a relata americanilor situaţia în mod adecvat. Am stat adeseori de vorbă cu aceşti interpreţi şi pot afirma că majoritatea lor cunosc doar 300—500 de cuvinte englezeşti.

Totul pledează împotriva tehnicilor de evaluare folosite de americani în Vietnam.

Recente emisiuni de televiziune au prezentat reporteri americani discutînd cu ţărani sud-vietnamezi prin intermediul interpreţilor. Am urmărit aceste emisiuni cu un prieten sud-vietnamez. El mi-a declarat că, foarte adeseori, interpretul nu a repetat în mod exact întrebarea pusă de reporterul american ; că ţăranul nu a răspuns la întrebarea pusă de interpret ; că interpretul nu a repetat în mod exact, în limba engleză, ceea ce i-a spus ţăranul. Iată de ce calculatorul electronic al lui Komer lucrează pe baza unui sistem de date greşite.

Am vizitat unele din aşa-numitele „sate sigure". Cu excepţia cîtorva cazuri special fabricate în acest scop şi rezervate presei şi vizitatorilor importanţi, am constatat că ele nu reprezintă nici o siguranţă şi că locuitorii lor nu sprijină guvernul. În majoritatea satelor, condiţiile sînt atît de precare încît, în timpul nopţii, membrii „echipelor de dezvoltare" iniţiate de guvern caută să se pună la adăpost la sediul districtual sau în oraşul cel mai apropiat. Adeseori şeful satului, în cazul în care a fost numit de Ky sau a fost ales pe baza unei alegeri controlate de Ky, părăseşte şi el satul în timpul nopţii. Satele par să fie „sigure" numai în timpul zilei şi numai cu condiţia să existe trupe sud-vietnameze în apropiere. Cînd trupele sud-vietnameze sau americane pleacă în alte părţi, membrii „echipelor de dezvoltare" dispar şi ei. După părerea mea, acest lucru este valabil pentru aproximativ 70 la sută din întregul teritoriu al Vietnamului de sud. Dacă vreodată ambasadorul Komer şi colegii săi, atît sud-vietnamezi cît şi americani, vor putea rămîne noaptea într-un sat şi dormi acolo netulburaţi, numai într-un asemenea caz s-ar putea presupune că satul este pe cale de a fi „pacificat". Prevăd însă că, dacă ambasadorul şi prietenii săi ar încerca să facă acest lucru astăzi, nu s-ar bucura de un somn prea liniştit şi nici de prea multă securitate.

Un alt aspect la care Komer ar trebui să reflecteze serios atunci cînd anunţă progrese în domeniul „securităţii şi pacificării" este acela al alimentelor. Cei 2,5 milioane locuitori ai regiunii Saigonului consumă acum orez cultivat în Louisiana şi Carolina de sud şi alte alimente din import. Doar cu cîţiva ani în urmă, Vietnamul de sud exporta 800 000 de tone de orez. În 1968 Statele Unite vor fi obligate să trimită în această ţară aproximativ 1,2 milioane tone de orez pentru a evita foametea. Lipsurile în acest domeniu se datoresc mai multor factori, inclusiv imposibilitatea de a se lucra o bună parte din timp ogoarele din pricina operaţiunilor militare.

Înşelătoria calculatoarelor electronice reprezintă una din metodele folosite de guvern pentru a provoca un fals optimism în rîndurile opiniei publice. O altă metodă, folosită în trecut, este aceea a „jocului cu cifrele". Bunker, Komer, Westmoreland, Rostow şi compania ne-au informat cîţi sud-vietnamezi se află sub control guvernamental — aproximativ 12 milioane, după declaraţiile lor. Este o cifră falsă, cu atît mai mult cu cît ea ocoleşte întrebarea principală : Cîţi sud-vietnamezi *sprijină* guvernul ? 4 milioane de refugiaţi din diferite categorii au fost scoşi din căminele lor sau obligaţi să le părăsească din cauza operaţiunilor militare. Ei nu sprijină guvernul şi este la fel de sigur că nu ne sprijină nici pe noi, americanii, ci dimpotrivă. Trebuie adăugat că 8 000—10 000 soldaţi sud-vietnamezi dezertează în fiecare lună. Trei sferturi îşi iau armele cu ei.

Numai pentru persoanele din guvernul de la Saigon este avantajos ca războiul să continue. De exemplu, rezervele de aur ale Vietnamului de sud (o ţară aflată într-un război total) au sporit în ultimii trei ani de la 130 milioane dolari la 450 milioane dolari. Această cifră reprezintă numai surplusul vizibil şi indică uriaşe operaţiuni ilicite.

În afară de sporirea rezervelor de aur ale Saigonului, există indicii că, din 1956 şi pînă astăzi, o sumă de 18 miliarde dolari a fost trimisă la băncile străine de către persoane particulare din Vietnamul de sud. Nu cu mult timp în urmă, d-na Nhu a cumpărat pur şi simplu o mare bancă pariziană şi a plătit cu bani gheaţă.

Ambasadorul Komer, care răspunde de „programul de pacificare", se află într-o situaţie grea. El a acceptat răspunderea unui program care a însemnat un eşec încă din 1956. Washingtonul l-a obligat să furnizeze ţării ştiri bune, dar el nu are de raportat succese reale. În schimb s-au înregistrat o serie de eşecuri răsunătoare. După părerea mea, Komer este un om valoros şi nu s-ar cuveni să fie compromis în acest fel. El ar trebui să relateze adevărul şi, dacă nu i se dă această posibilitate, ar trebui să demisioneze.

COASTA DE FILDEŞ

Silvian Petrescu

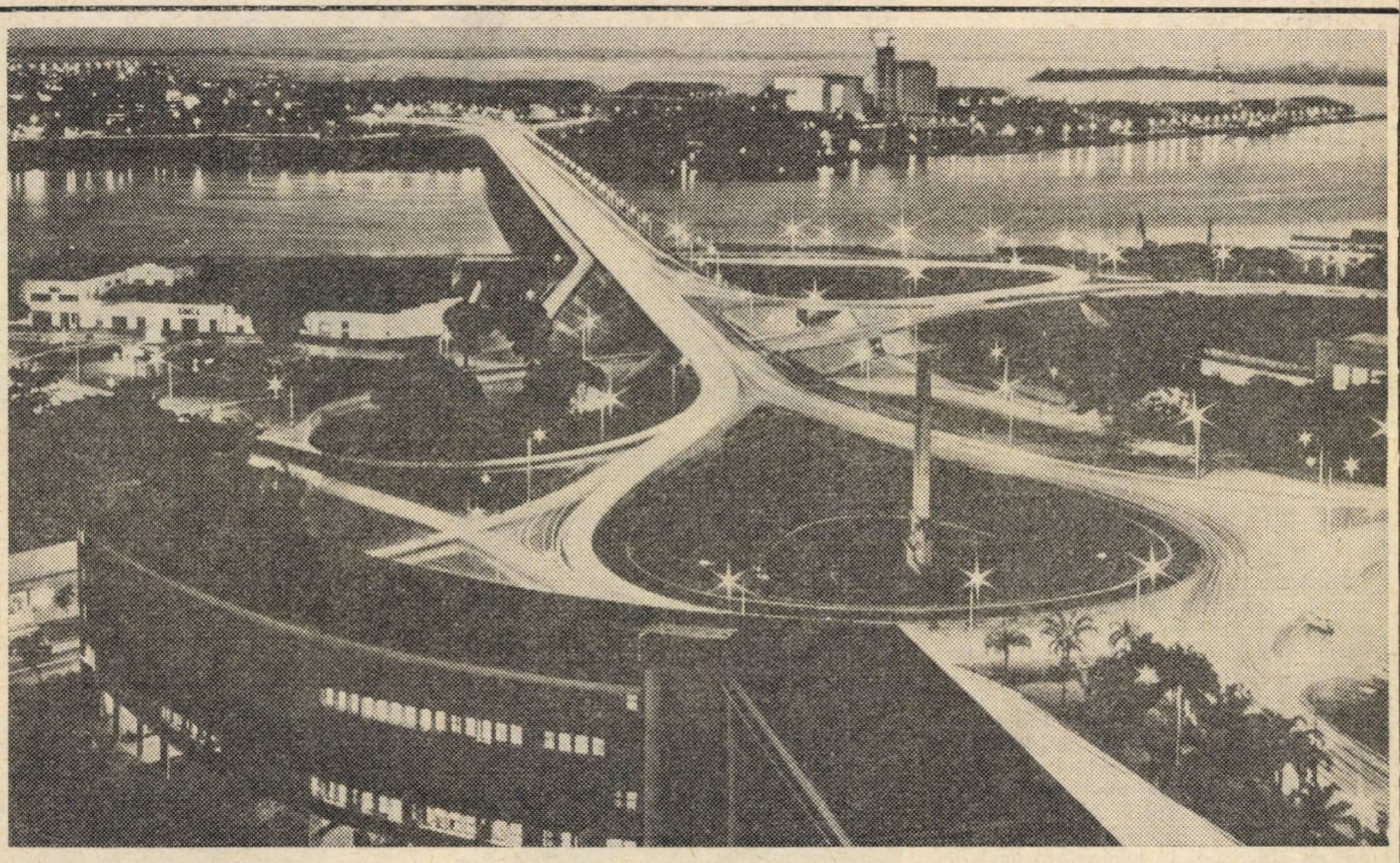

Inserare la Abidjan. Se aprind luminile pe podul Houphouet-Boigny

Cînd, cu cinci secole în urmă, caravelele portugheze trimise de dinastia de Aviz au pătruns în apele golfului Bénin, echipajele au botezat cu numele comandantului, Socoro da Costa, prima aşezare europeană de pe acele meleaguri (pe locurile actualului oraş Sassandra din Republica Coasta de Fildeş). Iar temerarul conchistador a rîs cînd i s-a tradus denumirea koulango („cei ce nu se tem de moarte"), pe care o purta una din populaţiile locale. A rîs gîndindu-se probabil la metodele „subtile" dar imbatabile pe care ei, cuceritorii, veneau să le aplice în vederea unor scopuri bine precizate.

Înaintea bogăţiilor subsolului sau ale solului care i-au fost acaparate de către colonialişti, Coasta de Fildeş şi-a pierdut fiii, ea reprezentînd una din marile surse africane de aprovizionare cu braţe de muncă, un teren pe care se vînau sute de mii de sclavi ce aveau să fie purtaţi spre cele două Americi. În primele secole ce au urmat instaurării rînduielilor coloniale, în savanele din interior se vînau deopotrivă oameni şi elefanţi ; oamenii ofereau şi o bogăţie suplimentară : aurul purtat în chip de podoabă, înfrumuseţînd glezne şi braţe. În adevăr, pe actualul teritoriu al Coastei de Fildeş se găsea atîta aur încît, pînă acum 74 de ani, el era denumit Coasta de Aur, la fel ca şi teritoriul vecin din sud, cunoscut după dobîndirea independenţei sale sub denumirea de Republica Ghana. La renumitul „Musée de l'Homme" din Abidjan se păstrează o lucrare artizanală din bronz, în forma unui peşte asemănător calcanului din apele Mării Negre, care servea populaţiilor băştinaşe drept unitate de măsură pentru cîntărirea aurului.

Popas la Abidjan

Poposind la Abidjan în acest an, am avut prilejul să ne convingem că ţara nu-şi dezminte nici astăzi marea sa bogăţie. Avînd un popor harnic şi talentat, Coasta de Fildeş a devenit una dintre cele mai prospere ţări de pe coasta Africii de vest.

Am vizitat în primul rînd portul, construit în anul 1951, şi ale cărui cheiuri reprezintă de fapt cartea de vizită a economiei ţării. Volumul exportului s-a dublat în ultimii patru ani, traficul portuar depăşind 3 000 000 tone anual. Cafeaua şi cacaoa, bananele, ananasul şi lemnul de esenţe exotice preţioase alcătuiesc cea mai mare parte a mărfurilor de export. Bogăţia forestieră constituie una din sursele principale ale venitului naţional. Fapt unic în Africa, pe teritoriul ţării (în special în regiunile Agboville, Grand-Bassam, Sassandra Abidjan) cresc 130 de specii de arbori, avînd o înălţime între 30 şi 40 de metri, 120 de specii între 20 şi 25 de metri şi alte 350 de specii de arbuşti diferiţi. Industria forestieră a ţării numără 35 de centre moderne de prelucrare a lemnului. Şi, pentru că vorbim de prelucrarea produsului brut, se cuvine să amintim că Republica Coasta de Fildeş este singura ţară africană care exportă cafea în stare solubilă. Un bogat fond piscicol şi avicol asigură, de asemenea, disponibilităţi însemnate pentru export. De altfel, de la Mediterană şi pînă la bazinul fluviului Congo, Coasta de Fildeş este singura ţară vest-africană care dispune de o industrie alimentară mai complexă, furnizînd şi pe celelalte pieţe africane — şi chiar în unele ţări europene — conserve de fructe, peşte, caîea şi cacao solubile etc. Unităţile industriale din Abidjan produc sucuri de fructe, ulei, cherestea, placaje, ţigări, săpun, ţesături din sisal şi bumbac, chimicale, ambalaje din metal, tablă pentru construcţii navale şi alte produse metalice. Cea mai înaltă clădire din Abidjan, un turn de 60 m, aparţine celui mai nou complex industrial al ţării, un combinat

→

de făină și produse făinoase. O exploatare de mangan, situată la 100 km distanță de Abidjan, în regiunea Grand-Bassam, furnizează economiei naționale peste 150 000 tone minereu pe an, transportat în capitală pe șlepuri prin noul canal navigabil Vridy, ce leagă zona lagunelor de Atlantic.

Aurul și manganul nu constituie singurele avuții miniere ale țării. Harta geologică a Republicii atestă existența unor bogate și variate zăcăminte — minereu de fier în regiunea Man, diamante în regiunile Tortiya și Séguéla, etc. În plus, un potențial hidroenergetic de mare capacitate, fapt rar întîlnit în țările Africii, înlesnește obținerea unei energii electrice ieftine, așa cum se și realizează de altfel la hidrocentrala construită în zona cascadelor de la Bia, care furnizează ea singură jumătate din producția de energie electrică a Coastei de Fildeș.

Guvernul Republicii Coasta de Fildeș se afirmă pe plan internațional în cadrul unei politici de extindere continuă a colaborării cu țări de pe toate continentele, punînd accentul pe întărirea unității și a relațiilor de colaborare interafricane. Țara este membră a Uniunii vamale vest-africane și membru asociat al Pieței comune.

Două aspecte contrastante. În primul plan, cartierul muncitoresc; dincolo de lagună, cartierul comercial

Între Cocody și Trechville

Părăsesc cheiurile pentru un prim contact cu străzile capitalei. Belșug de apă și vegetație, siluete de clădiri ultramoderne. Aici își are sediul tînăra societate de navigație aeriană „Air Afrique" — constituită cu participarea tuturor țărilor independente, foste membre ale Comunității franceze din Africa occidentală și de vest — care și-a constituit de curînd un impunător edificiu din beton armat, aluminiu și sticlă. Tot la Abidjan, în cartierul „de elită" denumit Cocody, a fost dat de cîțiva ani în exploatare unul din cele mai moderne hoteluri africane, complexul „Ivoire" din rețeaua „Intercontinental". Panouri mari sau numai afișe — o publicitate turistică bine dirijată — te invită să poposești în „orașul dintre lagune", să guști „mirajul vieții europene moderne, transplantată în peisajul și climatul tropical". O autostradă modernă leagă aeroportul spațios de orașul într-adevăr trepidant, cu cartiere noi, moderne. Dar decorul se schimbă brusc de cum pășești în cartierul Trechville. Aici trăiesc mai bine de jumătate din cei peste 400 000 locuitori ai Abidjanului. O aglomerare în care mizeria generează, față de opulența centrului, contraste din cele mai puternice amintind greutățile specifice ale țărilor de curînd independente.

O bună parte a vieții comerciale se desfășoară în bazare, unde se vinde, între altele, și o mare diversitate de obiecte din fildeș, inclusiv colți întregi de înălțimea unui om, montați pe postamente din lemn exotic. Lumea bazarelor reprezintă totodată o oglindă vie a structurii populației ivoriene. Majoritatea celor peste patru milioane de locuitori ai țării (322 mii kmp) este constituită din populațiile triburilor Bété, Mandé, Akan, Malinké, Sénoufo și Koulango.

Între Abidjan și celelalte orașe ale țării există puternice diferențe pe planul dezvoltării economice și sociale, ceea ce provoacă un puternic exod al populației spre capitală. Măsuri luate în vederea modernizării agriculturii, a stimulării producției industriale și artizanale în orașele de provincie sînt menite să ridice treptat nivelul economic și social al diferitelor regiuni, să înlăture urmările grele ale îndelungatului regim colonial, să atragă populația, în număr tot mai mare, la dezvoltarea producției naționale.

Dans folcloric din Coasta de Fildeș

Școală elementară într-un sat

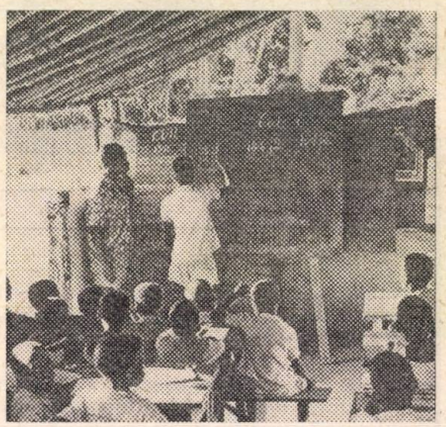

„O, pămînt al speranței,
țară a ospitalității!
Poporul tău curajos
a dovedit că ești demnă.
Fiii tăi, scumpă Coastă de Fildeș,
făuresc înălțarea ta..."

Imnul de stat al Republicii Coasta de Fildeș, „L'Abidjanaise", cum este denumit, oglindește obiectivul patriotic spre care sînt chemați cetățenii noului stat independent, pentru asigurarea realizării programelor de dezvoltare elaborate de guvern, sub deviza: „unitate-disciplină-muncă".

Coasta de Fildeș se situează pe unul din primele locuri între țările africane cu cel mai mare aflux de turiști străini. Vînătorii de crocodili în nemișcatele ape ale lagunelor, împînzite de o vegetație luxuriantă pe maluri, organizarea de Safari (renumite vînători în regiunile de savane și de junglă în care abundă elefanți, pantere, zebre, lei, facoșeri — o specie de porc mistreț african), realizarea de fotografii în rezervațiile naturale de faună și floră africană sau pur și simplu băile de soare și apă, bogăția folclorului și pitorescul peisajului — sînt tot atîtea elemente de atracție pentru călătorii din cele mai diferite țări.